

การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน

นาย ศราพงษ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PROPOSED MODEL OF ORGANIZING MUSIC LEARNING FOR KINDERGARTEN
CHILDREN OF TEACHERS IN PRIVATE SCHOOLS

Mr. Sarapong Itsarasak Na Ayudhaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Music Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา : การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน. (A PROPOSED MODEL OF ORGANIZING MUSIC LEARNING FOR KINDERGARTEN CHILDREN OF TEACHERS IN PRIVATE SCHOOLS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 145 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี และ 2) นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
 วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบสำรวจ และพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยจำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลที่ได้จากแบบสอบถามและทฤษฎีทางดนตรีศึกษามาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง แต่เนื้อหาที่สอนยังมีสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ในส่วนของปัญหาพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดแผนการสอนที่มีความเหมาะสม สื่อการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและการวัดประเมินผลไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสัปดาห์ 2 ครั้ง/สัปดาห์ (50 นาที/คาบ) ควรปรับปรุงเรื่องความรู้ของผู้สอน สื่อการสอนดนตรี และกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) ในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนำเสนอ 4 เรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องได้นำเสนอทั้งเนื้อหาสาระสำคัญ และสัดส่วนเชิงปริมาณที่ควรเน้นในแต่ละเรื่อง ประกอบด้วย 2.1) การเตรียมความพร้อมควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสัปดาห์ 2 ครั้ง/สัปดาห์ (50 นาที/คาบ)โดยมีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และมีกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย มีสาระดนตรีครบถ้วน 2.2) สาระดนตรีควรเน้นในด้านทักษะการฟัง การร้อง และการสร้างสรรค์มากกว่าเรื่องขององค์ประกอบดนตรี 2.3) สื่อการสอนดนตรีควรเน้นสื่อที่เป็นรูปภาพเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจดนตรีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น 2.4) การวัดและประเมินผลดนตรีควรเน้นวัดและประเมินผลทางด้านเจตคติ ไม่น้อยไปกว่าด้านทักษะ หรือเนื้อหา

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา ดนตรีศึกษา..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา 2553.....

5183444127 : MAJOR MUSIC EDUCATION

KEYWORDS : MODEL / ORGANIZING LEARNING / MUSIC KINDERGARTEN / PRIVATE SCHOOLS

SARAPONG ITSARASAK NA AYUDHAYA: A PROPOSED MODEL OF ORGANIZING MUSIC LEARNING FOR KINDERGARTEN CHILDREN OF TEACHERS IN PRIVATE SCHOOLS. ADVISOR: ASSOC. PROF. NARUTT SUTTACHIT, Ph.D., 145 pp.

The objectives of this research are 1) to survey the state and problems of organizing music learning and 2) to propose a model of organizing music learning for kindergarten children. The research employed survey research and organized music learning for kindergarten children by content analysis. The survey samples were 85 music teachers in kindergarten. The research instrument was Questionnaires. The data analysis consisted of percentage, mean and standard deviation.

The research results were 1) Most teachers always prepare themselves in every organizing music learning class but the music contents are incomplete. The problems reported were as follows. First, the teachers have the inappropriate scheme work. Second, the music media is inadequate for the amount of students. Last, measurement and evaluation is not comprehensive to the student knowledge. Most teachers agree that the organizing music learning should be arranged twice a week (50 mins/class). For music knowledge, the music media and the music activities of the teacher should be improved. The model of organizing music learning for kindergarten children is proposed in 4 topics which main contents and significant quantitative ratio were presented, as follows. 2.1) The organizing music learning should be arranged twice a week (50 mins/class), the scheme of work, the music activities and the music contents should be well-prepared and various. 2.2) music contents should be emphasized listening, singing and creative than music elements. 2.3) music media presented as a picture is easier for the students to understand the music learning class. 2.4) measurement and evaluation should be emphasized the student's attitude not less than the skills or the content.

Department : Art, Music and Dance Education Student's Signature

Field of Study : Music Education..... Advisor's Signature

Academic Year : 2010.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาในการถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษาของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ทุ่มเทเวลาในการตรวจ ปรับปรุง และแก้ไขวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ตลอดจนทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ทางด้านดนตรีศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา และความเป็นครูที่อาจารย์มีต่อศิษย์เสมอมา

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อรวรรณ บรรจงศิลป์ ที่สละเวลาเป็นกรรมการในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ดنیญา อุทัยสุขที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยทางด้านดนตรีศึกษาให้ผู้วิจัยได้มีองค์ความรู้ทางการวิจัย และมีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์พงษ์ธาดา ธรรมพิทักษ์กุลที่ช่วยแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนเอกสารทางวิชาการให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์นิลวรรณ โรจนเสถียร อึ่งอำพร และอาจารย์บุญนาศ ทับทิมไทยที่สละเวลาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณ คุณภัทรพร ผลิตา และคุณโสภณศรี หัตถดลที่ช่วยเหลือและคอยให้คำปรึกษาสำหรับทุกเรื่องแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีให้แก่ผู้วิจัยเสมอมาและทำายที่สุดขอขอบพระคุณ คุณจักร อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา บิดาของผู้วิจัย และคุณปณิตา สิงหาหอมารดาของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	9
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย.....	16
ตอนที่ 3 ดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัย.....	23
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการการวิจัย.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	36
ขั้นที่ 2 กำหนดประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง.....	39
ขั้นที่ 5 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39

บทที่	หน้า
ชั้นที่ 6 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในระดับปฐมวัย.....	41
ชั้นที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์.....	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการ เรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน.....	43
ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย.....	70
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	104
รายการอ้างอิง.....	106
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก.....	113
ภาคผนวก ข.....	114
ภาคผนวก ค.....	118
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด และโรงเรียนที่ส่งได้.....	37
2 แผนการดำเนินงานวิจัย.....	42
3 จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่ง และได้รับคืน จำแนกตามจังหวัดและภูมิภาค.....	44
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	44
5 เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	46
6 จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	47
7 การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	48
8 เนื้อหาดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย.....	49
9 ทักษะดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย.....	52
10 สื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย..	56
11 การวัดและประเมินผลดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย....	58
12 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการเตรียม ความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี.....	60
13 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านสาระดนตรี....	61
14 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านสถานที่ และสื่อการสอน.....	62
15 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการวัด และประเมินผลดนตรี.....	63
16 ระดับปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหัวข้อทั้ง 4 ด้าน.....	64
17 ปัญหาอื่นๆทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
18 ความคิดเห็น และความต้องการเกี่ยวกับเวลาที่เหมาะสมที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	66

ตารางที่	ญ หน้า
19	67
20	69
21	75
22	76
23	81
24	114

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	33
2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต เพราะเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ (สุदारัตน์ เพชรรัฐ, 2539) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ไว้ดังนี้ "การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว" ด้วยความหมายและขอบเขตของการศึกษาตามแนวพระราชดำรินี้ จะเห็นว่าการศึกษาเป็นหัวใจของชีวิตมนุษย์ และการศึกษาเป็นเครื่องนำทางที่สำคัญของมนุษย์ให้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนที่สามารถนำการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลผลิตของระบบการศึกษา คือพลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัว แก้ปัญหาที่มีความหลากหลายในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และสามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศ ให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการบนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงาม และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 อ้างถึงในสมสุดา มัชฌิมจันทร์, 2544)

การศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบท สังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (ธนุรักษ์ สุทธิจิตต์, 2548) ซึ่งโดยหลักการแล้ว การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยศึกษา สามารถเรียนรู้ตามสาระดนตรีได้อย่างครอบคลุม และเป็นสิ่งจำเป็นในการปูพื้นฐานให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ และซาบซึ้ง ชื่นชมในดนตรีได้ นอกจากนี้การเรียนรู้ดนตรียังเป็นการสร้างเสริมปัญญาและความคิดอีกด้วย

ดนตรีกับเด็กมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งเพราะโดยธรรมชาติแล้ว เด็กทุกคนจะตอบสนองต่อจังหวะและเสียงดนตรีได้เองโดยอัตโนมัติ เราจะสังเกตเห็นได้ว่า เมื่อเด็กได้ยินเสียงท่วงทำนองถูกใจและจังหวะที่สนุกสนาน เด็กจะเคลื่อนไหวร่างกายและกระโดดโลดเต้นอย่างมี

ความสุขและสนุกสนาน ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะดนตรีสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของเด็กได้โดยตรง และดนตรียังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก (แพง ชินพงศ์, 2551) ในด้านต่างๆดังนี้ คือ ดนตรีช่วยพัฒนาร่างกาย พัฒนาอารมณ์และจิตใจ พัฒนาทักษะทางสังคม และพัฒนาสติปัญญา

ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีพื้นฐานมาจากธรรมชาติรอบตัวเด็ก การปลุกฝังให้เด็กปฐมวัยมีสุนทรียภาพด้านดนตรีเป็นความรับผิดชอบของทุกคน เมื่อผู้ใหญ่เข้าใจและปฏิบัติต่อธรรมชาติของเด็กวัยนี้ได้อย่างอ่อนโยน เด็กทุกคนก็จะได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีอย่างเหมาะสมกับวัย ดนตรีเป็นเรื่องของสุนทรียศาสตร์ที่ทุกคนสามารถจะรับรู้ถึงความไพเราะและมีความซาบซึ้งในดนตรีได้ตามโอกาส ตามความสามารถของแต่ละบุคคล (สุกรี เจริญสุข, 2538 อ้างถึงในเสน่ห์ บุญช่วย, 2539) ดนตรีจัดเป็นศิลปะสาขาหนึ่งที่มีคุณค่า ช่วยปลุกฝังผู้เรียนให้มีจิตใจอ่อนโยน ประณีต มีนิสัยที่ดีงาม รู้จักแสดงออก และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุกๆด้าน อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านความจำ การคิดหาเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือ การพัฒนาตนเองให้เข้ากับกลุ่ม และสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนสังคม และค่านิยม ญรุทธ์ สุทธจิตต์ (2548) กล่าวว่า การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยศึกษา สามารถเรียนรู้ตามสาระดนตรีได้อย่างครอบคลุม และเป็นสิ่งจำเป็นในการปูพื้นฐานให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ และซาบซึ้ง ชื่นชมในดนตรีได้ นอกจากนี้การเรียนรู้ดนตรียังเป็นการสร้างเสริมปัญญาความคิดอีกด้วย วิชาดนตรีจึงเป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิดความสุขสนุกสนาน ร่าเริง กล้าแสดงออกทั้งทางกาย และทางความคิดอย่างอิสระ อันจะนำไปสู่หลักเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้เป็นอย่างดี (เสน่ห์ บุญช่วย, 2539)

ในสภาพการณ์ปัจจุบันนี้การจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีเริ่มมีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการศึกษาวิจัยจากสถาบันต่างๆให้การยอมรับว่าดนตรีมีผลต่อการพัฒนาสมองของเด็ก และช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สมองมีหน้าที่ในการคิดและควบคุมการทำงานของร่างกาย สมองแบ่งเป็นสองส่วนคือซีกซ้ายและซีกขวาซึ่งมีหน้าที่แตกต่างกัน แต่ทำงานร่วมกัน จากการศึกษาพบว่า สมองซีกขวาทำหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ส่วนสมองซีกซ้ายทำหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับความคิดที่เป็นระบบ ดนตรีมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ดนตรีเบาๆสบายๆมีโครงสร้างซับซ้อน ทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆง่ายขึ้น การสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ดีในสภาพเช่นนี้ ดนตรีมีส่วนช่วยพัฒนาเชาวน์ปัญญาในเด็กเล็ก จากการทดลองของ Raucher และ Show (1995) พบว่าการฟังดนตรีคลาสสิกช่วยให้สมองทำงานได้ดีขึ้น และสามารถยกระดับความคิดของเราได้ในด้านความมีเหตุผล และความคิดสร้างสรรค์รวมไปถึงด้านมิติสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการทดลองในเด็กระหว่าง 3 – 4 ปี

สองกลุ่มที่ประกอบกิจกรรมดนตรีและไม่มีกิจกรรมดนตรีพบว่าเด็กกลุ่มแรกมีการรับรู้ของเขาวี
 ปัญญาเรื่องที่ว่าได้ดีกว่าอย่างเห็นได้ชัดหลังจากทำการทดลองสี่เดือน จะเห็นได้ว่าดนตรีช่วย
 พัฒนาสมองซีกขวา นอกจากนี้การศึกษาดนตรีซึ่งมีระเบียบแบบแผนจะช่วยให้สมองซีกซ้าย
 พัฒนาด้วยเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าดนตรีมีส่วนช่วยในการพัฒนาสมองทั้งซีกขวาและซีกซ้าย

ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าในสังคมปัจจุบันผู้ปกครองมักจะสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนดนตรี
 ตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งจะพบได้ตามสถาบันดนตรีต่างๆทั่วไป รวมไปถึงการเรียนดนตรีที่เป็นหลักสูตร
 ในโรงเรียนด้วย ซึ่งการใช้ดนตรีในการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเด็กให้มี
 พัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาได้ดีขึ้น (วิมลรัตน์ วิมลรัต
 นกุล, 2547)

Guilmartin (2000) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัยในช่วงเข้าสู่
 ทศวรรษที่ 21 ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าแนวโน้มการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจะใช้ดนตรี
 เพื่อพัฒนาจิตใจของมนุษย์ เนื่องจากก่อนที่เข้าสู่ทศวรรษที่ 21 ครูสอนดนตรีโดยการเน้นให้เด็ก
 ฝึกฝนเล่นเครื่องดนตรีอย่างหนักหรือให้เด็กเล่นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว เด็กจึงมี
 พัฒนาการทางดนตรีช้าลง (Guilmartin, 2000 อ้างถึงในวิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล, 2547)

ครูระดับก่อนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาเด็กระดับก่อน
 ประถมศึกษาให้มีคุณภาพ (สมปอง สีนวน, 2546) แต่ในปัจจุบัน โรงเรียนต่างๆที่มีการเรียนการ
 สอนปฐมวัยนั้น ครูที่ทำหน้าที่สอนยังขาดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และขาด
 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนว่าการสอนดนตรี ควรสอนอะไรบ้าง ควรใช้สื่อการสอนดนตรี
 อย่างไรจึงจะทำให้เด็กได้รับความรู้สูงสุด และเด็กเล็กในระดับปฐมวัยนั้นควรจัดกิจกรรมอย่างไร
 เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจ และซึมซับส่วนต่างๆของดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพื้นฐาน
 ทางดนตรีที่ดีในการต่อยอดการเรียนดนตรีในระดับสูงต่อไป จากงานวิจัยของ มีนา คงสุริยะนาวิ
 (2528) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนทั่วไปได้มอบหมายให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนทุกกลุ่มวิชา และครูไม่
 สามารถสอนได้ทุกกลุ่มวิชาเพราะขาดความรู้และทักษะ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการสอนอัน
 ส่งผลให้ขาดสมรรถภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็ก (มีนา คงสุริยะนาวิ, 2528 อ้างถึงใน
 สุदारัตน์ เพชรจวี, 2539)

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2535) กล่าวว่า “เนื่องจากสภาพการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัย
 ศึกษา โดยทั่วไปในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำไม่มีมาตรฐาน รูปแบบซึ่งมุ่งเน้นให้
 ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยหลายประการตั้งแต่การกำหนด
 หลักสูตรที่ยังไม่เหมาะสม ขาดครูดนตรีที่มีความรู้ และประการสำคัญคือ การไม่เห็นความสำคัญ
 ของดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัย”

ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่า การสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ดนตรี สาระดนตรี สื่อการสอนและสถานที่ รวมไปถึงการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆซึ่งคาดว่าจะได้ประโยชน์ อันเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาในประเทศโดยอ้างอิงจากงานวิจัยของนันทิ เชียงชนะ (2550) ที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษาที่ทำขึ้นในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ 1) เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับ ปริญญาบัณฑิต/ปริญญามหาบัณฑิต/ปริญญาดุษฎีบัณฑิต 2) เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนด้านดนตรีไทย ดนตรีตะวันตก และมีการจัดการเรียนการสอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปีการศึกษา 3) เป็น มหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และมีการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานวิจัย/วิทยานิพนธ์ในระดับปริญญามหาบัณฑิต และในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2550 มีจำนวนทั้งหมด 129 เรื่อง ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีปฐมวัยเพียง 2 เรื่อง เรื่องแรกเป็นการศึกษาการจกกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเรื่องที่สองเป็นการศึกษาการจกกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของสถาบันสอนดนตรีเอกชน ซึ่งงานวิจัยทั้งสองเรื่องดังกล่าว ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน ประกอบกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่โรงเรียนเอกชนเริ่มมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยมากยิ่งขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547- ปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยมีนักเรียนเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งประเภทของโรงเรียนเอกชนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาคือโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) เพราะเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาที่มีความพร้อม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารนำมาใช้สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีระดับปฐมวัยที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของคุณในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของคุณในปัจจุบัน เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของคุณในปัจจุบัน
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (Sample Survey Research) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ต้องการศึกษา (สุวิมล ตีรกานันท์, 2549: 14)

นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มาสังเคราะห์ร่วมกับหลักการ ทฤษฎีทางดนตรีศึกษาและพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประจำภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยถือว่า ครูผู้สอน 1 คน เป็นตัวแทนของ 1 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 85 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดพื้นที่ออกเป็น 6 ส่วนทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2.2 ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละพื้นที่โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1960) โดยกำหนดค่าสัดส่วนในประชากร (π) เท่ากับ 0.5 กำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จะได้ผลลัพธ์ดังนี้ คือ จำนวนประชากร 100 - 200 คน จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 80 % ของประชากรทั้งหมด จึงจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีและเชื่อถือได้ (Yamane, 1960 อ้างถึงในสุวิมล ติรกานันท์, 2549: 176-177) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจับฉลากโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมาในอัตราส่วนร้อยละ 80 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ ได้จำนวนโรงเรียนจากทั้ง 6 พื้นที่ทั่วประเทศ จำนวน 85 โรงเรียน โดยถือว่าครูผู้สอน 1 คน เป็นตัวแทนของ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 85 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเชื่อว่าการตอบแบบสอบถามของครูทุกคน เป็นข้อมูลที่ตอบตามสภาพความเป็นจริง และเชื่อถือได้ ความแตกต่างทางด้านอายุ ความรู้ ประสบการณ์ และประสิทธิภาพไม่เป็นปัญหาต่อการทำแบบสอบถาม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนเอกชน ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครู หมายถึง ครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ทั่วประเทศไทย

สภาพ หมายถึง ลักษณะทั่วไปของการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน

ปัญหา หมายถึง อุปสรรค และข้อขัดข้องในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ครูเห็นว่าควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ครูต้องการให้มีและปรับปรุงเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูผ่านการปฏิบัติกิจกรรมดนตรีในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง โครงสร้างที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี สาระดนตรี สื่อการสอนดนตรี การวัดและประเมินผลดนตรี เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี หมายถึง แนวทางในการจัดทำแผนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในแต่ละสัปดาห์

สาระดนตรี หมายถึง องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี ประกอบด้วย เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี

เนื้อหาดนตรี ประกอบด้วย องค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี

องค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณ สี สันลักษณ์ของเสียง และรูปแบบ

วรรณคดีดนตรี ประกอบด้วย บทเพลง และประวัติดนตรี

ทักษะดนตรี ประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเต้น การสร้างสรรค์ และการอ่าน

กิจกรรมดนตรี หมายถึง กิจกรรมต่างๆทางดนตรีที่ผู้สอนกำหนดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้สาระดนตรีของผู้เรียน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะดนตรี

สื่อการสอนดนตรี และสถานที่ หมายถึง อุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนในระดับปฐมวัยมีความเข้าใจ และช่วยให้ลักษณะนามธรรมของดนตรีเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รวมไปถึงสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัย

การวัดและประเมินผลดนตรี หมายถึง การวัดผลการเรียนของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร และนำผลที่ได้จากการวัดมาประเมินค่าในรูปของคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ใ้รับรู้สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ใ้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่มีบทบาทหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ใ้รับรู้ สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีระดับปฐมวัย และระดับชั้นอื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน เป็นการสำรวจสภาพ และปัญหาของการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน รวมทั้งสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม ซึ่งครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยสามารถนำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ไปใช้จัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยได้จริง ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี จากหนังสือเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาสาระตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

- 1.1 พัฒนาการทางร่างกาย
- 1.2 พัฒนาการทางอารมณ์
- 1.3 พัฒนาการทางสังคม
- 1.4 พัฒนาการทางสติปัญญา
- 1.5 พัฒนาการทางดนตรี

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

- 2.1 การเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัย
- 2.2 แนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัย

- 3.1 หลักสูตรดนตรี
- 3.2 สาระดนตรี
- 3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี
- 3.4 กิจกรรมการสอนดนตรี

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 5 กรอบการวิจัย

ตอนที่ 1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการเป็นกระบวนการพัฒนาของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านของชีวิตตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิตจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะของการเจริญงอกงามและการถดถอย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูที่จะต้องศึกษาถึงพัฒนาการในด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะได้รู้ถึงความต้องการ การเรียนรู้และความคิดของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจในพฤติกรรมต่างๆของนักเรียน ในที่นี้จะขอกล่าวถึงพัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางดนตรี โดยเน้นพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี

1.1 พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางกายของเด็กวัยนี้จะเป็นไปอย่างช้าๆ การเจริญเติบโตจะเป็นไปในลักษณะเพื่อให้อวัยวะต่างๆสามารถทำงานได้เต็มที่ตามหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการเจริญเติบโตทางด้านน้ำหนักและส่วนสูง การเพิ่มของน้ำหนักเกิดจากการเจริญเติบโตของกระดูกและกล้ามเนื้อ มีการเพิ่มความสูงอย่างสม่ำเสมอ 3 นิ้วต่อปี และน้ำหนักเพิ่มสม่ำเสมอปีละ 1.5 - 2 กิโลกรัม และในช่วงปลายของวัยนี้จะมีฟันแท้ขึ้น 1 - 2 ซี่ เด็กวัยนี้เริ่มมีทักษะการเคลื่อนไหวและสามารถใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ดีขึ้น ระบบกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นเด็กจะชอบช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนๆ สามารถเดิน วิ่ง กระโดด ห้อยโหนอย่างคล่องแคล่ว และไม่รู้จักเหนื่อย เพราะการได้เล่นกับเพื่อนจะช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นไม่ถูกทอดทิ้ง (อาภากร เปรี้ยวนิ่ม, 2551)

จากข้อมูลในด้านพัฒนาการทางร่างกายดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้มีทักษะการเคลื่อนไหวและมีความสามารถในการใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี กล่าวคือ เพลงและดนตรีสามารถใช้เป็นสิ่งเร้าเพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวของเด็ก ทั้งการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวเพื่อดนตรีหรือการเต้นรำ รวมทั้งยังช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ขา ลำตัว นิ้วมือและส่วนต่างๆของร่างกาย ซึ่งการเคลื่อนไหวต่างๆของเด็กตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ดนตรีเหล่านี้ จะเป็นการช่วยพัฒนาให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงและพละนาามัยที่สมบูรณ์

1.2 พัฒนาการทางอารมณ์

ทฤษฎีของโคลเบอร์กเป็นทฤษฎีที่มีประโยชน์ในการเข้าใจพัฒนาการทางอารมณ์ได้ลึกซึ้งที่สุดในปัจจุบันโคลเบอร์กได้แบ่งจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) อยู่ในช่วงอายุ 4-10 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 มุ่งไม่ให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ที่มีอำนาจเหนือตน โดยไม่เอาใจใส่ความหมายหรือคุณค่าใดๆ

ขั้นที่ 2 ยินยอมทำเพื่อให้ได้รางวัลหรือให้ได้รับสิ่งที่พอใจตลอดจนแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน แต่เด็กระดับนี้จะตีความเกี่ยวข้องกับด้านร่างกายเท่านั้น มิใช่ค่านิยม ความกตัญญูหรือความยุติธรรม

2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) อยู่ในช่วงอายุ 11-16 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น และทำให้ผู้อื่นพอใจ หรือยินยอมทำตามเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่เห็นด้วยหรือความไม่เห็นชอบจากบุคคลอื่น

ขั้นที่ 4 บุคคลรู้ถึงหน้าที่การไว้ระเบียบ การกระทำตามระเบียบของสังคมพฤติกรรมที่ถูกต้อง คล้อยตามเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกระงับจากสังคม

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post conventional Level) อยู่ในช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 บุคคลจะทำตามคำมั่นสัญญาและการกระทำที่ถูกต้องโดยทั่วไปที่เห็นกับคนหมู่มาก ควบคุมตนเองได้ คำนึงถึงคุณค่าทางความคิดเห็นที่สัมพันธ์กับส่วนบุคคลและส่วนรวม

ขั้นที่ 6 ยินยอมทำตามเพื่อหลีกเลี่ยงการติเตียนตนเอง เป็นขั้นการตัดสินใจตามเหตุผลของการรับผิดชอบ ยอมรับสิทธิเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่มีศักดิ์และสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน ควรนับถือซึ่งกันและกัน (D.P. Asubel และ E.V. Sullivan, 1970 อ้างถึงในอาภากร เปรี้ยวนิ่ม, 2551)

จากทฤษฎีดังกล่าวจะพบว่า เด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการการแสดงออกด้านอารมณ์ที่ชัดเจน เปิดเผย อิสระ ทั้งอารมณ์พึงพอใจและไม่พึงพอใจ มักจะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบปฏิเสธอารมณ์ในทางลบที่เด็กแสดงออกจะค่อยๆ ลดลงเมื่อเด็กต้องเข้าสังคมในกลุ่มเพื่อน อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้สามารถสร้างความรักและความผูกพันกับบุคคลอื่นได้ เช่น เพื่อนสนิท ผู้เลี้ยงดู เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยทางอารมณ์ (อาภากร เปรี้ยวนิ่ม, 2551) สำหรับลักษณะอารมณ์เด่นๆ ที่มักเกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยคือ

1.2.1 อารมณ์โกรธ เด็กวัยนี้จะโกรธง่ายจากการต้องการเป็นตัวของตัวเอง บางครั้งอาจโกรธตัวเองหรือโกรธบุคคลที่เกี่ยวข้อง อารมณ์โกรธเกิดเมื่อเด็กไม่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ แสดงออกโดยการร้องไห้ดิ้นกับพื้นเสียงดัง ทิ้งตัวลงนอน กรีด ทุบตีสิ่งของต่าง ๆ ทำร้ายตัวเอง เป็นต้น

1.2.2 อารมณ์รัก เด็กวัยนี้จะรักบุคคลที่ให้การตอบสนองในสิ่งที่เขาต้องการ แสดงอารมณ์รักอย่างเปิดเผย เช่น การกอดจูบบุคคล หรือสิ่งของที่รัก

1.2.3 **อารมณ์กลัว** อารมณ์กลัวเกิดจากการได้พบสิ่งแปลกใหม่ หรือกลัวในสิ่งที่จินตนาการไปเอง เช่น กลัวความมืด กลัวผี และมักเลียนแบบความกลัวจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด จะแสดงออกโดยการหลบซ่อน วิ่งหนี วิ่งเข้าหาผู้ใหญ่ และจะค่อยลดลงหากได้รับการอธิบายหรือทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคุ้นเคยกับสิ่งนั้นๆ

1.2.4 **อารมณ์อยากรู้ อยากเห็น** วัยนี้จะเป็นวัยช่างซักถาม เด็กจะสงสัยทุกเรื่องและถามได้ตลอดเวลา ไม่สิ้นสุด จะตั้งคำถามมากจนตอบไม่หมด หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องจะทำให้ความอยากรู้ อยากเห็นลดน้อยลงกว่าเด็กคนอื่นๆ ในวัยเดียวกัน

1.2.5 **อารมณ์อิจฉาริษยา** มักจะเกิดขึ้นเมื่อรู้สึกว่าตนด้อยกว่าผู้อื่น หรือกำลังสูญเสียความสนใจที่ตนเคยได้รับถูกแบ่งปันให้กับคนอื่น เช่น การมีน้องใหม่ อิจฉาพี่น้องคนอื่น มักแสดงออกคล้ายกับอารมณ์โกรธ หรืออาจแสดงภาวะถดถอยกลับไปสู่ความเป็นทารกอีกครั้ง เช่น ปัสสาวะรดที่นอนบ่อย การดูดมือ ตื้อดื้อ ร้องไห้ง่าย งอแง เป็นต้น

1.2.6 **อารมณ์ร่าเริง ดีใจหรือสนุกสนาน** อารมณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการทันเวลา สม่่าเสมอ หรือประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ แสดงออกด้วยการหัวเราะ ส่งเสียงดัง ยิ้ม ปอบมือ กระโดดโลดเต้น เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้สึกมั่นคงของเด็กต่อไป และความรู้สึกที่มั่นคงทางอารมณ์จะช่วยพัฒนาให้เด็กมีการพัฒนาความเจริญงอกงามด้านจิตใจ และสามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ด้วยความเต็มใจและมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะได้รับประสบการณ์ทางดนตรีใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยดีขึ้นอีกทางหนึ่ง เนื่องจากเพลงและดนตรีช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กในแง่การให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน สดชื่น ร่าเริง บางครั้งเด็กปฐมวัยจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง อาจทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งหรือสับสน จึงทำให้เด็กมีปัญหาในด้านอารมณ์และจิตใจดนตรีจะสามารถช่วยบรรเทาหรือปรับอารมณ์เด็กได้อย่างดี ดนตรีสามารถช่วยให้เด็กได้แสดงออกตามความต้องการความรู้สึกและความสามารถ ช่วยถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของเด็ก ช่วยให้เกิดผ่อนคลายความเครียด นอกจากนี้แล้ว ดนตรียังพัฒนาอารมณ์ของเด็ก เกิดความบันเทิงใจ เพลิดเพลิน เกิดจินตนาการกว้างไกล อารมณ์เยือกเย็น สุขุม รักสวยรักงาม เห็นคุณค่าของดนตรี รักในเสียงเพลง เสียงดนตรี เด็กจะเกิดความนุ่มนวลอ่อนโยนขึ้น ไม่แข็งกระด้าง ไม่เห็นแก่ตัว มีอารมณ์สุนทรีย์ละเอียดอ่อน การพัฒนาทางอารมณ์ของเด็กจะได้รับการกล่อมเกลาไปที่ละเล็กละน้อย จนมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม (แพง ชินพงศ์, 2551)

1.3 พัฒนาการทางสังคม

อีริกสัน (Erik H. Erikson, 1979) อธิบายถึงพัฒนาการทางสังคมโดยเน้นถึงสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคน อีริกสัน แบ่งพัฒนาการทางสังคมของบุคคลเป็น 8 ขั้น คือ ระยะเวลาทารก (Infancy Period) อยู่ในช่วงอายุ 0-2 ปี วัยเริ่มต้น (Toddler Period) อยู่ในช่วงอายุ 2-3 ปี ระยะเวลาก่อนไปโรงเรียน (Preschool Period) อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี ระยะเวลาเข้าโรงเรียน (School Period) อยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี ระยะเวลาวัยรุ่น (Adolescent Period) อยู่ในช่วงอายุ 12-20 ปี ระยะเวลาต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adult Period) อยู่ในช่วงอายุ 20-40 ปี ระยะเวลาผู้ใหญ่ (Adult Period) อยู่ในช่วงอายุ 40-60 ปี และระยะเวลาวัยสูงอายุ (Aging Period) อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้น 3 ตามทฤษฎีของ Erikson คือขั้นที่ 3 ระยะเวลาก่อนไปโรงเรียน (Preschool Period) เป็นขั้นมีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) เป็นระยะที่เด็กมีการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบลองอะไรใหม่ ๆ ชอบเล่นก่อสร้างอะไรขึ้นมาตามความคิดของตน หากเด็กได้รับความรักความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากทั้งพ่อและแม่ เด็กย่อมมีความมั่นใจในตนเอง กล้าซักถาม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจแก้ปัญหา และพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ ตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่เข้มงวดควบคุมความประพฤติตลอดเวลา เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำผิดเมื่อพยายามทำอะไรด้วยตัวของตัวเอง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กในวัยนี้ เด็กจะกระตือรือร้นในการเข้าสังคม รวมทั้งมีความอยากรู้อยากลองสิ่งใหม่ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีจะช่วยโน้มน้าวให้เด็กอยากเรียน อยากเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน โดยที่ไม่ต้องมีการบังคับแต่ประการใด วิธีหนึ่งที่จะให้เด็กได้พัฒนาด้านสังคม คือ ให้เด็กได้ร่วมร้องเพลงหรือทำกิจกรรมทางดนตรี แสดงบทบาทตามดนตรี จนกระทั่งเด็กเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่า นอกจากนี้เสียงดนตรียังมีส่วนช่วยในการปรับสภาพอารมณ์ของเด็กให้เกิดความพึงพอใจ และความสุขสบาย ฉะนั้นการที่เด็กได้ฟังเสียงดนตรีที่มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กจะเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความไว้วางใจในสิ่งแวดล้อม มีความสุขในการเรียน การทำงาน และสามารถที่จะปรับตัวในลักษณะที่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น จะสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดี มีความสามัคคีร่วมมือในการทำกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

1.4 พัฒนาการทางสติปัญญา

เพียเจท์ (Jean Piaget, 1971) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ (sensorimotor period) อายุ 0 - 2 ปี, ขั้นเริ่มมีความคิดความเข้าใจ (Pre-operational Period) อายุ 2 - 7 ปี, ขั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม

(Concrete Operational Period) และขั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operational Period) อายุ 11-15 ปี จากทฤษฎีดังกล่าวจะพบว่าช่วงอายุของเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้นที่ 2 คือ ขั้นเริ่มมีความคิดความเข้าใจ (Pre-operational Period) ซึ่งเด็กวัยนี้เป็นวัยก่อนเข้าโรงเรียนและวัยอนุบาล ยังไม่สามารถใช้สติปัญญากระทำสิ่งต่างๆได้อย่างเต็มที่ ความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งได้ วัยนี้เริ่มเรียนรู้การใช้ภาษา และสามารถใช้อัตลักษณ์ต่างๆได้ โดยพัฒนาการวัยนี้แบ่งได้เป็น 2 ขั้นคือ (แพง ชินพงศ์, 2551)

1.4.1 ขั้นกำหนดความคิดไว้ล่วงหน้า (Preconceptual Thought) อายุ 2-4 ปี ระยะเวลาเด็กจะมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา รู้จักใช้คำสัมพันธ์กับสิ่งของ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีเหตุผล คิดเอาแต่ใจตัวเอง อยู่ในโลกแห่งจินตนาการ ชอบเล่นบทบาทสมมติตามจินตนาการของตนเอง

1.4.2 ขั้นคิดเอาเอง (Intuitive Thought) อายุ 4-7 ปี ระยะเวลาเด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผลขึ้น แต่การคิดยังเป็นลักษณะการรับรู้มากกว่าความเข้าใจจะมีพัฒนาการรับรู้อย่างรวดเร็วสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆได้เป็นหมวดหมู่ ทั้งที่มีลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ลักษณะพิเศษของวัยนี้คือ เชื่อตัวเองโดยไม่ยอมเปลี่ยนความคิดหรือเชื่อในเรื่องการทรงภาวะเดิมของวัตถุ (conservation) ซึ่งเพียเจท์เรียกว่า principle of invariance

จากทฤษฎีดังกล่าวของเพียเจท์จะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้กระบวนการทางความคิดยังไม่สมบูรณ์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีจะช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ และมโนคติกับเด็กในเรื่องต่างๆ เช่น ธรรมชาติศึกษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา ฯลฯ และเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจและจดจำได้เอง โดยไม่ต้องมีการบังคับ เช่น บทเพลงที่เกี่ยวกับลม ฝน แมลง ในขณะที่เด็กร้องเพลงและทำท่าเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่างๆ อาทิ ลีลาเลียนแบบท่าทางของสัตว์ท่าทางของคน ลีลาเลียนแบบการเคลื่อนไหวของเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น ลีลาเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือลีลาตามจินตนาการ ซึ่งเด็กจะมีความเข้าใจธรรมชาติของสิ่งเหล่านี้เพิ่มขึ้น หรือในขณะที่เด็กร้องเพลงนับกระต่าย นับลูกแมว นับนิ้ว เด็กก็จะได้รับความคิดในเรื่องการเพิ่ม - ลดของจำนวน การเรียงลำดับ ฯลฯ ซึ่งพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจะเจริญงอกงามโดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมทางดนตรีซึ่งนับเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่ง

1.5 พัฒนาการทางดนตรี

พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัยนี้ แฮมมอนด์ (1967) ได้อธิบายถึงลำดับพัฒนาการทางดนตรีว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูก่อกำเนิดภาพพจน์และรู้ว่าเด็กจะผ่านลำดับขั้นพัฒนาการทางดนตรีไปตามความสามารถของตน ซึ่งถ้าครูเข้าใจถึงลำดับพัฒนาการทางดนตรี ก็จะสามารถช่วยให้เด็กพัฒนา

ไปได้ด้วยดี เพราะฉะนั้นในเด็กอนุบาลอายุ 3 – 5 ปี จึงมีพัฒนาการทางดนตรีดังนี้ (Forrai, 1998; อุษณีย์ จันทรวีลักษณ์, 2534)

1.5.1 พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 3 - 4 ปี จะมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น รู้จักศัพท์และการแสดงออกทางภาษามากขึ้น กระบวนการคิดลึกซึ้งมากขึ้น มีสมาธิมากขึ้น ช่วงเสียงที่สามารถร้องได้จะกว้างขึ้น ด้านจังหวะพัฒนาดีขึ้น สามารถร้องเพลงที่มีศัพท์ยากๆ ได้ เพราะเรียนรู้ศัพท์ต่างๆ มากขึ้น แต่การร้องเพี้ยนคงเป็นลักษณะที่พบได้ในเด็กวัยนี้ เด็กในวัยนี้เริ่มตอบสนองต่อดนตรีลึกซึ้งมากขึ้น กล่าวคือ สามารถแสดงความรู้สึกให้เข้ากับลักษณะของเพลงได้ ชอบร้องเพลงและเดินตามเสียงดนตรี การร้องเพลงไปตามความคิดของตนเองยังมีอยู่เช่นกัน

1.5.2 พัฒนาการของเด็กในวัย 5 ขวบ เด็กจะต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ทางดนตรีเกี่ยวกับการร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น เด็กในวัยนี้ชอบร้องเพลงและเลียนแบบบุคคลที่ตนชอบหรือเห็นบ่อยๆ เสมอ สมาธิในการฟังเพลงมีมากขึ้น แต่ชอบที่จะร้องเพลงและเคลื่อนไหวมากกว่าการนั่งฟังเพลงนานๆ การร้องเพลงจะถูกจังหวะมากขึ้น เพี้ยนน้อยลง แต่มักจะต้องฝึกร้องหลายครั้งกว่าจะร้องให้ถูกต้อง แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีพัฒนามากขึ้น เริ่มรู้จักถึงระดับเสียง สูง – ต่ำ, ลึน – ยาว เป็นต้น มีความจำด้านจังหวะและเสียงมากขึ้น สามารถตบจังหวะที่ได้ยินได้ แต่ต้องเป็นจังหวะที่ง่ายๆ และไม่ยากจนเกินไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2531)

ไนย์ (1983) กล่าวถึงพัฒนาการของผู้เรียนในวัยนี้ว่า เด็กในวัยนี้จะมีช่วงเสียงที่ใช้ในการร้องเพลงจำกัด สามารถจดจำเสียงต่างๆ รอบตัว และความเจียบได้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับระดับเสียงสูง – ต่ำ ลึน – ยาว ดัง - ค่อยที่ต่างกัน พัฒนาการด้านร่างกายเจริญเติบโตมากพอที่จะขยับร่างกายประกอบเสียงดนตรี ดีดเครื่องดนตรีที่มีสาย สามารถใช้นิ้วชี้เล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ดได้ มีความต้องการที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางดนตรีกับผู้อื่นมากขึ้น สร้างสรรค์ทำงานองง่ายๆ โดยใช้เครื่องดนตรีของออร์ฟได้ มีการรับรู้เรื่องคุณสมบัติของเสียงที่ต่างกันได้แก่เรื่องสีสันของดนตรี มีสมาธิในการฟังเพลงบรรเลงโดยเครื่องดนตรีที่เป็นเรื่องราวได้นานขึ้น โดยเฉพาะถ้าเป็นผู้เลือกฟังเพลงนั้นๆ ด้วยตนเอง เข้าใจสัญลักษณ์ง่ายที่ใช้แทนเสียง ชอบฟังดนตรีที่แสดงความรู้สึกเด่นชัดเช่น โกรธ สนุกสนาน เศร้า ตื่นเต้น เป็นต้น (ไนย์, 1983 อ้างถึงในณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

จากการศึกษาพัฒนาการทางดนตรีจะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางดนตรีควรมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของเด็กในวัยนี้ และเด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมดนตรีอย่างง่ายได้ครบถ้วนตามสาระดนตรี

จากข้อมูลเรื่องพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่ถูกต้องและเหมาะสม สามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี กิจกรรม

ทางดนตรีช่วยทำให้ได้ระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้านของการเจริญเติบโต ไม่ว่าจะเป็น ความรู้ ความจำ สังคม ค่านิยม การคิดหาเหตุผล การสร้างสรรค์ การพัฒนากล้ามเนื้อ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การพัฒนาตนเองให้เข้ากับกลุ่ม หรือสภาพแวดล้อมของสังคมต่างๆ ดนตรีจึงเป็นวิชาที่ทำให้เด็กสนุกสนานรื่นเริงอย่างเต็มที่ ทั้งการแสดงออกทางร่างกาย ความคิด ตลอดจนพัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็ก 3 – 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ และเกิดพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ให้โอกาสเด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากการตั้งคำถามและการค้นพบด้วยตนเอง

2.1 การเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัย

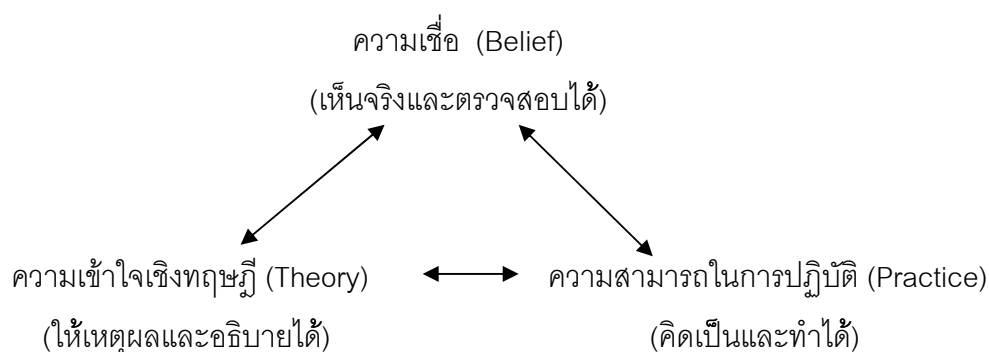
การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องศึกษาเพื่อให้การพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน และเพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการศึกษาแต่ละระดับ โดยปรับให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และปรับบทบาทครูจากผู้สั่งสอนถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้ช่วยเหลือ ชี้แนะ สนับสนุน และเอาใจใส่ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการด้วยเทคนิคหรือยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้โดยเรียนจากประสบการณ์จริงและกิจกรรมต่างๆที่เด็กได้สัมผัส และปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โรงเรียน และหนังสือเรียน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัยนั้นสามารถแบ่งออกเป็นหลักการและแนวคิดต่างๆ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

2.1.1 การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ (Processes Learning)

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะตัวและจำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย การส่งเสริมศักยภาพของเด็กโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

และการรับความรู้ (Construct VS. Instruct) ให้ผลต่างกัน ผลจากการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสร้างองค์ความรู้เป็นการ สร้างพลังการเรียนรู้ที่แท้จริงอันจะนำไปสู่การศึกษาที่ช่วยให้เด็กเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข

สิ่งที่ผู้สอนจะต้องเข้าใจให้ชัดเจนคือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยง 3 ประการ ประการที่หนึ่งคือ ความเชื่อ (Belief) ในแนวคิดที่ผู้สอนสนใจศึกษาต้องการนำไปปฏิบัติ ประการที่ 2 ความเข้าใจ ความรู้ในทฤษฎี (Theory) เพื่อใช้อธิบายเหตุผลในการปฏิบัติ และสนับสนุนความเชื่อของตน ประการที่ 3 ความสามารถในการปรับการสอนของตน (Practice) ด้วยความเชื่อมั่น จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมการสอนไม่ใช่แผนการสอนสำเร็จรูปที่เขียนไว้ให้ทุกคนนำไปใช้ได้เหมือนกัน แต่ละองค์ประกอบจะประสานสนับสนุนกันและเกิดขึ้น ต่อเนื่องเพื่อพัฒนาและแสวงหา (Inquiry) ความคิดและการปฏิบัติที่ชัดเจนและมีคุณภาพมากขึ้น ดังภาพประกอบ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

2.1.2 องค์ประกอบของการนวัตกรรมการเรียนการสอน

นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย เกิดจากความคิดในการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนผู้คิดค้นและสนับสนุนแนวทฤษฎีต่อไปนี้ได้เน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ การศึกษาแนวทฤษฎีต่างๆ จะช่วยให้ผู้สอนเกิดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สามารถสร้างพลังการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน กลุ่มแนวคิดที่นำเสนอในที่นี้มีความเห็นที่ชัดเจนและชี้ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ประการคือ หลักการเรียนรู้ (principles of learning) บทบาทของครู (teacher role) บทบาทเด็ก (student role) และการจัดสภาพการเรียนรู้ (learning environment)

2.1.3 หลักการ และรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย

จากการรวบรวมทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าทฤษฎีและหลักการที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีและหลักการของต่างประเทศ ประเทศไทยเรายังไม่มีทฤษฎีหรือหลักการที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กที่พัฒนาขึ้นจากฐานข้อมูลที่มาจากเด็กไทย และบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึงได้ศึกษาและผสมผสานความรู้ตามหลักสากลกับภูมิปัญญาวิถีชีวิตและคุณค่าของสังคมไทยเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ได้หลักการและรูปแบบในการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามสามารถแบ่งแนวคิดทฤษฎีได้ดังนี้

2.1.3.1 แนวคิด หลักการ และข้อมูลของไทย ได้แก่ แนวคิดทางพระพุทธศาสนา แนวคิดทางวัฒนธรรมไทย ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กไทย และแนวโน้มของสังคมและเด็กไทยในอนาคต

2.1.3.2 แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและได้รับการยอมรับในระดับสากลได้แก่ แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และแนวคิดตามปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2.1.4 แนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist Education)

แนวคิดนี้เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมและการศึกษาในวัยต้นๆของชีวิต มีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อความเฉลียวฉลาด คุณธรรมและความสุขของคนเรา โดยเชื่อว่าความเก่ง ความฉลาด ซึ่งเป็นศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ แต่มนุษย์ดึงศักยภาพดังกล่าวออกมาใช้แค่ 5-10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ings ที่มนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพตัวเองได้สูงสุดมากกว่านี้ และเชื่อว่าความเป็นคนที่สมบูรณ์นั้นเกิดจากศักยภาพที่สำคัญ 4 ด้าน คือ

2.1.4.1 ร่างกาย (Physical) จะต้องแข็งแรง

2.1.4.2 จิตใจ (Mental) ถ้ารูปร่างดีแข็งแรง แต่จิตใจไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ได้ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ก็ไม่มีประโยชน์

2.1.4.3 ความมีน้ำใจ (Spiritual) มีความรักให้กับคนอื่น ช่วยเหลือผู้อื่นโดยที่ไม่หวังผลตอบแทน มีความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ มีใจที่เปิดกว้าง

2.1.4.4 วิชาการ (Academic) ถ้าเราไม่มีวิชาการ ไม่มีความรู้ ก็ไม่มีทางที่เราจะมีอะไรมาบำรุงตัวเอง

ทั้ง 4 ด้านคือหลักการสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ การศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้ครบทั้งหมดนี้

2.1.5 แนวคิดของวอลดอร์ฟ (Waldorf Education)

แนวคิดของวอลดอร์ฟ มุ่งพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่สมดุลย์กลมกลืน และให้เด็กได้ใช้พลังทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ด้านศิลปะ และด้านการปฏิบัติอย่างพอ

เหมาะ ดังนั้นครูอนุบาลตามแนววอลดอร์ฟ นอกจากเป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่นตั้งใจให้แก่เด็กแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญอื่นๆ ได้แก่ การสังเกตเด็กขณะที่เด็กเรียน ไตร่ตรองความเจริญก้าวหน้า และปัญหาของเด็กหลังสอน-ก่อนสอน การทำงานกับพ่อแม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาวอลดอร์ฟ ความงดงามของธรรมชาติจะปรากฏอยู่ ทั้งกลางแจ้งและภายในอาคาร ภาพศิลปะ งานปฏิมากรรม กลิ่นหอมของธรรมชาติเป็นส่วนที่ทำให้บรรยากาศสงบและอ่อนโยน

การสอนดนตรีในโรงเรียนอนุบาลวอลดอร์ฟมิได้เน้นที่ความรู้ความสามารถทางดนตรีเป็นหลัก แต่เน้นที่การใช้ดนตรีเพื่อพัฒนากาย และจิตใจของเด็กให้สมดุลกลมกลืน เพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลเป็นเพลงทำนองเพนทาโทนิค ซึ่งเป็นเสียงที่นุ่มนวลฟังแล้วเบาสบาย สือกับอารมณ์ความรู้สึกของเด็กได้ดี เด็กสามารถร้องได้ง่าย และรู้สึกสงบ ซึ่งตามทฤษฎีของสไตเนอร์ถือว่า เป็นเสียงที่กลมกลืนกับธรรมชาติทำให้มนุษย์รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจักรวาลและจิตวิญญาณระดับสูงของตนดังนั้นเพลงที่ครูใช้ในกิจกรรมประจำวันตลอดทั้งวันมักเป็นเพลงเพนทาโทนิค อย่างไรก็ตามครูก็ใช้เพลงอื่นๆ ด้วย เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางดนตรีกับกิจกรรมที่บ้าน และโลกภายนอก

2.1.6 แนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori)

แนวคิดของมอนเตสซอรี (จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2540) สามารถสรุปเป็นหลักการของการสอนได้ 5 ประเด็น ดังนี้

2.1.6.1 เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the child) เพราะเด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของเขา ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรจะเหมาะกับเด็กแต่ละคน เช่น ช่วย让孩子ทำงานได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมความเป็นอิสระให้แก่เด็ก และเคารพความต้องการของเด็กแต่ละคน

2.1.6.2 เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (The Absorbent Mind) มอนเตสซอรีเชื่อว่า เด็กแต่ละคนไม่ได้รับการศึกษามาจากคนอื่น แต่เด็กคือผู้ให้การศึกษาแก่ตนเอง เราใช้จิตในการแสวงหาความรู้เด็กซึมซาบข้อมูลต่างๆ เข้าไปในจิตของตนเองได้

2.1.6.3 วัย 3-6 ปี ถือเป็นช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Periods) ช่วงเวลานี้เด็กจะรับรู้ได้ไวและเรียนรู้ทักษะเฉพาะอย่างได้ดี ครูจึงต้องสังเกตเด็ก เพื่อจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กได้สมบูรณ์ที่สุด นักการศึกษาหลายคนเชื่อว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตถูกต้องมากกว่าการใช้แบบสอบถาม

2.1.6.4 การเตรียมสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ (The Prepared Environment) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้ในสถานที่ใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้อง

ที่บ้าน ห้องเด็กเล็ก หรือสนามเด็กเล่น จุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้เด็กมีอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่เป็นสถานที่ที่เด็กจะได้ทำสิ่งต่างๆ เพื่อตนเอง ห้องเรียนในอุดมคติของมอนเตสซอรี คือเด็กเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในการเรียนในสิ่งแวดล้อมที่ตระเตรียมไว้ เด็กจะเรียนได้ตามความต้องการตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ที่ต้องทำเมื่อเด็กมีอิสระภายในสิ่งแวดล้อม เลือกทำอุปกรณ์ด้วยตนเอง เขาจะซึมซับสิ่งต่างๆจากตรงนั้น เด็กจะมีอิสระในการใช้อุปกรณ์ที่จัดไว้ ภายใต้กรอบในการเลือกที่ครูได้จัดให้ การเลือก (Choice) คือผลผลิตของวินัยและการควบคุมตนเองที่จะได้รู้จากสิ่งแวดล้อม

2.1.6.5 การศึกษาด้วยตนเอง (Self-or Auto Education) มอนเตสซอรีเน้นความสนใจไปที่ความสามารถของมนุษย์ ศิลปะของการสอนรวมถึงการตระเตรียมสิ่งแวดล้อม เพื่อเด็กจะได้เข้าไปทำงานและเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการที่เด็กมีอิสระในสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมไว้อย่างสมบูรณ์ เด็กมีสิทธิ์ที่จะเรียนรู้ระเบียบวินัยของชีวิต ได้มีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

2.1.7 หลักสูตรไฮ/สโคป (High/Scope Curriculum)

หลักการสอนที่สำคัญของไฮ/สโคปคือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active learning) ซึ่งสะท้อน บริบทของการตอบสนองของความสนใจของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลินด้วยสื่อการสอนที่หลากหลาย (แพง ชินพงศ์, 2551) โดยที่สื่อเหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กกระทำลงมือปฏิบัติ สัมผัส เล่น และควบคุม เด็กมีการเลือกและตัดสินใจตลอดจนใช้ภาษาในการสื่อความหมายภายใต้การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมีการเคลื่อนไหวของกิจกรรม ทำให้เด็กรู้สึกกระตือรือร้น การประเมินพัฒนาการเด็กใช้หลักการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ครูซึ่งจะทำงานเป็นคณะ (Teamwork) วางแผนร่วมกัน และจัดทำบันทึกประจำวันจากการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลและสรุปลงใน Child Observation Record หรือ COR

2.1.8 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia Approach)

หลักการของเรกจิโอเน้นค่านึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 คือ เด็ก ครอบครัว และครู การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมุ่งจัดโรงเรียนที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและเป็นมิตรสำหรับทุกคนที่ได้เข้ามาสัมผัสเหมือนอยู่ในบ้านที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต (An amiable school) ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน การสอนและการเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่โดดเด่น คือเด็กๆ เกิดการเรียนรู้จากโครงการ (Projects) บทบาทของผู้ปกครองและครูไม่ใช่เป็นเพียงผู้ที่ทำให้เด็กพอใจหรือเป็นเพียงผู้ตอบคำถามสำหรับ

เด็ก แต่ต้องช่วยให้เด็กค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และที่สำคัญกว่านั้นคือการช่วยให้เด็กสามารถถามคำถามที่ดีต่อตัวเด็กเองด้วย ตารางเวลากิจวัตรประจำวัน จะมีความยืดหยุ่นและปรับได้ตลอดเวลาเพื่อความเหมาะสมต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของเด็ก เด็กจะเป็นผู้กำหนดจังหวะเวลาโดยตนเองในการวางแผนและดำเนินการทำกิจกรรมและโครงการ เพื่อเด็กจะสามารถทำกิจกรรมหรือโครงการให้ลุล่วงอย่างไม่ต้องรีบเร่ง

จากหลักการและแนวคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัยดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าดนตรีสามารถมีส่วนสำคัญในการจัดการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งครูสามารถนำเอาดนตรีไปใช้บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้กับหลักการ หรือแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่แต่ละโรงเรียนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่ดีและเหมาะสมก็จะมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมกับวัยของเด็กเช่นกัน

2.2 แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มิได้มุ่งหวังให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น หรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ แต่จะเป็นการปูพื้นฐานวิชาต่างๆ ให้อยู่ในรูปกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่า เช่นการสอนให้เด็กเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ไม่อาจทำได้ด้วยการสอนด้วยคำพูด แต่จะเกิดจากการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เป็นรูปธรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดหลักการในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ คือ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้มีมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

แนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดให้จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ แนวทางหนึ่งในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของสมอง คือ "กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาการอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม พัฒนาสังคมนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และหลักการทำงานของสมองอย่างชัดเจน นำไปสู่การทำให้เด็กกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียน เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครบทุกด้าน ช่วยเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งสาระการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำคัญ ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำ การคิด และการแก้ปัญหา และช่วยให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป เด็กจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้้นั้นเป็นความรู้ที่คงทนไม่ลบเลือนไปโดยง่าย

จากแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่ดีและเหมาะสมนั้นจะต้องสอดคล้องกับแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่ดีควรจะมีองค์ประกอบของสาระดนตรีที่ครบถ้วน เพราะสาระดนตรีต่าง ๆ นั้นจะมีส่วนช่วยให้แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมีความชัดเจน และส่งผลในด้านบวกให้กับการพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจะต้องเรียนรู้ลักษณะของเด็กปฐมวัย และเข้าใจธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ว่ามีการเรียนรู้ในลักษณะใด จึงจะสามารถสร้างสร้างแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทั้งการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรมีสาระดนตรีและกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรีแทรกอยู่ด้วย เพราะกิจกรรมทางดนตรีมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยรวมทั้งยังมีประโยชน์ในการนำดนตรีไปบูรณาการกับแนวทางการจัด

ประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยอีกด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมจะมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆที่ดีและเกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆที่เหมาะสมกับวัย

ตอนที่ 3 ดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัย

3.1 หลักสูตรดนตรี

ซาอิส (Robert S. Zais, 1976) ได้อธิบายถึงรูปแบบของหลักสูตรโดยสรุปว่าประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ (2544) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของหลักสูตรดนตรีว่า เนื้อหาของหลักสูตรดนตรีควรประกอบไปด้วยสาระดนตรี ซึ่งหลักสูตรในแต่ละระดับจะมีจุดเน้นของสาระดนตรีต่างกัน ดังนั้นในแต่ละระดับการศึกษา ควรมีการจัดสาระดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

สำหรับการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นมุ่งพัฒนาความพร้อมด้านต่างๆให้กับผู้เรียน มิใช่เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นถึงเนื้อหาดังเช่นในระดับประถมหรือมัธยม เนื้อหาของหลักสูตรดนตรีควรเป็นลักษณะการเตรียมความพร้อมหรือปูพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี และทักษะดนตรี องค์ประกอบที่จัดว่าสำคัญและควรเน้นคือ จังหวะ ระดับเสียง สูง – ต่ำ และทำนอง โดยควรมีการปูพื้นฐาน เรื่องเสียงประสาน รูปแบบ สีสัน รูปพรรณ และลักษณะของเสียงด้วย ทักษะที่ควรเน้นได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว และการสร้างสรรค์ ส่วนการอ่าน เป็นทักษะที่ควรสอดแทรกเสมอในระดับนี้ ทักษะที่ควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอคือ การเคลื่อนไหว และควรเป็นในลักษณะของการเคลื่อนไหวโดยเสรี มากกว่าการเคลื่อนไหวที่มีท่าเฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ควรมีการปลูกฝังพัฒนาเจตคติ ค่านิยมที่ดีต่อดนตรี ความสนใจดนตรี เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนดนตรีด้วยใจรักในระดับสูงต่อไป (ฌรุทท์ สุทธิจิตต์, 2544)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าหลักสูตรดนตรีที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล ซึ่งจะต้องมีสาระดนตรีให้ครบถ้วนทุกด้านทั้งเนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรีซึ่งนอกจากสาระดนตรีซึ่งเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรดนตรีแล้ว เจตคติและค่านิยมทางดนตรีก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่หลักสูตรดนตรีควรคำนึงถึงเพราะในกระบวนการเรียนการสอนย่อมมีผลต่อความรู้สึกและจิตใจของผู้เรียนด้วย

3.2 สาระดนตรี

ดนตรีเป็นภาษาหนึ่งเสมือนเช่นภาษาพูดอื่นๆแต่เป็นภาษาที่ใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดความหมายเป็นสัญลักษณ์สากล (พงษ์ลดา นาควิเชียร, 2537) ซึ่งวิชาดนตรีขั้นพื้นฐานนั้น เป็นวิชาที่บรรจุไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเด็กนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาทางด้านดนตรี ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ (2551) ได้กล่าวถึงสาระดนตรีว่า สาระดนตรีเป็นคำ

เฉพาะที่กำหนดขึ้นมาเพื่อในการชี้แจงถึงองค์ความรู้ทางดนตรี ว่ามีการจัดแบ่งไว้อย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ สาระทางดนตรีสามารถแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นทักษะ ซึ่งได้แก่ ทักษะทางด้านดนตรี เช่น การร้อง การฟัง หรือการปฏิบัติเครื่องดนตรี และส่วนที่เป็นเนื้อหา ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบความรู้ทางด้านดนตรี เช่น ทฤษฎีดนตรี วรรณคดีดนตรี ประวัติศาสตร์ดนตรี เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2551)

3.2.1 ทักษะดนตรี (Music skills)

ทักษะดนตรีนั้นเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาทางด้านดนตรี และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องให้ความสำคัญ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีจึงควรให้ประสบการณ์ในด้านต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะดนตรีครบทุกด้าน ซึ่งทักษะดนตรีประกอบไปด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านโน้ต

3.2.1.1 การฟัง (Listening)

การฟังเป็นทักษะสำคัญในการเรียนดนตรี เพราะดนตรีนั้นถือว่าเป็น โสตศิลป์ ซึ่งเรารับรู้ได้ด้วยการฟัง ดังนั้นการฟังจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนดนตรี การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และเข้าใจในโครงสร้างทางดนตรีที่มีความซับซ้อน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้เรียนจะต้องการศึกษาดนตรีอย่างจริงจัง หรือเพียงแค่ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความซาบซึ้งในดนตรีจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้ฟังมีทักษะทางการฟังที่เพียงพอ การฟังจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนดนตรีทุกระดับ

3.2.1.2 การร้องเพลง (Singing)

การร้องเพลงมีหลายประเภทเช่น การร้องเดี่ยว การร้องคู่ หรือการร้องประสานเสียง การร้องเพลงเป็นทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่ง และเทคนิคในการร้องนั้นมีมากมาย ผู้เรียนต้องมีการฟังที่ดี ถึงจะมีการร้องที่ดี การร้องเพลงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจ และเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน จึงควรมีการจัดการเรียนการสอนทักษะด้านการร้องเพลงในทุกระดับชั้น

3.2.1.3 การเคลื่อนไหว (Movement)

การเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงดนตรี เป็นทักษะพื้นฐานอีกประการหนึ่ง ซึ่งสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ และเหมาะกับผู้เรียนในระดับอนุบาล และประถมศึกษา ซึ่งสามารถเรียนรู้ทางด้านของจังหวะผ่านการเคลื่อนไหวของร่างกาย การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรีจะช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจในดนตรีเช่นเดียวกับ การฟัง และการร้อง สุภาพร เทพยสุวรรณและ แพง ชินพงศ์ (2548) กล่าวว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ดี

นั้น ต้องเน้นให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องทำนอง จังหวะ การทำท่าทางประกอบเพลงตามคุณครู และการสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการของตัวเอง

3.2.1.4 การเล่นเครื่องดนตรี (Playing)

การเล่นเครื่องดนตรีนั้นเป็นทักษะที่ผู้เรียนจะต้องมีความชำนาญในเครื่องดนตรีแต่ละประเภท สำหรับการเรียนการสอนดนตรีในระดับอนุบาลนั้น การเล่นเครื่องดนตรีไม่ใช่จุดมุ่งหมายสำคัญ แต่เป็นเพียงกิจกรรมเสริมที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจดนตรีมากขึ้น สำหรับนักเรียนอนุบาลควรเลือกเครื่องดนตรีที่สามารถเล่นได้ง่ายๆ เช่น กลอง (Drums) สามเหลี่ยม (Triangle) กรับ (Castanets) เป็นต้น ส่วนเครื่องดนตรีอื่นๆ นั้นขึ้นอยู่กับอายุ และความสนใจของผู้เรียน

3.2.1.5 การคิดสร้างสรรค์ (Creating)

การคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ การคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนา เพราะเป็นส่วนที่ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจในดนตรีดีขึ้น และรู้จักบูรณาการดนตรีกับสิ่งอื่น

3.2.1.6 การอ่านโน้ต (Reading)

ทักษะการอ่าน จัดเป็นทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่ง เพราะเสียงดนตรีนั้นเป็นนามธรรม จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาแทนเสียงต่างๆ เพราะฉะนั้น ในการเรียนดนตรีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีเหล่านี้เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3.2.2 เนื้อหาดนตรี (Music content)

เนื้อหาดนตรีนั้นจัดเป็นพื้นฐานในการศึกษาดนตรี เนื้อหาดนตรีนั้นประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 2 ส่วน คือ องค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี

3.2.2.1 องค์ประกอบดนตรี (Music Elements) ประกอบด้วย

จังหวะ (Rhythm) คือส่วนประกอบหนึ่งของดนตรี เกี่ยวข้องกับระยะเวลา หมายถึง สัญลักษณ์ที่แสดงค่าความสั้น – ยาวอันหลากหลายของตัวโน้ต และตัวหยุดซึ่งจัดวางอยู่ในอัตราจังหวะที่กำหนด และรวมกลุ่มตามหน่วยจังหวะที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวะได้แก่จังหวะตบ (Beat), จังหวะซัด (Syncopation) เป็นต้น

ทำนอง (Melody) คือส่วนประกอบหนึ่งของดนตรี เกี่ยวข้องกับระดับเสียง หมายถึง ระดับเสียงหลายเสียงที่นำมาเรียงติดต่อกันเป็นหนึ่งเดียว พร้อมกับลักษณะของจังหวะ มักมีความไพเราะ และสัดส่วนพอเหมาะ เป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของดนตรี ทำนองมี

พัฒนาการมาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์จากการเลียนเสียงร้องของนก และสัตว์บางชนิด พบในดนตรีของทุกวัฒนธรรม

เสียงประสาน (Harmony) คือส่วนประกอบสำคัญของดนตรีที่เกิดในแนวตั้ง เป็นเสียงที่เป็นผลจากการนำโน้ตหลายตัวซึ่งสามารถประกอบกันเป็นคอร์ด (Chord) ที่ถูกต้องตามไวยากรณ์มาเล่นประสานพร้อมกันได้เป็นอย่างดี เป็นหัวใจของดนตรีในระบบอิงกุกุญแจเสียง (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2547)

รูปแบบ (Form) คือโครงสร้างในการกำหนดรูปแบบในแต่ละท่อน ให้อยู่ในแบบแผนเช่นเดียวกับฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง ส่วนประกอบสำคัญที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้าง คือ ทำนอง และกุกุญแจเสียง ตัวอย่างรูปแบบเพลง เช่น Rondo Form, Sonata Form เป็นต้น

สีสันทัน (Tone Color) คือ ลักษณะเสียงที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณสมบัติของการเกิดเสียง (Overtone) (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2550) ในทางดนตรีสีสันทันอาจจะเป็นลักษณะของการแสดงเดี่ยว เช่น เสียงของไวโอลิน และเสียงของแซกโซโฟนมีสีสันทันของเสียงที่แตกต่างกัน หรืออาจจะเป็นการรวมกันของกลุ่มเครื่องดนตรี หรือเสียงร้องต่างๆของคน ทำให้เกิดการรวมวง (Ensemble) เป็นต้น

รูปพรรณ (Texture) คือ ลักษณะความสัมพันธ์ ของทำนอง และเสียงประสาน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2550) ได้แก่ ดนตรีแนวเดี่ยว (Monophony), ดนตรีประสานแนว (Homophony), ดนตรีหลากหลายแนว (Polyphony) และดนตรีแปรแนว (Heterophony)

3.2.2.2 วรรณคดี (Music Literature) ประกอบด้วย

บทเพลง (Repertoire) เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในดนตรีมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาบทเพลงในแต่ละยุค แต่ละสมัย ช่วยให้เห็นความแตกต่างของลักษณะเพลงในแต่ละยุค

ประวัติศาสตร์ดนตรี (Music History) ประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของดนตรี เครื่องดนตรี วรรณกรรมดนตรี และประวัตินักแต่งเพลงในแต่ละยุคดนตรี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเพลง และองค์ประกอบของดนตรีในแต่ละยุคมากยิ่งขึ้น

สาระดนตรีที่กล่าวมาสามารถมองในลักษณะการรับรู้หรือการเรียนรู้ทางปริมาณ คือการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ แต่การเรียนรู้ดนตรีที่ส่งผลอย่างแท้จริงควรมุ่งไปที่การเรียนรู้เพื่อเข้าถึงความงามทางดนตรีและทำให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านต่างๆทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การกำหนดกรอบสาระดนตรีให้เด็กในวัยนี้จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน รอบคอบเพื่อให้ได้สาระ

ดนตรีที่มีความครอบคลุมเหมาะสมทั้งทางวิชาการ และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน สภาพสังคม รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของวิชาการดนตรีเองและวิชาการอื่นๆ ซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญทั้งสิ้น

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัยนั้นมีอยู่หลายทฤษฎี ในที่นี้จะขอกล่าวถึงทฤษฎีหลักที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล คือ หลักการสอนของดालโครซ (Dalcroze) ออร์ฟ (Orff) และโคดาาย (Kodály) ซึ่งแต่ละวิธีมีหลักการเฉพาะที่น่าสนใจ ดังนี้

3.3.1 หลักการสอนของดาลโครซ

หลักการสำคัญของดาลโครซ คือ ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี จุดเน้นของวิธีการนี้ คือ การให้ความสนใจและพัฒนาความรู้สึกของผู้เรียนในการตอบสนองต่อดนตรี และความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนั้นออกมาในลักษณะของการเคลื่อนไหว ดาลโครซเชื่อว่าการพัฒนาการฟังควบคู่ไปกับการตอบสนองโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

วิธีการของดาลโครซเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางดนตรีในสามลักษณะใหญ่ๆ คือ 1) ยูริธึมมิกส์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะโดยคำนึงถึงความรู้สึกและอารมณ์เป็นสำคัญ 2) โซลเฟจ โดยใช้ระบบตัวโน้ต ซอล – ฟา แบบโดอยู่กับที่ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางด้านการรับรู้ต่อเสียงต่างๆ โดยเฉพาะเสียงดนตรี จากการเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐาน 3) อิมโพรไวเซชัน โดยใช้เปียโน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่สอนให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดและทักษะทางอิมโพรไวเซชัน ได้แก่ การสร้างสรรค์ทางดนตรี เช่นการประพันธ์เพลง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

3.3.2 หลักการสอนของออร์ฟ

ออร์ฟวางรากฐานในการสอนดนตรีของเขาว่าดนตรี (music) การเคลื่อนไหว (movement) และการพูด (speech) เป็นสิ่งที่จะต้องเป็นไปด้วยกันแยกออกจากกันไม่ได้ ทั้งสามสิ่งดังกล่าวหลอมรวมเป็นสิ่งเดียวกันที่ออร์ฟเรียกว่า “ดนตรีเบื้องต้น” (ธวัชชัย นาควงศ์, 2548) ออร์ฟได้เสนอหลักการทางดนตรีศึกษาไว้ว่า การเรียนการสอนดนตรีควรเริ่มจากเพลงและแนวคิดทางดนตรีที่ง่ายที่สุด ได้แก่ แนวคิดเรื่องจังหวะ โดยเริ่มต้น จากจังหวะของการพูด เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจแนวคิดในเรื่องระดับเสียง ประโยคของดนตรี ลักษณะของเสียง และค่าตัวโน้ตต่างๆต่อไป การเคลื่อนไหว เช่น การตบมือ การตบตัก การย่อเท้า การตีนิ้ว และการใช้เครื่องประกอบจังหวะของออร์ฟ เป็นวิธีทางนำไปสู่การรับรู้เรื่องจังหวะ ในวิธีการของออร์ฟ ความคิดสร้างสรรค์จัดว่าเป็นกุญแจสำคัญ ในวิธีการของออร์ฟ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

วิธีการพื้นฐานของออร์ฟ ประกอบไปด้วยการเรียนรู้จากการสำรวจสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) การสำรวจเกี่ยวกับพื้นที่รอบๆตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับตำแหน่งของร่างกายและการเคลื่อนไหวของตน 2) การสำรวจเกี่ยวกับเสียง ด้วยการเริ่มต้นจากการสำรวจเสียงจากสภาพแวดล้อมรอบๆตัวของผู้เรียน เรียนรู้เกี่ยวกับเสียงต่างๆและเสียงดนตรีในที่สุด 3) การสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบเพลง ซึ่งเรียนรู้ไปกับเรื่องพื้นที่และเสียง การเคลื่อนไหว และเสียงรวมกันเป็นรูปแบบของดนตรี กล่าวคือการเคลื่อนไหวอย่างอิสระนำไปสู่การเต้นรำ และจากเสียงนำไปสู่รูปแบบของบทเพลง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

3.3.3 หลักการสอนของโคดาเย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2537) กล่าวว่า “โคดาเยมีความคิดว่า ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของเด็กที่มีความสำคัญ จึงควรได้รับการพัฒนาในลักษณะเดียวกับภาษา” หลักสำคัญของวิธีการนี้จึงได้แก่ เริ่มสอนให้เด็กตั้งแต่วัยเด็ก เด็กควรได้รับการฟังดนตรีก่อนแสดงออกในด้านการร้องหรือการเล่น เมื่อเด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ทางดนตรีเพียงพอ กิจกรรมด้านการอ่าน และเขียนภาษา ดนตรีจึงเริ่มสอนในลำดับต่อมา วิธีการนี้เน้นการอ่านโน้ตดนตรี โดยใช้สัญลักษณ์จากภาษาละติน หรือระบบ ซอล – ฟา ประกอบกับสัญลักษณ์มือ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

วิธีการของโคดาเยจะเน้นการร้องเพลงเป็นหลักเพราะโคดาเยเชื่อว่าเสียงร้องเป็นเสียงที่ใกล้ตัวที่สุดและเป็นเครื่องบอกความรู้สึกของตนได้ดีที่สุด (ธวัชชัย นาควงศ์, 2541) วิธีการนี้เริ่มต้นด้วยแนวคิดที่ง่ายและไม่ซับซ้อนก่อน ในระยะต่อมา แนวคิดที่ยากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นจึงเข้ามามีบทบาท กล่าวคือ การใช้หลักการของการเรียนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ วิธีการนี้มุ่งเน้นการร้องเพลงเป็นหลัก กล่าวคือ การร้องเพลงให้ถูกต้อง เสียงไม่เพี้ยน ความถูกต้องในเรื่องของระดับเสียง และการร้องโดยแสดงออกของความรู้สึกเป็นสิ่งที่เน้นตลอดเวลา สัญลักษณ์ของตัวโน้ตในระบบ ซอล – ฟา และสัญลักษณ์มือ ซึ่งใช้แทนระดับเสียงช่วยพัฒนาการร้องเพลง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และประสบการณ์การรับรู้ทางด้านโสตประสาทและด้านการอ่านโน้ต (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

จากหลักการและแนวคิดในการสอนดนตรีทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าวิธีการสอนดนตรีทั้งสามนี้มีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิดของผู้คิดค้น แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมจึงความประกอบด้วย การเคลื่อนไหวโดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายทำให้การเรียนรู้ดนตรีมีความหมายกับผู้เรียนได้เรียนรู้ดนตรีอย่างลึกซึ้ง ควรมีการฟังโดยเริ่มจากฟังเสียงต่างๆรอบตัว และสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบของเสียง เรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นเครื่องดนตรี การสร้างสรรค์โดยมีกิจกรรมทั้งการปฏิบัติเดี่ยวและการผสมวง และควรมีการร้องในกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดหลักพัฒนาการของเด็กเป็นหลัก การเสนอเนื้อหาดนตรีมีการ

จัดเป็นขั้นตอนอย่างรัดกุม และมีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีลักษณะเป็นรูปธรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ดนตรีในลักษณะของเสียงได้ง่ายขึ้น

3.4 กิจกรรมการสอนดนตรี

กิจกรรมดนตรีเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้การเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีหลายรูปแบบเช่นกิจกรรมดนตรีในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และกิจกรรมดนตรีตามสื่อต่างๆ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในห้องเรียนเท่านั้น

ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์ (2544) ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมการสอนดนตรีไว้ว่า กิจกรรมดนตรีเป็นสื่อที่ช่วยในการเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดนตรี เนื่องจากเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ดนตรีได้อย่างมีความหมาย ในการจัดกิจกรรมดนตรีมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการเพื่อให้กิจกรรมดนตรีบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ เรื่องของความเหมาะสมของกิจกรรมกับเพศและวัยของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ พัฒนาสาระดนตรี และก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อดนตรี ซึ่งวัตถุประสงค์ของกิจกรรมดนตรีสามารถแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้ดังนี้คือ

1. เพื่อการเรียนรู้สาระดนตรี การจัดกิจกรรมดนตรีแต่ละครั้ง ควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้สาระดนตรีตามที่คุณจัดกิจกรรมมุ่งหวังไว้
2. เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมทางดนตรี ค่านิยมดนตรีเป็นเรื่องที่สามารถสร้างได้ ด้วยการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สัมผัสกับดนตรีที่มีคุณค่า
3. เพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งทางดนตรี กิจกรรมดนตรีที่ดีควรมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพัฒนา และหล่อหลอมให้ผู้ร่วมกิจกรรมดนตรีเห็นคุณค่าในความงามเพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งดนตรีในที่สุด
4. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน การเรียนรู้ดนตรีโดยทั่วไป ควรเริ่มต้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมดนตรี แต่ความสนุกสนานไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความสนุกสนานเพลิดเพลินควรเป็นเพียง “กระบวนการ” เพื่อช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมดนตรีได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างแท้จริง

กิจกรรมดนตรีในห้องเรียนที่ดี ควรได้รับการกำหนดรูปแบบโดยใช้ทักษะดนตรีเป็นหลัก เพราะการเรียนรู้ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะ นอกจากนี้ยังควรคำนึงถึงเนื้อหาดนตรีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบกับทักษะดนตรีด้วย โดยกำหนดให้เหมาะกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสื่อดนตรีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยให้กิจกรรมดนตรีมีความน่าสนใจ สื่อดนตรีควรเพียงพอกับผู้เรียน และเป็นสื่อที่มีคุณภาพ รวมไปถึงห้องเรียนดนตรีที่ควรเป็นห้องเรียนที่

เชื้ออำนาจในการจัดกิจกรรมดนตรีให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งถ้าสามารถจัดกิจกรรมดนตรีได้ตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยอย่างสูงสุด

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัยมีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้งและต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในเรื่อง หลักสูตรดนตรี สาระดนตรี ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี และกิจกรรมการสอนดนตรี จึงจะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจในสาระดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเหมาะสมกับวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนทักษะการเล่นเครื่องดนตรีอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรม และข้อมูลต่างๆ เพื่องานวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมไปถึงแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และยังส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมช่วยส่งผลเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านต่างๆที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากงานวิจัยของ Metz (1989) พบว่า เด็กมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นระบบเมื่อได้ยินเสียงดนตรีซึ่งแตกต่างกับการได้ยินเสียงที่ไม่ใช่เสียงดนตรีเด็กจะมีปฏิริยาตอบสนองเพียงอย่างเดียวแต่ไม่มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นระบบ และเด็กที่เรียนดนตรีมีการพัฒนาทางด้านอารมณ์ จิตใจ รวมไปถึงเจตคติ ที่สูงขึ้น (Miranda, 2004) ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้เรื่องระดับเสียงของเด็กปฐมวัย” พบว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการด้านการรับรู้เรื่องระดับเสียง และมีผลต่อทัศนคติทางด้านดนตรีของเด็กปฐมวัย และชุดการสอนวิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเรื่องระดับเสียง (Pitch) และจังหวะ (Beat) มีผลต่อพัฒนาการของเด็กและทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อดนตรี(พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์, 2550)

การจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดให้สัมพันธ์สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยต่างๆ ในปัจจุบัน นันทิรัตน์ คมขำ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล” พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เพลงเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นประจำ และใช้บ่อย แนวทางที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการพิจารณาเลือกเพลงสำหรับเด็กคือ เลือกเพลงที่

เหมาะสมกับวัยเด็ก เกณฑ์ในการพิจารณาการแต่งเพลงสำหรับเด็กที่ครูส่วนใหญ่ซึ่งเคยแต่งเพลงสำหรับเด็กนำมาใช้พิจารณาคือ พิจารณาถึงความสนุกสนานของเด็ก ประเภทของเพลงที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการเรียนการสอนคือ เพลงที่ปรากฏอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ และจากงานวิจัยของอัญชญา สุตมาต (2546) พบว่า การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเน้นทักษะทางด้านการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ประกอบด้วยกิจกรรมด้านการฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว และการคิดสร้างสรรค์อย่างครบถ้วน ทักษะและความเข้าใจทางด้านดนตรีของครูอนุบาลนั้นส่งผลต่อประสบการณ์ทางด้านดนตรีที่เด็กจะได้รับในด้านต่างๆ เช่น ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมการเคลื่อนไหวโดยใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และการร้องเพลง (Kelly, 1998)

จากงานวิจัยที่ทำการสำรวจสภาพและปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี พบว่า ถ้าครูผู้สอนดนตรีมีวุฒิทางดนตรี จะมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านต่างๆ มากกว่าครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางดนตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (กนก ศิริกุล, 2546) ผู้ปกครองมีเจตคติต่อดนตรีในระดับดี เพราะการเรียนดนตรีมีส่วนช่วยให้ผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าควรส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้เรียนดนตรีตั้งแต่อายุน้อยๆ เพื่อช่วยฝึกสมาธิให้กับเด็ก (อรอำไพ อัครพนธ์, 2549) เสน่ห์ บุญช่วย(2538) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีพบว่า ในด้านสภาพทั่วไปยังมีงบประมาณสำหรับสื่อการสอนทางด้านดนตรีน้อย ยังขาดแคลนเครื่องดนตรีประเภทสร้างทำนอง ครูไม่มีทักษะในการผลิตสื่อดนตรี ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีเป้าหมายและนโยบายในการปรับแผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษา ในด้านการจัดกิจกรรมดนตรีให้มีความเหมาะสมตามหลักการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัย และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้สอนเนื้อหาและทักษะดนตรีโดยตรง แต่จัดกิจกรรมดนตรีเพื่อสาระด้านอื่นๆ ขาดการนิเทศก์จากศึกษานิเทศก์ อุปกรณ์การสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน บุคลากรไม่มีวุฒิทางดนตรีศึกษาและขาดความรู้ทางปรัชญาดนตรีในระดับอนุบาลศึกษา (อุษณีย์ จันทรวัดอักษร, 2534)

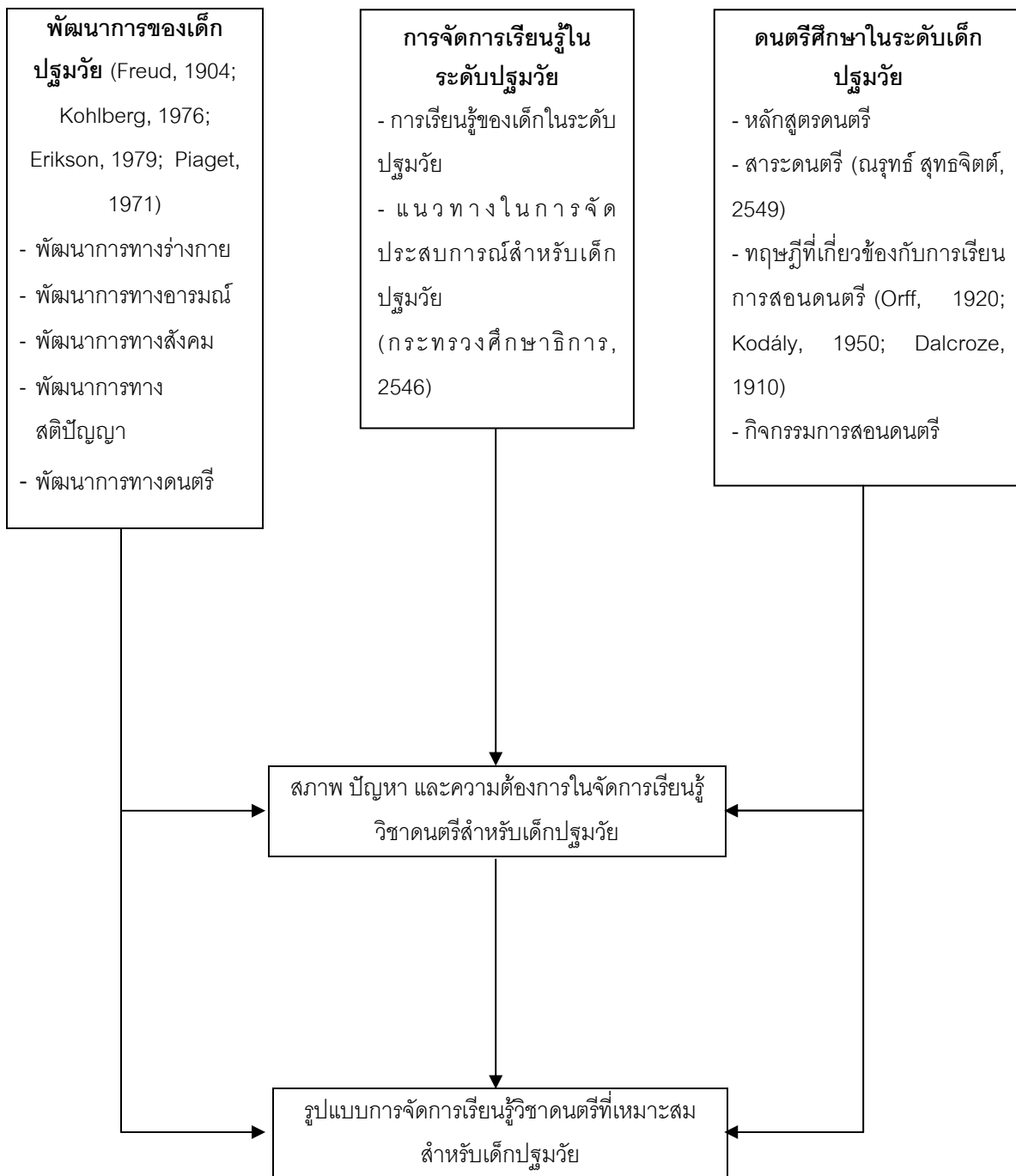
จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล พบว่าโรงเรียนเอกชนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามความคาดหวังของผู้ปกครอง และสามารถกำหนดลักษณะพิเศษของครูที่โรงเรียนต้องการตลอดจนมีมาตรการคัดเลือกครูที่เข้มงวดเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพทางด้านการสอนและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างแท้จริง โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างไปจากโรงเรียนของรัฐ และสามารถสนองความต้องการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของผู้เรียนหรือผู้ปกครองนักเรียนได้ (ประยูร ศรีประสาธน์, 2529) พงุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2548) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมิน

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน พบว่าโรงเรียนเอกชนทำได้ดีกว่า ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้นผู้เรียนเพียงแค่มองมีความสุขขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่อง "คุณวุฒิครูที่สอนกลุ่มสาระต่างๆ" พบว่าโรงเรียนเอกชนทำได้ดีกว่าเช่นกัน คือจัดให้ครูที่มีคุณวุฒิสอนตรงวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 80 ในขณะที่โรงเรียนรัฐบาลจัดครูสอนตรงวุฒิจากวิชาเอกคิดเป็นร้อยละ 75 (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2548)

จากการศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้มีการตอบสนองทางด้านดนตรีที่เด่นชัด และสามารถเรียนรู้สาระดนตรีด้านต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก และจะต้องจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมไปถึงจะต้องสัมพันธ์กับแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอีกด้วย ซึ่งการที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้น จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาปัจจัยต่างๆ เช่น พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย สาระดนตรีที่เด็กควรได้รับอย่างครบถ้วนและเหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมทางด้านดนตรีที่จะต้องเหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากครูในโรงเรียนเอกชนซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยต่างๆ ที่สรุปได้ว่าโรงเรียนเอกชนมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และเหมาะสมกับการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยมุ่งเน้นที่การศึกษาสภาพ ปัญหา และนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

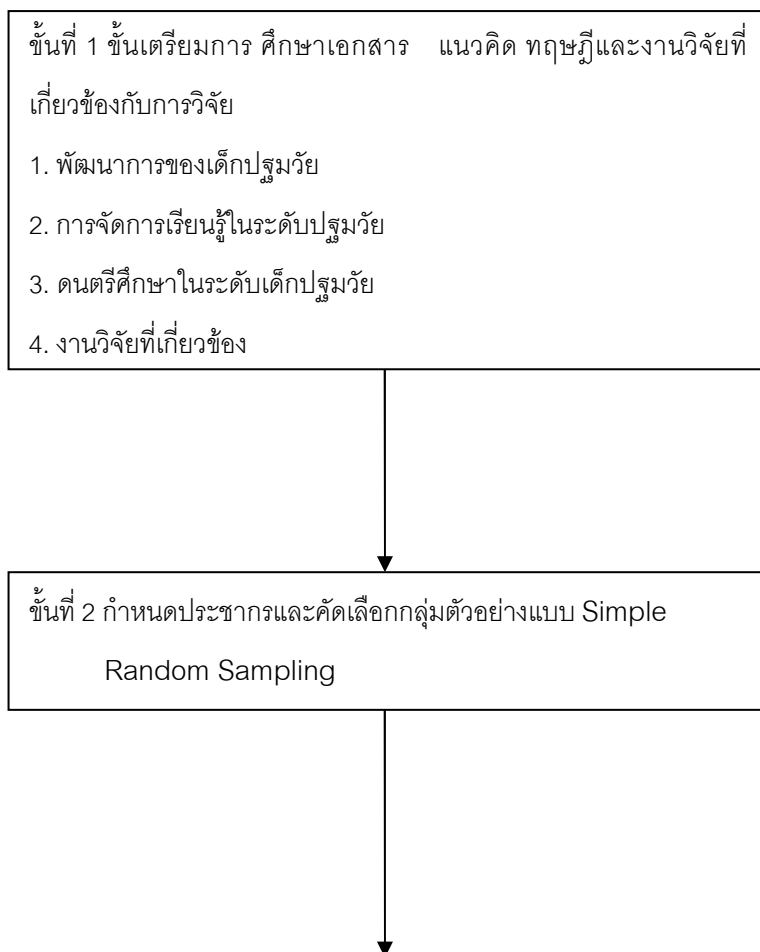
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีของครูในระดับเด็กปฐมวัย และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยโดยมีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. กำหนดประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Simple random Sampling
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
5. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล
6. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในระดับปฐมวัย
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นที่ 3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

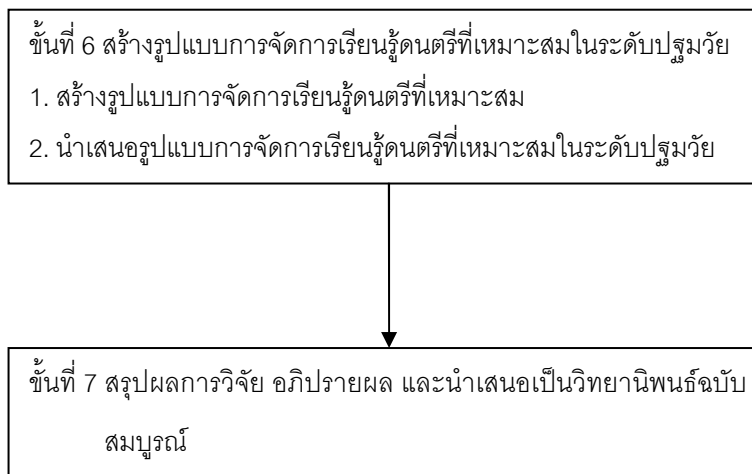
1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือ
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและนำมาแก้ไข
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจริง
5. นำผลที่ได้จากการทดลองกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1. ส่งแบบสอบถามถึงครูผู้สอนวิชาดนตรี
2. สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยใช้วิธีโทรศัพท์สอบถามและขอความร่วมมือในการส่งกลับ
3. บางส่วนที่ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามเองได้ จะดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดของการวิจัยมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวบรวมความรู้และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาและสร้างเครื่องมือในการวิจัยในหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยเน้นช่วง 3 – 5 ปี
- 1.2 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการของการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย
- 1.3 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการของดนตรีศึกษาในระดับปฐมวัย
- 1.4 ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี และการจัดกิจกรรมดนตรี

ขั้นที่ 2 กำหนดประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทั่วประเทศไทย ประจำปีการศึกษา 2553 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 104 โรงเรียน โดยถือว่า ครูผู้สอน 1 คน เป็นตัวแทนของ 1 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 104 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 85 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดพื้นที่ออกเป็น 6 ส่วนทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2.2.2 ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละพื้นที่โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1960) โดยกำหนดค่าสัดส่วนในประชากร (π) เท่ากับ 0.5 กำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จะได้ผลลัพธ์ดังนี้ คือ จำนวนประชากร 100 - 200 คน จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 80 % ของประชากรทั้งหมด จึงจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีและเชื่อถือได้ (Yamane, 1960 อ้างถึงในสุวิมล ติรกานนท์, 2549) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจับฉลากโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมาในอัตราส่วนร้อยละ 80 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ ได้จำนวนโรงเรียนจากทั้ง 6 พื้นที่ทั่วประเทศ จำนวน 85 โรงเรียน โดยถือว่า ครูผู้สอน 1 คน เป็นตัวแทนของ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 85 คน (ดังรายละเอียดตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด และโรงเรียนที่สุ่มได้

พื้นที่	จังหวัดและภูมิภาค	จำนวนโรงเรียน	โรงเรียนที่สุ่ม	กลุ่มตัวอย่างครู
1	กรุงเทพมหานคร	45	36	36
2	ภาคเหนือ	9	8	8
3	ภาคกลาง	30	24	24
4	ภาคตะวันออก	4	3	3
5	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5	4	4
6	ภาคใต้	11	10	10
	รวม	104	85	85

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิด และแบบปลายเปิด
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสภาพ ความต้องการ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) พร้อมทั้งคำถามแบบปลายเปิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวบรวมความรู้และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถาม

3.2 นำผลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามสำหรับครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อัตนตรีระดับปฐมวัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย แยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อัตนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย แยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อัตนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรับปรุง ดังนี้

3.3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) และขอคำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษาและครอบคลุมเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญดังนี้ คือ เป็นนักวิชาการทางดนตรีศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเด็กปฐมวัย

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์ลดดา ธรรมพิทักษ์กุล
- 2) อาจารย์นิลวรรณภา โรจนเสถียร อึ้งอำพร
- 3) อาจารย์บุญนาถ ทับทิมไทย

3.3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา มาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) ซึ่งเป็นครูผู้สอนดนตรีระดับปฐมวัย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 10) จากจำนวนทั้งหมด 85 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความที่เข้าใจยาก และภาษาที่ไม่ชัดเจน สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3.4 นำผลที่ได้มาหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (Internal Consistency) แบบ Coefficiency ของครอนบราซ (Cronbach) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \sqrt{\left(\frac{n}{n-1}\right) \left(\frac{1 - \sum Si^2}{Sx^2}\right)}$$

α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum Si^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum Sx^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนข้อสอบทั้งหมด

(สุวิมล ตีรกานันท์, 2549)

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับอนุบาลชั้นปีที่ 1 – 3 โรงเรียนต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ไปด้วยเพื่อการส่งคืนทางไปรษณีย์ ในกรณีที่โรงเรียนใดผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเอง จะเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4.2 สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยใช้วิธีโทรศัพท์สอบถามและขอความร่วมมือในการส่งกลับ พร้อมกับส่งแบบสอบถามไปอีกครั้งเพื่อสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับหากเกิดการสูญหายในการจัดส่งครั้งแรก

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

5.1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรี

และสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรีวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย แยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรีวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคิดค่าเฉลี่ยในส่วนที่ข้อมูลเป็นมาตราประเมินค่า แต่ละช่วงความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีปัญหาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 0.99	หมายความว่า	ไม่มีปัญหา

และข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไปนำมาสรุปและจัดลำดับความถี่

5.4 แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ (\%)} = \frac{\text{จำนวนคำตอบในข้อนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

(สุวิมล ติรกานันท์, 2549)

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร

$$\text{ค่าเฉลี่ย } M = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ

M	=	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักในแต่ละข้อ
f	=	ความถี่ของคะแนน
$\sum fx$	=	ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน
N	=	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

(สุวิมล ติรภานันท์, 2549)

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร

$$\text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)} = \frac{\sqrt{\sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n}$$

S.D.	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum fx$	=	ผลรวมของคะแนนคูณความถี่
$\sum fx^2$	=	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนคูณความถี่
n	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละข้อ

(สุวิมล ติรภานันท์, 2549)

ขั้นที่ 6 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในระดับปฐมวัย

ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในระดับปฐมวัย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6.2 นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมในระดับปฐมวัย

ขั้นที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีของครูในระดับเด็กปฐมวัย และเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และทฤษฎีต่างๆทางด้านดนตรีศึกษาที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 85 ฉบับ โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ไปด้วยเพื่อการส่งคืนทางไปรษณีย์ และบางส่วนจัดส่งและรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่ง และได้รับคืน จำแนกตามจังหวัดและภูมิภาค

พื้นที่	จังหวัดและภูมิภาค	จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่ง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน
1	กรุงเทพมหานคร	36	36
2	ภาคเหนือ	8	8
3	ภาคกลาง	24	24
4	ภาคตะวันออก	3	3
5	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4	4
6	ภาคใต้	10	10
	รวม	85	85

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	58	68.24
1.2 ชาย	27	31.76
2. อายุ		
2.1 20 – 30 ปี	39	45.88
2.2 31 – 40 ปี	35	41.18
2.3 มากกว่า 41 ปี	11	12.94
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	64	75.29
3.2 สูงกว่าปริญญาตรี	21	24.71
4. ตำแหน่งหน้าที่งานในปัจจุบัน		
4.1 ครูประจำวิชาดนตรี	41	48.24
4.1.1 จบการศึกษาทางด้านดนตรี	35	41.18

4.1.2 ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรี	6	7.06
4.2 ครูพิเศษ	29	34.12
4.3 ครูประจำชั้น	27	31.76
4.4 หัวหน้างานวิชาการ, ครูวิชาการ	5	5.88
5. ประสบการณ์ทางด้านดนตรี		
5.1 เคยอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรี	58	68.24
5.2 จบการศึกษาทางด้านดนตรี	47	55.29
5.3 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	38	44.71
5.4 สอนคีย์บอร์ดได้, เคยอบรมหลักสูตร	5	5.88
6. ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล	64	75.29
6.1 5 – 10 ปี	9	10.59
6.2 10 – 15 ปี	7	8.24
6.3 20 ปีขึ้นไป	3	3.53
6.4 15 – 20 ปี	2	2.35
6.5 ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล		
7. หนังสือที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล		
7.1 หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยเอกชน	34	40.00
7.2 หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษา	28	32.94
7.3 สั่งซื้อจากต่างประเทศ	8	9.41
7.4 เขียนขึ้นเอง	8	9.41
7.5 หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย	6	7.06
7.6 ไม่มีหนังสือประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล	1	1.18

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 85 คน พบว่า ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.24 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.76

2. อายุ

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาสาสมัครส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.88 น้อยที่สุดคือมีอายุมากกว่า 41 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.94

3. วุฒิการศึกษา

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาสาสมัครส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.29 น้อยที่สุดคือในระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 24.71

4. ตำแหน่งหน้าที่งานในปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่งานในปัจจุบันของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นครูประจำวิชาดนตรี คิดเป็นร้อยละ 48.24 น้อยที่สุดคือเป็นหัวหน้างานวิชาการ, ครูวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 5.88

5. ประสบการณ์ทางด้านดนตรี

ประสบการณ์ทางด้านดนตรีของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาสาสมัครส่วนใหญ่เคยอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมาคือ จบการศึกษาทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 55.29 น้อยที่สุดคือ เคยอบรมหลักสูตร หรือสอนคีย์บอร์ดได้ คิดเป็นร้อยละ 5.88

6. ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล

ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาลของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาสาสมัครส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.29 น้อยที่สุดคือไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 2.35

7. หนังสือที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล

หนังสือที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลส่วนใหญ่คือหนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยเอกชน คิดเป็นร้อยละ 40.00 น้อยที่สุดคือ ไม่มีหนังสือประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล คิดเป็นร้อยละ 1.18

ตารางที่ 5 เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาสาสมัครสำหรับเด็กปฐมวัย

เวลา	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. จำนวนครั้ง/สัปดาห์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล	61	71.76
1.1 1 ครั้ง/สัปดาห์	20	23.53

1.2 2 ครั้ง/สัปดาห์	4	4.71
1.3 3 ครั้ง/สัปดาห์		
2. ระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง		
2.1 50 นาที/คาบ	49	57.65
2.2 30 นาที/คาบ	19	22.35
2.3 40 นาที/คาบ	5	5.88
2.4 60 นาที/คาบ	5	5.88
2.5 20 นาที/คาบ	4	4.71
2.6 มากกว่า 60 นาที	3	3.53

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ด้านเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย

1. จำนวนครั้ง/สัปดาห์ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษามีจำนวนครั้ง/สัปดาห์ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาส่วนใหญ่คือ 1 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 71.76 น้อยที่สุดคือ 3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 4.71

2. ระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาใช้ระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้งส่วนใหญ่คือ 50 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 57.65 น้อยที่สุดคือ มากกว่า 60 นาที คิดเป็นร้อยละ 3.53

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 6 จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย		
1.1 เพื่อสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	82	96.47
1.2 เพื่อกล่อมเกลาจิตใจให้มีความงดงาม เป็นผู้มีสุนทรียะทางด้านดนตรี	80	94.12

1.3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสม	74	87.06
1.4 เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน	67	78.82
1.5 เพื่อพัฒนาสาระดนตรีให้กับนักเรียน	64	75.29
1.6 เพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีกับวิชาอื่นๆ	62	72.94
1.7 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง	37	43.53
1.8 ฝึกทักษะการใช้เครื่องดนตรี	1	1.18

จากตารางที่ 6 แสดงว่าจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 96.47 รองลงมาคือเพื่อกลมเกลียวจิตใจให้มีความงดงาม เป็นผู้มีสุนทรีย์ะทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือ ฝึกการใช้เครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 1.18

ตารางที่ 7 การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

การเตรียมความพร้อม	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. การจัดทำแผนการสอนก่อนการจัดการเรียนรู้		
1.1 เคย	76	89.41
1.2 ไม่เคย	9	10.59
2. การจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้		
2.1 ทุกครั้งที่จัด	80	94.12
2.2 นานๆ ครั้ง	5	5.88

จากตารางที่ 7 แสดงว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่เคยจัดทำแผนการสอนก่อนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 89.41 และไม่เคยจัดทำแผนการสอนก่อนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.59

ในส่วนของการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้นั้น ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.12 น้อยที่สุดคือนานๆครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.88

ตารางที่ 8 เนื้อหาดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

เนื้อหาดนตรี	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. เนื้อหาดนตรีเรื่องจังหวะ (Rhythm)		
1.1 ความคงที่ของจังหวะ หรือจังหวะตบ (Beat or Pulse)	71	83.53
1.2 จังหวะหยุด (Rest)	67	78.82
1.3 จังหวะยาว จังหวะสั้น (Legato and Staccato)	65	76.47
1.4 ความเร็วของจังหวะ (Tempo) ได้แก่ ช้า – ปานกลาง – เร็ว	65	76.47
1.5 อัตรากาลัง (Meter)	42	49.41
1.6 รูปแบบจังหวะ เช่น ♩ , ♩ ♩ , ♩ ♩ , ♩ เป็นต้น	37	43.53
1.7 จังหวะหนัก จังหวะเบา (Strong beat and Weak beat)	35	41.18
1.8 จังหวะที่มีการเร่งให้เร็วขึ้น (Accelerando)	28	32.94
1.9 จังหวะที่มีการหน่วงให้ช้าลง (Ritardando)	28	32.94
1.10 จังหวะตก จังหวะยก (Down beat and Up beat)	26	30.59
1.11 ทฤษฎี (Theory)	2	2.35
1.12 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องจังหวะ	4	4.71
2. เนื้อหาดนตรีเรื่องทำนอง (Melody)		
2.1 ความแตกต่างของเสียง (Pitch) เช่น เหมือนกัน – แตกต่างกัน (same Pitches – Different Pitches) สูง – ต่ำ (High - Low)	74	87.06
2.2 การเคลื่อนที่ของแนวทำนอง (Melodic Contour or Shape) โดยใช้แผนภาพ หรือสัญลักษณ์มือ สูง – ต่ำ	42	49.41
2.3 ช่วงกว้างของเสียง (Range) ระยะเวลาช่วงเสียงต่ำสุดจนถึงเสียงสูงสุด	33	38.82
2.4 ชั้นคู่ (Interval)	1	1.18

2.5 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องทำนอง	11	12.94
3. เนื้อหาดนตรีเรื่องเสียงประสาน (Harmony)		
3.1 เพลงที่มีลักษณะแนวทำนองเดียว (Monophonic)	54	63.53
3.2 เพลงที่มีลักษณะของการใส่เสียงประสานให้กับทำนองเพลง (Homophonic)	35	41.18
3.3 เพลงที่มีลักษณะของการสอดประสานของทำนองเพลงสองทำนอง (Polyphonic)	26	30.59
3.4 ความกลมกลืนและความไม่กลมกลืน (Consonance and Dissonance)	20	23.53
3.5 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องเสียงประสาน	23	27.06
4. เนื้อหาดนตรีเรื่องรูปแบบ (Form)		
4.1 รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น AA หรือ AA'	42	49.41
4.2 รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน เช่น AAB หรือ ABB	28	32.94
4.3 รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน เช่น ABA	3	3.53
4.4 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องรูปแบบ	33	38.82
5. เนื้อหาดนตรีเรื่องสีสันทัน (Tone Color หรือ Timbre)		
5.1 เสียงจากเครื่องดนตรีต่างๆ เช่น เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องตี เครื่องประกอบจังหวะ	74	87.06
5.2 เสียงต่างๆในสภาพแวดล้อม	70	82.35
5.3 เสียงร้องของมนุษย์ เช่น เสียงร้องของผู้ชาย และเสียงร้องของผู้หญิง	65	76.47
5.4 เสียงสังเคราะห์	1	1.18
5.5 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องสีสันทัน	4	4.71
6. เนื้อหาดนตรีเรื่องลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound)		
6.1 ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดัง – ค่อย (Dynamics) เช่น ดัง (Forte) เบา (Piano)	65	76.47
6.2 ค่อยๆดังขึ้นเรื่อยๆ (Crescendo) ค่อยๆเบาลงเรื่อยๆ (Diminuendo)	42	49.41
6.3 ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้สึก (Expressions) เช่น มีชีวิตชีวา (Vivo) ตื่นเต้น (Agitato) เป็นต้น	42	49.41
6.4 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องลักษณะของเสียง	6	7.06

7. เนื้อหาดนตรีเรื่องวรรณคดีดนตรี (Music literature)		
7.1 เพลงเด็ก (Children Songs)	74	87.06
7.2 เพลงพื้นบ้าน (Folk Music)	65	76.47
7.3 เพลงร่วมสมัย (Contemporary) เช่น เพลงพระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	42	49.41
7.4 เพลงยอดนิยม (Popular or Rock Music)	42	49.41
7.5 ประวัติดนตรี (Music history) เป็นเรื่องราวของประวัติบทเพลง ประวัตินักดนตรี ประวัตินักประพันธ์เพลง ประวัติเครื่องดนตรี ที่ น่าสนใจ และเหมาะสมกับนักเรียนอนุบาล	33	38.82
7.6 เพลงอมตะ (Time-honored) เช่น เพลงคลาสสิก เพลงไทยสำหรับ ดนตรีไทย	28	32.94
7.7 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีเรื่องวรรณคดีดนตรี	5	5.88

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

1. เนื้อหาดนตรีเรื่องจังหวะ (Rhythm)

เนื้อหาดนตรีเรื่องจังหวะ (Rhythm) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 1.1 ความคงที่ของจังหวะ หรือจังหวะตบ (Beat or Pulse) คิดเป็นร้อยละ 83.53 ในเรื่องของ 1.11 ทฤษฎี เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.35 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องจังหวะ

2. เนื้อหาดนตรีเรื่องทำนอง (Melody)

เนื้อหาดนตรีเรื่องทำนอง (Melody) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 2.1 ความแตกต่างของเสียง (Pitch) เช่น เหมือนกัน – แตกต่างกัน (same – Different Pitch) สูง – ต่ำ (High - Low) คิดเป็นร้อยละ 87.06 ในส่วนของ 2.4 ชั้นคู่ (Interval) เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.18 และมีครูจำนวนร้อยละ 12.94 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องทำนอง

3. เนื้อหาดนตรีเรื่องเสียงประสาน (Harmony)

เนื้อหาดนตรีเรื่องเสียงประสาน (Harmony) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 3.1 เพลงที่มีลักษณะแนวทำนองเดียว (Monophonic) คิดเป็นร้อยละ 63.53 ในส่วนของ 3.4 ความกลมกลืนและความไม่กลมกลืน (Consonance and Dissonance) เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53 และมีครูจำนวนร้อยละ 27.06 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องเสียงประสาน

4. เนื้อหาดนตรีเรื่องรูปแบบ (Form)

เนื้อหาดนตรีเรื่องรูปแบบ (Form) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 4.1 รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น AA หรือ AA' คิดเป็นร้อยละ 49.41 ในส่วนของ 4.3 รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน เช่น ABA เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.53 และมีครูจำนวนร้อยละ 38.82 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องรูปแบบ

5. เนื้อหาดนตรีเรื่องสีสันทัน (Tone Color หรือ Timbre)

เนื้อหาดนตรีเรื่องสีสันทัน (Tone Color หรือ Timbre) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 5.1 เสียงจากเครื่องดนตรีต่างๆ เช่น เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องตี เครื่องประกอบจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 87.06 ในส่วนของ 5.4 เสียงสังเคราะห์ เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.18 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องสีสันทัน

6. เนื้อหาดนตรีเรื่องลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound)

เนื้อหาดนตรีเรื่องลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่อง 6.1 ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดัง – ค่อย (Dynamics) เช่น ดัง (Forte) เบา (Piano) คิดเป็นร้อยละ 76.47 ในส่วนของ 6.2 ลักษณะของเสียงแบบค่อยๆ ดังขึ้นเรื่อยๆ (Crescendo) ค่อยๆ เบาลงเรื่อยๆ (Diminuendo) และ 6.3 ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้สึก (Expressions) เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.41 เท่ากัน และมีครูจำนวนร้อยละ 7.06 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องลักษณะของเสียง

7. เนื้อหาดนตรีเรื่องวรรณคดีดนตรี (Music literature)

เนื้อหาดนตรีเรื่องวรรณคดีดนตรี (Music literature) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 7.1 เพลงเด็ก (Children Song) คิดเป็นร้อยละ 87.06 ในส่วนของ 7.6 เพลงอมตะ (Time-honored) เช่น เพลงคลาสสิก เพลงไทยสำหรับดนตรีไทย เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.94 และมีครูจำนวนร้อยละ 5.88 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องวรรณคดีดนตรี

ตารางที่ 9 ทักษะดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

ทักษะดนตรี	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. ทักษะดนตรีเรื่องการฟัง (Listening)		

1.1 ให้นักเรียนฟังทำนอง หรือจังหวะสั้นๆ และขยับร่างกายตามลักษณะทำนอง หรือจังหวะที่ได้ยิน	72	84.71
1.2 ฟีกให้เด็กรู้จักแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีแต่ละประเภท	57	67.06
1.3 ฟีกให้เด็กรู้จักแยกแยะเสียงต่างๆที่ได้ยินทั้งจากธรรมชาติ และเสียงที่มนุษย์ทำขึ้นในสภาพแวดล้อมต่างๆ	57	67.06
1.4 ให้นักเรียนฟังและวิเคราะห์เสียงดนตรีที่ได้ยิน โดยให้นักเรียนฟีกแยกแยะเสียง หนัก - เบา, ดัง - ค่อย, สนุกสนาน - เศร้าสร้อย และสามารถตอบคำถามแสดงความรู้สึกได้	42	49.41
1.5 ฟังดนตรีหรือเพลงอย่างใดอย่างหนึ่ง จนนักเรียนรู้ว่าเพลงที่ฟังคือเพลงอะไร หรือเล่นด้วยเครื่องดนตรีอะไร	39	45.88
1.6 ให้นักเรียนฟังรูปแบบของเพลง	13	15.29
1.7 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีเรื่องการฟัง	4	4.71
2. ทักษะดนตรีเรื่องการร้อง (Singing)		
2.1 ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องและให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค	76	89.41
2.2 ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องตั้งแต่ต้นจนจบและจึงร้องตามตั้งแต่ต้นจนจบเช่นกันเพื่อให้เด็กซึมซับคุณค่าของบทเพลงได้อย่างเต็มที่	62	72.94
2.3 พุดหรือท่องคำคล้องจอง หรือบทกลอน	58	68.24
2.4 ให้นักเรียนร้องเพลงร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงกันได้	42	49.41
2.5 แต่งเนื้อร้องจากทำนอง	3	3.53
3. ทักษะดนตรีเรื่องการเล่น (Playing)		
3.1 ให้นักเรียนใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี	72	84.71
3.2 ฟีกให้นักเรียนรู้จักและทดลองเล่นเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างของเสียง	58	68.24
3.3 เล่นเครื่องดีหรือเครื่องประกอบจังหวะ ประกอบกับการร้อง หรือบทเพลงที่ฟัง	58	68.24
3.4 ครูแนะนำชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้กันโดยทั่วไปให้นักเรียนรู้จัก และฟีกให้นักเรียนจดจำ สามารถบอกชื่อของเครื่องดนตรีนั้นๆได้ โดยใช้ภาพประกอบ และเสียงของเครื่องดนตรี	51	60.00
3.5 ให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรี โดยครูเป็นผู้สอนวิธีการจับ และ	39	45.88

วิธีการเล่นเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง		
3.6 เล่นเครื่องดีหรือเครื่องประกอบจังหวะในลักษณะผสมวง	35	41.18
3.7 เล่นบทเพลงจากหนังสือ, เอกสารเสริม	3	3.53
4. ทักษะดนตรีเรื่องการเคลื่อนไหว (Moving)		
4.1 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง	74	87.06
4.2 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ตามที่ครูเสนอแนะ ทั้งลักษณะการเคลื่อนไหวแต่ละบุคคล และการเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม	70	82.35
4.3 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม โดยสมมติเป็นเรื่องราวต่างๆ หรือเลียนแบบสัตว์ชนิดต่างๆ ตามนิทานประกอบเพลงที่ได้ฟัง	65	76.47
4.4 ให้นักเรียนแสดงออกถึงความรู้สึกที่ได้จากบทเพลง	57	67.06
4.5 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวเข้าจังหวะ หรือเต้นรำประกอบดนตรีตามแบบแผนของเพลงพื้นเมืองไทย	51	60.00
4.6 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวแสดงรูปแบบของเพลง	20	23.53
4.7 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีเรื่องการเคลื่อนไหว	3	3.53
5. ทักษะดนตรีเรื่องการสร้างสรรค์ (Creating)		
5.1 สร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว	70	82.35
5.2 ให้นักเรียนกำหนดตัวละคร หรือคิดเรื่องราวจากเพลงที่ฟัง	35	41.18
5.3 สร้างสรรค์ด้านการแต่งคำร้องประกอบทำนองเพลง	30	35.29
5.4 สร้างสรรค์ด้านการประพันธ์ทำนอง, จังหวะง่ายๆ	28	32.94
5.5 ครูเล่นทำนองให้นักเรียนฟังสั้นๆ และให้นักเรียนแต่งทำนองต่อจากทำนองที่ครูเล่นให้ฟัง	28	32.94
5.6 ออกแบบท่าเต้น, เรียนในวิชานาฏศิลป์	5	5.88
5.7 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีเรื่องการสร้างสรรค์	11	12.94
6. ทักษะดนตรีเรื่องการอ่าน (Reading)		
6.1 การใช้ขนาดความใหญ่ – เล็ก แทนค่าของตัวโน้ต	35	41.18
6.2 การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ตามระดับสูง – ต่ำ แทนระดับเสียงสูง – ต่ำ	28	32.94
6.3 การใช้สัญลักษณ์มือเคลื่อนไหว สูง – ต่ำ ตามแนวทำนอง	28	32.94
6.4 การใช้ตัวเลขหรือ สีต่างๆ แทนรูปแบบทำนอง	23	27.06
6.5 การใช้เส้นแทนแนวทำนอง	23	27.06
6.6 การใช้สัญลักษณ์หรือ รูปภาพ แทนรูปแบบทำนอง	20	23.53

6.7 อ่านโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น, ใช้โน้ตที่มีตัวอักษร, ปรบมือ	6	7.06
6.8 ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีเรื่องการอ่าน	13	15.29

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ด้านทักษะดนตรีที่ครูใช้ในการสอนดนตรีเด็กปฐมวัย

1. ทักษะดนตรีเรื่องการฟัง (Listening)

ทักษะดนตรีเรื่องการฟัง (Listening) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 1.1 ให้นักเรียนฟังทำนอง หรือจังหวะสั้นๆ และขยับร่างกายตามลักษณะทำนอง หรือจังหวะที่ได้ยิน คิดเป็นร้อยละ 84.71 ในส่วนของ 1.6 การให้นักเรียนฟังรูปแบบของเพลง เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.29 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการฟัง

2. ทักษะดนตรีเรื่องการร้อง (Singing)

ทักษะดนตรีเรื่องการร้อง (Singing) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 2.1 ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องและให้นักเรียนร้องตามทีละวรรค คิดเป็นร้อยละ 89.41 ในส่วนของ 2.5 การแต่งเนื้อร้องจากทำนอง เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.53

3. ทักษะดนตรีเรื่องการเล่น (Playing)

ทักษะดนตรีเรื่องการเล่น (Playing) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 3.1 ให้นักเรียนใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 84.71 ในส่วนของ 3.7 การเล่นบทเพลงจากหนังสือ, เอกสารเสริม เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.53

4. ทักษะดนตรีเรื่องการเคลื่อนไหว (Moving)

ทักษะดนตรีเรื่องการเคลื่อนไหว (Moving) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 4.1 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง คิดเป็นร้อยละ 87.06 ในส่วนของ 4.6 การให้นักเรียนเคลื่อนไหวแสดงรูปแบบของเพลง เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53 และมีครูจำนวนร้อยละ 3.53 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหว

5. ทักษะดนตรีเรื่องการสร้างสรรค์ (Creating)

ทักษะดนตรีเรื่องการสร้างสรรค์ (Creating) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 5.1 สร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว คิดเป็นร้อยละ 82.35 ในส่วนของ 5.6 การออกแบบท่าเต้น, เรียนในวิชานาฏศิลป์ เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.88 และมีครูจำนวนร้อยละ 12.94 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างสรรค์

6. ทักษะดนตรีเรื่องการอ่าน (Reading)

ทักษะดนตรีเรื่องการอ่าน (Reading) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 6.1 การใช้ขนาดความใหญ่ – เล็ก แทนค่าของตัวโน้ต คิดเป็นร้อยละ 41.18 ในส่วนของ 6.7 การอ่านโน้ต

บนบรรทัด 5 เส้น, ใช้ไม้ที่มีตัวอักษร, ปรบมือ เป็นเรื่องที่สำคัญใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.06 และมีครูจำนวนร้อยละ 15.29 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน

ตารางที่ 10 สื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

สื่อการสอนดนตรีและสถานที่	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. ประเภทของสื่อการสอนดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย		
1.1 สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี	80	94.12
1.2 สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง	71	83.53
1.3 สื่อการสอนประเภทบทเพลง	57	67.06
1.4 สื่อการสอนประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพ	57	67.06
1.5 สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์	51	60.00
1.6 สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์	37	43.53
1.7 สื่ออื่นๆที่ไม่ใช่เครื่องดนตรี แต่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหว	26	30.59
1.8 หนังสือนิทาน, เครื่องดนตรี	4	4.71
2. แหล่งที่มาของสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย		
2.1 สั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยงบประมาณของโรงเรียน	80	94.12
2.2 ครูผลิตสื่อการสอนใช้เอง	59	69.41
2.3 สั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยเงินส่วนตัว	30	35.29
2.4 ผลงานนักเรียน	1	1.18
3. ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนดนตรี		
3.1 ขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ถูกต้อง และเหมาะสม	25	29.41
3.2 เด็กยังไม่มีความพร้อม, เครื่องดนตรีบางอย่างโรงเรียนยังไม่มี, สื่อการสอนไม่ได้มาตรฐาน	23	27.06
3.3 ขาดแคลนสื่อการสอนดนตรีประเภทต่างๆ เนื่องจากโรงเรียนไม่มี	20	23.53

งบประมาณสำหรับซื้อ หรือผลิตสื่อการสอนดนตรี		
3.4 ขาดความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอนดนตรี	20	23.53
3.5 สื่อการสอนอยู่ในสภาพชำรุดไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรี	17	20.00
4. สถานที่ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย		
4.1 ห้องดนตรี	56	65.88
4.2 ห้องเรียนประจำชั้น	28	32.94
4.3 ห้องประชุม	1	1.18

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1. ประเภทของสื่อการสอนดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ประเภทของสื่อการสอนดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 1.1 สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือ 1.8 หนังสือนิทาน, เครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 4.71

2. แหล่งที่มาของสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

แหล่งที่มาของสื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 2.1 สั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยงบประมาณของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือ 2.4 ผลงานนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.18

3. ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนดนตรี

ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุดคือ 3.1 ขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ถูกต้อง และเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 29.41 และน้อยที่สุดคือ 3.5 สื่อการสอนอยู่ในสภาพชำรุดไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรี คิดเป็นร้อยละ 20.00

4. สถานที่ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

สถานที่ที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยมากที่สุดคือ 4.1 ห้องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 65.88 และน้อยที่สุดคือ 4.3 ห้องประชุม คิดเป็นร้อยละ 1.18

ตารางที่ 11 การวัดและประเมินผลดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

การวัดและประเมินผลดนตรี	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผล		
1.1 การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน	83	97.65
1.2 การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะการทดสอบสั้นๆ	70	82.35
1.3 การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถาม	62	72.94
1.4 การวัดและประเมินผลด้วยข้อสอบทั้งชั้นเรียน	33	38.82
1.5 การวัดและประเมินผลในรูปลำดับการรับรู้หรือการแสดงออกของผู้เรียนจากมากไปน้อย โดยแทนตัวเลข 5 - 1	23	27.06
1.6 วัดผลจากบทเรียน, จัดการแสดง	4	4.71
2. แหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล		
2.1 สร้างขึ้นเอง	62	72.94
2.2 สร้างร่วมกับครูในโรงเรียนที่สอนกิจกรรมดนตรีในระดับชั้นเดียวกัน	30	35.29
2.3 แบบทดสอบ, โรงเรียนดนตรีจัดซื้อ, กองอำนวยการกลางของเครือข่ายโรงเรียน	17	20.00
3. จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี		
3.1 เพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน	80	94.12
3.2 เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี	70	82.35
3.3 เพื่อประเมินผลการเรียนว่าจัดได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่	65	76.47
3.4 เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน	65	76.47
3.5 เพื่อตัดสินผลการเรียนว่านักเรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับใด	62	72.94
3.6 เพื่อประเมินศักยภาพการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ต่อไปในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียน	59	69.41
3.7 เพื่อประเมินความสามารถทางการสอนของครู	39	45.88

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผลดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1. วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 1.1 การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 97.65 และน้อยที่สุดคือ 1.6 วัดผลจากบทเรียน หรือจัดการแสดง คิดเป็นร้อยละ 4.71

2. แหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

แหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 2.1 สร้างขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 72.94 และน้อยที่สุดคือ 2.3 แบบทดสอบ, โรงเรียนดนตรีชื่อ, กองอำนวยการกลางของเครือโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 20.00

3. จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี

จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ 3.1 เพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือ 3.7 เพื่อประเมินความสามารถทางการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 45.88

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรี จะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรี, ด้านสาระดนตรี, ด้านสถานที่และสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

เกณฑ์ในการคิดค่าเฉลี่ยในส่วนที่ข้อมูลเป็นมาตราประเมินค่า แต่ละช่วงความคิดเห็นมีดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายความว่า	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายความว่า	ปัญหาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 0.99	หมายความว่า	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 12 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. ไม่มีการนำเอาเทคนิควิธีสอนที่เป็นที่ยอมรับทั้งในไทยและต่างประเทศมาใช้ เช่น หลักการสอนของออร์ฟ, หลักการสอนของโคดาย, หลักการสอนของดัลโครซ เป็นต้น	2.15	0.85	น้อย
2. ขาดแผนการสอนดนตรีที่มีความเหมาะสมกับเด็กและมีประสิทธิภาพ	1.93	0.86	น้อย
3. แผนการสอนที่มีอยู่ ขาดองค์ประกอบพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 อย่าง ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล	1.55	0.89	น้อย
4. ไม่มีการจัดทำแผนการสอนก่อนชั่วโมงเรียน	1.49	0.89	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.78	0.87	น้อย

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ระดับของปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.78, S.D. = 0.87$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องไม่มีการนำเอาเทคนิควิธีสอนที่เป็นที่ยอมรับทั้งในไทยและต่างประเทศมาใช้ ($M = 2.15, S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องขาดแผนการสอนดนตรีที่มีความเหมาะสมกับเด็กและมีประสิทธิภาพ ($M = 1.93, S.D. = 0.86$) และแผนการสอนที่มีอยู่ขาดองค์ประกอบพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 อย่าง ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ($M = 1.55, S.D. = 0.89$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องไม่มีการจัดทำแผนการสอนก่อนชั่วโมงเรียน ($M = 1.49, S.D. = 0.89$)

ตารางที่ 13 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านสาระดนตรี

ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. มีความยากลำบากในการเลือกสาระดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย	2.19	0.85	น้อย
2. ขาดความรู้ในการสร้างสรรคกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย	1.96	0.86	น้อย
3. เนื้อหาของสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน	1.93	0.86	น้อย
4. ขาดความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีที่จะสอน	1.45	0.90	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.88	0.86	น้อย

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ระดับของปัญหาในด้านสาระดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.88, S.D. = 0.86$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องมีความยากลำบากในการเลือกสาระดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย ($M = 2.19, S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องขาดความรู้ในการสร้างสรรคกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย ($M = 1.96, S.D. = 0.86$) และเนื้อหาของสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ($M = 1.93, S.D. = 0.86$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องขาดความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีที่จะสอน ($M = 1.45, S.D. = 0.90$)

ตารางที่ 14 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านสถานที่และสื่อการสอน

ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. สื่อการสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.06	0.85	น้อย
2. ครูขาดความรู้และทักษะในการการผลิตสื่อการสอนดนตรี	1.76	0.88	น้อย
3. เครื่องดนตรีมีขนาดที่ไม่เหมาะสมกับรูปร่างและวัยของเด็ก	1.72	0.88	น้อย
4. ขาดการซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรีให้ใช้งานได้อยู่สม่ำเสมอ	1.67	0.88	น้อย
5. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลบำรุงรักษาสื่อการสอนดนตรี	1.62	0.89	น้อย
6. สถานที่การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรียังไม่เหมาะสม และมีไม่เพียงพอ	1.49	0.89	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.72	0.88	น้อย

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ระดับของปัญหาในด้านสถานที่และสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.72$, $S.D. = 0.88$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องสื่อการสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ($M = 2.06$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องครูขาดความรู้และทักษะในการการผลิตสื่อการสอนดนตรี ($M = 1.76$, $S.D. = 0.88$) เครื่องดนตรีมีขนาดที่ไม่เหมาะสมกับรูปร่าง และวัยของเด็ก ($M = 1.72$, $S.D. = 0.88$) ขาดการซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรีให้ใช้งานได้อยู่สม่ำเสมอ ($M = 1.67$, $S.D. = 0.88$) และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแล บำรุงรักษาสื่อการสอนดนตรี ($M = 1.62$, $S.D. = 0.89$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องสถานที่การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรียังไม่เหมาะสม และมีไม่เพียงพอ ($M = 1.49$, $S.D. = 0.89$)

ตารางที่ 15 ระดับของปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. การสร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี	1.79	0.87	น้อย
2. ขาดการนิเทศการสอนจากหน่วยงาน หรือศึกษานิเทศก์	1.74	0.88	น้อย
3. ขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล	1.71	0.88	น้อย
4. ได้ผลการประเมินที่ไม่เที่ยงตรง ขาดความน่าเชื่อถือ	1.66	0.88	น้อย
5. ขาดความรู้ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี	1.52	0.89	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.68	0.88	น้อย

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ระดับของปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.68, S.D. = 0.88$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ เรื่องการสร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี ($M = 1.79, S.D. = 0.87$) รองลงมาคือเรื่องขาดการนิเทศการสอนจากหน่วยงาน หรือศึกษานิเทศก์ ($M = 1.74, S.D. = 0.88$) ขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ($M = 1.71, S.D. = 0.88$) และได้ผลการประเมินที่ไม่เที่ยงตรง ขาดความน่าเชื่อถือ ($M = 1.66, S.D. = 0.88$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ เรื่องขาดความรู้ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี ($M = 1.52, S.D. = 0.89$)

ตารางที่ 16 ระดับปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหัวข้อทั้ง 4 ด้าน

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. ด้านสาระดนตรี	1.88	0.86	น้อย
2. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี	1.78	0.87	น้อย
3. ด้านสถานที่และสื่อการสอน	1.72	0.88	น้อย
4. ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี	1.68	0.88	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.77	0.87	น้อย

จากตารางที่ 16 แสดงว่า ระดับของปัญหาในด้านต่างๆ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.77, S.D. = 0.87$) โดยด้านที่พบปัญหามากที่สุด คือด้านสาระดนตรี ($M = 1.88, S.D. = 0.86$) รองลงมาคือด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ($M = 1.78, S.D. = 0.87$) และด้านสถานที่และสื่อการสอน ($M = 1.72, S.D. = 0.88$) ส่วนด้านที่พบปัญหาน้อยที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ($M = 1.68, S.D. = 0.88$)

ตารางที่ 17 ปัญหาอื่นๆทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัญหาอื่นๆทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถาม 85 ฉบับ มีผู้ให้ข้อมูล 8 ฉบับ และในจำนวนนี้บางฉบับได้ให้ข้อมูลเพียงบางด้านเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลโดยจัดเรียงตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

ปัญหาอื่น ๆทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่
1. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี	
1.1 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านดนตรี	3
1.2 ทางโรงเรียนกำหนดให้สอนตามที่โรงเรียนกำหนดไว้เท่านั้น	2
1.3 โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการเตรียมการสอน	2

2. ด้านสาระดนตรี	
2.1 ขาดคู่มือในการจัดกิจกรรมดนตรี	2
2.2 สาระดนตรีที่นำมาสอนขาดความน่าสนใจ และทำทนายผู้เรียน	1
2.3 สาระดนตรีที่สอนไม่มีความหลากหลาย	1
3. ด้านสถานที่และสื่อการสอน	
3.1 บรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3
3.2 ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนใหม่ๆ	2
3.3 ไม่มีตู้เก็บสื่ออุปกรณ์ให้มิดชิด และปลอดภัย	1
3.4 ไม่มีห้องสำหรับจัดการเรียนรู้ดนตรีระดับปฐมวัยโดยเฉพาะ	1
4. ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี	
4.1 ไม่มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลดนตรีให้กับครู	4
4.2 การประเมินผลโดยการสังเกตรายบุคคลทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมาก	1

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอื่นๆทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมมีความคิดเห็นในด้านต่างๆมากที่สุดเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ลำดับที่ 1 คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านดนตรี ด้านสาระดนตรี ลำดับที่ 1 คือ ขาดคู่มือในการจัดกิจกรรมดนตรี ด้านสถานที่และสื่อการสอน ลำดับที่ 1 คือ บรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ลำดับที่ 1 คือ ไม่มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลดนตรีให้กับครู

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 18 ความคิดเห็น และความต้องการเกี่ยวกับเวลาที่เหมาะสมที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย

เวลา	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. จำนวนครั้ง/สัปดาห์ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนตรี สากล		
1.1 2 ครั้ง/สัปดาห์	42	49.41
1.2 1 ครั้ง/สัปดาห์	30	35.29
1.3 4 ครั้ง/สัปดาห์	9	10.59
1.4 3 ครั้ง/สัปดาห์	4	4.71
2. ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง		
2.1 50 นาที/คาบ	25	29.41
2.2 30 นาที/คาบ	22	25.88
2.3 40 นาที/คาบ	19	22.35
2.4 60 นาที/คาบ	10	11.76
2.5 20 นาที/คาบ	9	10.59
รวม	85	100.00

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ด้านความคิดเห็น ความต้องการเกี่ยวกับเวลาที่เหมาะสมที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย

1. จำนวนครั้ง/สัปดาห์ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนตรีสากล

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่อง จำนวนครั้ง/สัปดาห์ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนตรีสากล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นจำนวนครั้งที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนตรีสากลมากที่สุดคือ 2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 49.41 และจำนวนครั้งที่เหมาะสมน้อยที่สุดคือ 3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 4.71

2. ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่องระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลมากที่สุดคือ 50 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 29.41 และระยะเวลาที่เหมาะสมน้อยที่สุดคือ 20 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 10.59

ตารางที่ 19 ความคิดเห็น และความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้อวิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=85)	ร้อยละ
1. กิจกรรมดนตรีที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยในโรงเรียน		
1.1 การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ	80	94.12
1.2 การร้องเพลงง่ายๆ	77	90.59
1.3 การฟังนิทานประกอบดนตรี	77	90.59
1.4 การฝึกให้รู้จักฟังเพลง	74	87.06
1.5 การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ เช่น เครื่องประกอบจังหวะ ฆ้องวง ออร์แกน ฯลฯ	72	84.71
1.6 การเล่นเกมสื่ประกอบดนตรี	70	82.35
1.7 การคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี	67	78.82
1.8 การจัดมุมดนตรีในห้องเรียนประจำชั้น	42	49.41
1.9 สร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี	2	2.35
2. ควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านใดในโรงเรียนของตนเอง		
2.1 กิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรี	42	49.41
2.2 ความรู้ความสามารถของผู้สอน	39	45.88
2.3 สื่อการสอนดนตรี	30	35.29
2.4 กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี	30	35.29
2.5 หลักสูตรดนตรี	28	32.94
2.6 สถานที่ที่ใช้จัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี	27	31.76
2.7 ความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน	17	20.00

2.8 ไม่มีสิ่งที่ต้องปรับปรุง	2	2.35
3. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน		
3.1 นำกิจกรรมดนตรีบูรณาการกับวิชาอื่นเช่น วาดรูปประกอบการฟังเพลง ฟังนิทานประกอบเสียงดนตรี	54	63.53
3.2 การประกวดแข่งขันร้องเพลงทั้งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน	51	60.00
3.3 การจัดให้เด็กได้ชมการแสดงคอนเสิร์ตในสถานที่และบรรยากาศจริง	42	49.41
3.4 การเปิดสอนพิเศษทางด้านดนตรี เช่น เปียโน อีเลคโทน พื้นฐานดนตรีสำหรับเด็ก	35	41.18
3.5 การออกกำลังกายด้วยการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะตอนเช้าทุกวัน	33	38.82
3.6 แนะนำให้นักเรียนรู้จักการทำเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอย่างง่ายในช่วงเวลาว่าง	28	32.94

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ด้านความคิดเห็น และความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1. กิจกรรมดนตรีที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยในโรงเรียน

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่องกิจกรรมดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องต้องการให้จัดกิจกรรมดนตรีในด้านการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 94.12 ในส่วนของการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี เป็นเรื่องที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.35

2. ควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยด้านใดในโรงเรียนของตนเอง

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่องสิ่งที่ควรปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในโรงเรียนของตนเอง พบว่าครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือปรับปรุงเรื่องกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรี คิดเป็นร้อยละ 49.41 และสิ่งที่ควรน้อยที่สุดคือต้องการให้ปรับปรุงเรื่องความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีครูจำนวนร้อยละ 2.35 ที่เห็นว่าไม่มีสิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเสริมพิเศษทางด้านดนตรีที่ควรจัดให้มีมากที่สุดคือให้มีการนำกิจกรรมดนตรีบูรณาการกับวิชาอื่น คิดเป็นร้อยละ 63.53 และที่ควรจัดให้น้อยที่สุดคือ ต้องการแนะนำให้นักเรียนรู้จักการทำเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอย่างง่ายในชั่วโมงงานประดิษฐ์ คิดเป็นร้อยละ 32.94

ตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะอื่นๆของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะอื่นๆของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรี 85 ฉบับ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ 27 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะโดยจัดเรียงตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ	ความถี่
1. บุคลากรที่สอนควรมีความรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง	6
2. ควรมีสื่อการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อย่างครบถ้วน	5
3. ควรจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ดี สถานที่ที่มีความเหมาะสม ตกแต่งสวยงาม	5
4. โรงเรียนควรใช้หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจริงๆ	4
5. ควรมีการฝึกอบรมครูผู้สอนโดยวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีในระดับปฐมวัยโดยตรง	3
6. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับนักเรียน	2
7. สื่อการสอนดนตรีที่ใช้ควรมีคุณภาพดี ราคาถูก และหาซื้อได้ง่าย เพื่อให้โรงเรียนต่างๆมีมาตรฐานของสื่อการสอนเท่าเทียมกัน	1
8. รัฐบาลควรมีโครงการจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีในระดับปฐมวัยให้กับครูอนุบาลทั่วประเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	1

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่นๆของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรที่สอนควรมีความรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง จำนวน 6 คน รองลงมา

คือควรมีสื่อการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อย่างครบถ้วน และควรจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ดี สถานที่ที่มีความเหมาะสม ตกแต่งสวยงาม จำนวนละ 5 คน โรงเรียนควรใช้หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจริงๆ จำนวน 4 คน ควรมีการฝึกอบรมครูผู้สอนโดยวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัยโดยตรง จำนวน 3 คน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับนักเรียน จำนวน 2 คน สื่อการสอนดนตรีที่ใช้ควรมีคุณภาพดี ราคาถูก และหาซื้อง่าย เพื่อให้โรงเรียนต่างๆ มีมาตรฐานของสื่อการสอนเท่าเทียมกัน และรัฐบาลควรมีโครงการจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัยให้กับครูอนุบาลทั่วประเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จำนวนละ 1 คน

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2.1 หลักการและสาระสำคัญในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ เราคำนึงถึง 1) หลักการ ทฤษฎีทางด้านดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในระดับปฐมวัย และ 2) คำนึงถึงบริบทในสังคมไทย ซึ่งในที่นี้หมายถึงบริบทซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่บนรากฐานของสังคมไทย วัฒนธรรมและแนวคิดที่มีความเป็นไทย รวมไปถึงสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้จำเป็นที่จะต้องมีความสอดคล้อง มีความสัมพันธ์กัน และจึงนำมาพัฒนาเป็นกรอบในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยรูปแบบดังกล่าว ประกอบด้วยข้อมูลจาก 2 ส่วนคือ

1. หลักการ ทฤษฎีทางด้านดนตรี ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 การสอนดนตรีตามแนวคิดของโคดาไล (Zoltán Kodály, 1882-1967)
 - 1.2 การสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ (Emile Jaques-Dalcroze, 1865-1950)
 - 1.3 การสอนดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟ (Carl Orff, 1895-1982)
 - 1.4 สาระดนตรี
2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 4 ตอนได้แก่
 - 2.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี
2. สาระดนตรีและ กิจกรรมดนตรี
3. สื่อการสอนดนตรีและสถานที่
4. การวัดและประเมินผลดนตรี

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 4 เรื่องคือการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี สาระดนตรี และ กิจกรรมดนตรี สื่อการสอนดนตรีและสถานที่ และการวัดและประเมินผลดนตรี โดยบางเรื่องได้นำเสนอทั้งเนื้อหาสาระสำคัญ และสัดส่วนเชิงปริมาณที่ควรเน้น และบางเรื่องจะนำเสนอเพียงเนื้อหาสาระสำคัญเท่านั้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล 2 ครั้ง/สัปดาห์ และในแต่ละครั้งควรใช้เวลา 50 นาที/คาบ โดยควรมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าเสมอ และในการจัดทำแผนการสอนจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย และมีสาระดนตรีครบถ้วน โดยมีหลักการสอนดนตรีที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติคือ

1.1 สอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ ได้แก่ การสอนที่เริ่มต้นให้ผู้เรียนได้ยินเสียง ได้ฟังเสียง จนผู้เรียนคุ้นเคย จึงเริ่มสอนเรื่องสัญลักษณ์ภาพแทนเสียง และสัญลักษณ์ทางดนตรีในเวลาต่อมา ซึ่งในส่วนของการสอนเสียงก่อนสัญลักษณ์นี้เป็นเรื่องที่ควรเน้นเป็นพิเศษเพราะมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก สำหรับการสอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ควรเริ่มจากการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการฟังเสียงรอบๆตัว ทั้งเสียงธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์ทำขึ้น ฟังเพลงบรรเลงโดยเครื่องดนตรีล้วน และฟังเพลงที่มีรูปแบบ A, AB หลังจากนั้นจึงเริ่มสอนสัญลักษณ์ภาพแทนเสียงเช่น \square || แทน \bullet \bullet | \bullet \bullet และเมื่อผู้เรียนคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ภาพแล้ว จึงเริ่มสอนสัญลักษณ์ทางดนตรีต่อไปเป็นลำดับ

1.2 นำเสนอดนตรีให้เป็นรูปธรรม ธรรมชาติของดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีจึงควรทำให้เสียงเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ เช่น การใช้สัญลักษณ์ภาพต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงในขั้นแรก และต่อมาจึงเปลี่ยนสัญลักษณ์ภาพเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์ดนตรีในที่สุด

1.3 พัฒนาและฝึกทักษะดนตรีพื้นฐานให้ครบถ้วนโดยเน้นการร้องเพลง ทักษะดนตรีพื้นฐาน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนดนตรีควรได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการร้องเพลงที่ไพเราะ ทั้งนี้เนื่องจากการร้องเป็นการแสดงออกทางดนตรีที่ทุกคนสามารถแสดงออกเป็นอย่างดี เพราะไม่ต้องใช้เครื่องมือใดๆเลย เสียงร้องเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีติดตัวมาแต่กำเนิด นอกจากนี้การร้องสามารถใช้เป็นทักษะเพื่อเรียนรู้เนื้อหาดนตรีต่างๆ ต่อไปได้เป็นอย่างดี ครูอนุบาลที่สอนดนตรีจึงควรมีความรู้และความสามารถในการร้องเพลงที่ดี สำหรับการพัฒนาการร้องให้กับเด็กปฐมวัยนั้นควรเริ่มจากการฝึกให้เด็กท่องคำสัมผัส กลอน คำคล้องจอง หรือเพลงสั้นๆ หลังจากนั้นจึงพัฒนาเป็นเพลงที่ยาวขึ้น และเพลงที่ให้นักเรียนร้องทำนอง ในขณะที่ครูร้องแนวที่ต่างไป เพื่อให้นักเรียนฟังรูปพรรณดนตรีที่มีการประสานเสียง ซึ่งจะมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ

1.4 เรียนรู้โดยกระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรี การจัดกิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรี โดยมีโอกาสสร้างสรรค์ทางดนตรีเสมอ การเรียนการสอนดนตรีสามารถเน้นการสร้างสรรค์ได้ตลอดเวลา การเรียนการสอนดนตรีที่ไม่เน้นการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติสิ่งต่างๆตามอยู่เสมอ เป็นการเรียนการสอนดนตรีที่ไม่มีประสิทธิภาพ และมีได้ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียนแต่ประการใด การสร้างสรรค์ทางดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยคือ การสร้างสรรค์เรื่องการเคลื่อนไหวให้เข้ากับจังหวะ หรือองค์ประกอบดนตรีอื่นๆ เช่น การสร้างสรรค์รูปแบบจังหวะ การสร้างสรรค์รูปแบบทำนองสั้นๆ โดยการจัดกิจกรรมดนตรีที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านการสร้างสรรค์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในการจัดกิจกรรมดนตรีในแต่ละครั้งควรมีการสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยเริ่มจากการสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวอย่างอิสระประกอบเพลง สร้างสรรค์รูปแบบจังหวะ และทำนองตามความคิด แล้วค่อยเพิ่มความซับซ้อน เช่น สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวตามรูปแบบของเพลง

1.5 สอนอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยสอดแทรกความสนุกสนาน เป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผนการสอนดนตรีอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องและสัมพันธ์กันไป โดยตลอด เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวสาระดนตรีอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกันไป โดยในกระบวนการเรียนการสอนควรสอดแทรกความสนุกสนานเพลิดเพลินไม่ทำให้การเรียนการสอนเป็น

สิ่งน่าเบื่อ การสอนเช่นนี้สามารถช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี มีความชอบ ความรักในดนตรีอย่างแท้จริงในเวลาต่อมา

การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ดนตรีทั้งในส่วนของการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และการเตรียมกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก

ในการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ดนตรีนั้นควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อการเรียนรู้สาระดนตรี การจัดการเรียนรู้ดนตรีแต่ละครั้ง ควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้สาระดนตรีตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ เช่น เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรี ประวัติดนตรี

2. เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมทางดนตรี ค่านิยมดนตรีเป็นสิ่งที่สามารถสร้างได้ด้วยการให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับดนตรีที่มีคุณค่า โดยแสดงให้เห็นจากการจัดการเรียนรู้ถึงความไพเราะ ความงดงาม

3. เพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี การจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพัฒนา และหล่อหลอมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในความงามเพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี

4. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน การเรียนรู้ดนตรีโดยทั่วไป ควรเริ่มต้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนดนตรี ซึ่งเป็นการสร้างความสนใจทางดนตรีของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ความสนุกสนานเพลิดเพลินควรเป็นเพียงกระบวนการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างแท้จริง

2. สาระดนตรีและกิจกรรมดนตรี

ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี สาระดนตรีเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวกำหนดกรอบในการจัดกิจกรรมดนตรี ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน

สาระดนตรีประกอบด้วยเนื้อหาและทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรีประกอบด้วยองค์ประกอบดนตรีและวรรณคดีดนตรี องค์ประกอบดนตรีเป็นเรื่องของจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน สี สัน รูปพรรณ ลักษณะของเสียง และรูปแบบ วรรณคดีดนตรีเป็นเรื่องของบทเพลง และประวัติดนตรี ประวัติผู้ประพันธ์เพลง ในเรื่องทักษะดนตรี ได้แก่ ทักษะพื้นฐานหกทักษะ คือ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน

ผู้เรียนในระดับปฐมวัยสามารถเรียนรู้สาระดนตรีได้ทั้งหมด โดยมีการจัดสาระให้มีความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของเด็ก ในระยะแรกของการสอน ควรเน้นการเตรียมความพร้อมทางดนตรี เมื่อเด็กเริ่มมีความพร้อมทางดนตรี จึงเริ่มสอนสาระดนตรีง่ายๆ ตามความสามารถของเด็ก

เพื่อทำให้การสอนดนตรีครอบคลุมทั้งสาระดนตรี และช่วยให้เด็กเรียนรู้ดนตรีด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

กิจกรรมดนตรีเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี กิจกรรมดนตรีแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์และลักษณะแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งาน ดังนั้นการสร้างกิจกรรมดนตรีจึงควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนเป็นสำคัญ เพื่อการดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

กิจกรรมดนตรีในห้องเรียนที่ดี ควรได้รับการกำหนดรูปแบบโดยใช้ ทักษะดนตรี เป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะ ดังนั้นถ้าผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติทักษะดนตรีตามความสามารถของตน หรือตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ย่อมเป็นหลักประกันเบื้องต้นได้ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ดนตรีอย่างแน่นนอน การจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะดนตรีเป็นหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมดนตรีที่คำนึงถึงทักษะดนตรีทั้งหกประเภท คือ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ทักษะดนตรีทั้งหกประเภทนี้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถทางดนตรีครบถ้วน อันเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีขั้นสูงต่อไปตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน

นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงเนื้อหาดนตรีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบกับทักษะดนตรีด้วย โดยกำหนดให้เหมาะกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น กิจกรรมการร้อง ควรกำหนดเทคนิค และเนื้อหาของเพลงที่นำมาใช้ฝึกทักษะการร้องให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยไม่ควรนำเพลงที่มีเนื้อหายากหรือยาวเกินไปมาใช้ในการสอนขับร้อง เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อถอย หรือเบื่อหน่าย

สำหรับสัดส่วนปริมาณของสาระดนตรีในแต่ละเรื่องที่เหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงวัย และความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยสัดส่วนปริมาณเนื้อหาดนตรีที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนในระดับปฐมวัยนั้น ควรเน้นในเรื่องของจังหวะ ทำนอง และสีสันทันให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยสามารถเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้เร็ว และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ดนตรี ส่วนเนื้อหาดนตรีที่ควรมีในสัดส่วนรองลงมาคือเรื่องรูปพรรณ และลักษณะของเสียง เพื่อฝึกให้เด็กได้แยกแยะเสียงต่างๆรวมไปถึงลักษณะบทเพลงอย่างง่ายๆ แต่ยังไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมมากเท่ากับเรื่องของจังหวะ ทำนอง และสีสันทัน ในเรื่องของรูปพรรณ และลักษณะของเสียง เราสามารถไปมุ่งเน้นในกิจกรรมการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาได้ และเนื้อหาดนตรีที่ควรจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยแต่ยังไม่จำเป็นต้องมีมากคือเรื่องรูปแบบ และ

เสียงประสาน เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีความสามารถในการแยกเสียงประสาน และยังไม่สามารถแบ่งลักษณะรูปพรรณของบทเพลงประเภทต่างๆได้ และเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับเด็กในวัยนี้ ดังนั้นจึงยังไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นในเรื่องของรูปแบบ และเสียงประสาน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เนื้อหาดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับมากที่สุดคือเรื่องจังหวะ ทำนอง และสีสัน ส่วนเนื้อหา ดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับปานกลางคือเรื่องรูปแบบ และเสียงประสาน และเนื้อหาดนตรีที่ควร มุ่งเน้นในระดับน้อยคือเรื่องรูปแบบ และเสียงประสาน ซึ่งจะเห็นได้จากตารางตัวอย่างสัดส่วน ปริมาณของเนื้อหาดนตรีเรื่องต่างๆที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ตารางที่ 21 ตัวอย่างสัดส่วนปริมาณของเนื้อหาดนตรีเรื่องต่างๆที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัย

สาระดนตรีเรื่องเนื้อหาดนตรี	สัดส่วนโดยประมาณที่ เหมาะสมในการจัด กิจกรรมดนตรี
เนื้อหาดนตรี	
1. จังหวะ	20
2. ทำนอง	20
3. เสียงประสาน	5
4. สีสัน	20
5. รูปพรรณ	10
6. ลักษณะของเสียง	10
7. รูปแบบ	5
8. บทเพลง และประวัติดนตรี	10
รวม	100

จากตารางที่ 21 สาระดนตรีที่ควรเน้นในส่วนของเนื้อหาดนตรีนั้น คือ จังหวะ ทำนอง และ สีสัน เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเดินเข้าจังหวะตามเสียงกลองได้สม่ำเสมอ สามารถเลียนแบบรูปแบบของจังหวะที่ได้ฟังอย่างถูกต้อง และสามารถจดจำเสียงต่างๆรอบตัวหรือ ความเจียบได้ เด็กในวัยนี้สามารถเกิดการเรียนรู้ว่าการตบมือเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ตนเองเกิดความ เข้าใจในเรื่องรูปแบบของจังหวะ อย่างไรก็ตามเด็กปฐมวัยยังไม่สามารถแยกแยะในเรื่องความยาว ของจังหวะ ความเหมือนกันของระดับเสียง และความดัง-ค่อยได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นจึงไม่มีควม จำเป็นที่ต้องจัดกิจกรรมดนตรีให้มีองค์ประกอบดนตรีทุกด้านเท่าๆกัน ควรจัดให้มีสัดส่วนที่ต่างกัน

โดยเน้นในเรื่องที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติและเข้าใจได้อย่างเหมาะสมกับวัย ไม่ยากเกินความสามารถของเด็กในวัยนี้

สำหรับสัดส่วนปริมาณทักษะดนตรีที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนในระดับปฐมวัยนั้น ควรเน้นในเรื่องการสร้างสรรค์ และการร้องให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติได้ทันที ช่วยฝึกการคิดอยากสร้างสรรค์ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ดนตรี ส่วนทักษะดนตรีที่ควรมีในสัดส่วนรองลงมาคือเรื่องการฟัง และการเคลื่อนไหว เพื่อฝึกให้เด็กได้แยกแยะเสียงต่างๆ และฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายให้เข้ากับจังหวะของดนตรี หรือฝึกใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี ทั้งยังเป็น การช่วยฝึกในเรื่องของจังหวะด้วย และทักษะที่ควรจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยแต่ยังไม่ จำเป็นต้องมีมากคือเรื่องการเล่น และการอ่าน เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังมีกล้ามเนื้อที่เล็ก และยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ เด็กปฐมวัยจึงสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้เพียงบางชนิด เช่น เครื่องดนตรีออร์แกน กรับ กลอง แทมบูรีน และในส่วนของการเล่นก็ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัย เรียนรู้ในวัยนี้ เพราะในระยะเริ่มต้นสิ่งที่สำคัญคือการสอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับมากที่สุดคือเรื่องการสร้างสรรค์ และการร้อง ส่วนทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับปานกลางคือเรื่องการฟัง และการเคลื่อนไหว และทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับน้อยคือเรื่องการเล่น และการอ่าน ซึ่งจะเห็นได้จากตารางตัวอย่างสัดส่วนปริมาณของทักษะดนตรีเรื่องต่างๆที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ตารางที่ 22 ตัวอย่างสัดส่วนปริมาณของทักษะดนตรีเรื่องต่างๆที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัย

สาระดนตรีเรื่องทักษะดนตรี	สัดส่วนโดยประมาณที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมดนตรี
ทักษะดนตรี	
1. การฟัง	15
2. การร้อง	20
3. การเคลื่อนไหว	15
4. การเล่น	10
5. การสร้างสรรค์	30
6. การอ่าน	10
รวม	100

จากตารางที่ 22 สารระดนตรีที่ควรเน้นในส่วนของทักษะดนตรีนั้น คือ การสร้างสรรค์ การร้อง การฟัง และการเคลื่อนไหว เนื่องจากเด็กปฐมวัยสามารถสนองตอบโดยการเคลื่อนไหวอย่างอิสระต่อเสียงเพลงที่ได้ยิน มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเจริญมากพอที่จะเดินย่อทำหรือขยับแขนได้ สามารถสร้างสรรค์ทำนองง่ายๆ โดยใช้เครื่องดนตรีหรือर्फได้ ชอบมีส่วนร่วมและรู้สึกสนุกสนานในการร้องเพลงประกอบการละเล่นในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน และคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีในลักษณะต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหว การเล่นดนตรี มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ในการใช้เครื่องดนตรีเพื่อทำให้เกิดเสียงต่างๆ แปลกออกไป ดังนั้นสิ่งที่ควรมุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรเน้นที่การฝึกให้เด็กรู้จักการใช้ความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการร้องหรือการเคลื่อนไหว

3. สื่อการสอนดนตรีและสถานที่

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่เรียนรู้เรื่องต่างๆ รอบตัว และการใช้สื่อกับเด็กในวัยนี้ ควรใช้ภาพที่สื่อความหมายชัดเจน สีเส้นควรสดใส ดึงดูดผู้เรียน และควรมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนมองเห็น หรือหยิบจับได้ สื่อที่ใช้แทนในแนวคิดหนึ่ง ๆ ควรเป็นรูปแบบเดียวกันโดยตลอดไม่ควรเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียนรู้ได้ ซึ่งสื่อการสอนดนตรีที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้คือ

1. **บทเพลง** ในการสอนดนตรี เพลงจัดเป็นสื่อที่ผู้สอนใช้เสมอ โดยเฉพาะเพลงประกอบการร้อง นอกจากนี้เพลงที่นำมาใช้ยังมีเพลงประกอบการสอนฟัง การสอนการเคลื่อนไหว การสอนการอ่านอีกด้วย เพลงที่นำมาใช้ในการสอนควรได้รับการเลือกสรรเพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมตามทักษะต่างๆ และเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีหลักในการเลือกดังนี้

1.1 **ความยากง่ายของบทเพลง** เพลงแต่ละเพลงย่อมมีเนื้อหาแตกต่างกันออกไป เพลงบางเพลงง่ายต่อการร้องและการฟัง ซึ่งสามารถนำมาใช้กับผู้เรียนในระดับปฐมวัย ซึ่งความยากง่ายของเพลงดูได้จากองค์ประกอบด้านจังหวะและทำนองเป็นหลัก เพลงที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับปฐมวัยควรเป็นไปในทางสนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความสนุกสนานในการเรียนดนตรีให้กับผู้เรียน เช่น เพลง Old Mcdonald Had a Farm เป็นต้น

1.2 **ความยาวของบทเพลง** โดยปกติผู้เรียนระดับปฐมวัยมีช่วงสมาธิการฟังสั้น เพลงที่ใช้สอนจึงไม่ควรยาวจนเกินไป เช่น เพลง Hot Cross Buns หรือ เพลง Mary Had a Little Lamb เป็นต้น

1.3 **ประเภทของบทเพลง** เพลงที่ใช้ในกิจกรรมการฟังควรเป็นเพลงที่สามารถมีเรื่องราวหรือนิทานประกอบด้วย และผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฟังเพลงทุกประเภท ผู้สอนจึงควรนำเพลงทุกประเภทมาสอน ไม่ว่าจะเป็นเพลงไทย เพลงยอदनิยม เพลงอมตะทั้งของไทยและตะวันตก ตลอดจนเพลงพื้นเมือง เป็นต้น

2. แผนภูมิและแผนภาพ การสอนดนตรีมันจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการอ่านโน้ต หรือร้องเพลงเสมอ ดังนั้น แผนภูมิลักษณะต่างๆควรเป็นสื่อดนตรีที่ผู้สอนจัดทำไว้ใช้ในการสอน นอกจากนี้แผนภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับดนตรีก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่น แผนภาพแสดงเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ หรือแผนภาพผู้ประพันธ์เพลง เป็นต้น สำหรับผู้เรียนในวัยนี้แผนภาพจัดเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน เนื่องจากผู้เรียนยังไม่สามารถเข้าใจภาษาเขียนได้ รูปภาพต่างๆนี้ควรเป็นภาพสีสันสดใส มีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนจะเห็นรายละเอียด และควรเป็นภาพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน เช่น นกบินในระดับต่างๆ แทนระดับเสียงสูง-ต่ำ, การใช้เรือใบลำเล็กและลำใหญ่แทนจังหวะสั้น-ยาวของตัวโน้ต, การใช้สีที่ต่างกักันแทนจังหวะเน้น และการใช้ขนาดของเครื่องดนตรีแทนความดัง-ค่อย เป็นต้น

3. เครื่องดนตรี ในการสอนดนตรีสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้ในการสอนระดับปฐมวัย มักเป็นประเภทเครื่องประกอบจังหวะ ซึ่งใช้เล่นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1 เครื่องตี เครื่องดนตรีที่เล่นง่ายกว่าเครื่องดนตรีประเภทอื่นคือ เครื่องตีที่ไม่มีระดับเสียง เช่น กลองต่างๆ สามเหลี่ยม รำมะนา กรับ เป็นต้น ส่วนเครื่องตีที่มีระดับเสียง เช่น ระนาดออร์ฟ กล๊อคเคนสปีด เป็นต้น เนื่องจากง่ายต่อการเล่นในระยะเริ่มแรก จึงเป็นเครื่องดนตรีที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัย

3.2 คีย์บอร์ด เปียโนเป็นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ดที่ใช้ประกอบการสอนดนตรีตามแนวตะวันตกที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเด็กจะได้ฟังระดับเสียงเสียงที่ถูกต้องจากเปียโน และช่วยฝึกให้เด็กปฐมวัยจดจำระดับเสียงที่ถูกต้อง นอกจากนั้นผู้สอนดนตรีที่สามารถเล่นเปียโนได้มักช่วยให้บรรยากาศการสอนดนตรีมีชีวิตชีวาขึ้นได้เสมอ

3.3 เครื่องดนตรีออร์ฟ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะลักษณะต่างๆ ได้แก่ระนาดไม้ และระนาดเหล็กที่พัฒนามาจากระนาดอัฟริกา ซึ่งออร์ฟนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมเพื่อใช้สำหรับผู้เริ่มเรียนดนตรี ระนาดเหล่านี้สร้างขึ้นโดยใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิคเป็นหลัก นอกจากระนาดแล้ว ยังมีเครื่องประกอบจังหวะแบบไม่มีระดับเสียง ได้แก่ กลองชนิดต่างๆ สามเหลี่ยม กรับ กุ๊งกิ้ง ฯลฯ นอกจากนี้ออร์ฟยังมีโน้ตเพลงที่ประพันธ์เพื่อใช้กับเครื่องดนตรีเหล่านี้โดยเฉพาะอีกด้วย

4. สื่อประเภทเสียง สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการสอนดนตรีคือ สื่อประเภทเสียง ซึ่งได้แก่ วัสดุและอุปกรณ์เสียง เพราะในการสอนดนตรีทักษะ การฟังจัดเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ดังนั้น สื่อประเภทเสียงที่มีคุณภาพดีจะช่วยสร้างเสริมและพัฒนาการรับรู้เชิงคุณภาพของผู้เรียนซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี

5. **สิ่งพิมพ์** ได้แก่ สื่อประเภทหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจัดเป็นสื่อที่มีความสำคัญในการสอนดนตรีเป็นอย่างมาก นอกจากนี้เรื่องราวและภาพประกอบภายในหนังสือมักใช้เป็นอุปกรณ์การสอนด้วยเสมอ การสะสมสิ่งพิมพ์จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนดนตรีควรกระทำอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้หนังสือประเภทวิชาการดนตรี ซึ่งมักมีการพิมพ์ออกมาใหม่อยู่เสมอๆ ผู้สอนจึงควรติดตามอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำสิ่งต่างๆ มาใช้เป็นสื่อ และยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ อีกด้วย

6. **คอมพิวเตอร์** ในปัจจุบันมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการเรียนดนตรีระดับปฐมวัยมากมาย สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาดนตรีได้ดี เพราะผู้เรียนเรียนตามความสามารถของตนและมักจะสอดแทรกความสนุกสนานน่าสนใจไว้ด้วยเสมอ

7. **สถานที่** สำหรับสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรจัดห้องดนตรีเฉพาะ เนื่องจากห้องดนตรีมีอุปกรณ์สื่อการสอนดนตรี และมีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กที่เหมาะสม มีความเงียบ ปราศจากการรบกวนจากสิ่งใดๆ เมื่อเทียบกับห้องเรียนปกติซึ่งมีโต๊ะเรียน และชั้นวางของต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กซึ่งต้องมีการเคลื่อนไหว และใช้พื้นที่กว้างไม่สะดวกนัก

4. การวัดและประเมินผลดนตรี

ในการวัดและประเมินผลดนตรี ควรคำนึงถึงโครงสร้างของสาระดนตรีเป็นหลักร่วมไปกับหลักในการวัดและประเมินผล (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544) ในส่วนของสาระดนตรีควรมีการวัดและประเมินผลทางด้านเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรี รวมทั้งเจตคติของผู้เรียนต่อดนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งในดนตรีด้วย ผลจากการประเมินสามารถใช้เป็นการประเมินประสิทธิภาพของสาระดนตรีและกิจกรรมดนตรีที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาสิ่งที่บกพร่องให้ดีขึ้น ส่วนในด้านหลักการของการวัดและประเมินผล ควรคำนึงถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบ วิธีการวัดผล ตลอดจนเกณฑ์การประเมินผล

หลักของการวัดและประเมินผล

1. **คุณสมบัติของการวัดและประเมินผล** คุณสมบัติสำคัญอันได้แก่ ความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของการวัดและประเมินผล ถ้าหากมีสองสิ่งนี้เป็นพื้นฐาน ผลที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วัดบอกความสามารถและความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน รวมไปถึงความสำเร็จของการสอนของครูได้อย่างแท้จริง การที่จะทำให้การประเมินผลมีความเที่ยงตรง ควรมีการจัดแบ่งเนื้อหาที่ต้องการวัดออกเป็นอัตราส่วนตามที่ผู้สอนต้องการ เพื่อให้เห็นชัดเจนว่าเนื้อหาใดควรมีการวัดผลในด้านใดบ้าง ในเรื่องของความเชื่อถือได้นั้นผู้สอนต้องนำข้อสอบที่สร้างแล้วไปหาค่าทางสถิติซึ่งมีวิธีการอยู่หลายวิธี โดยปกติข้อสอบที่ใช้เป็นครั้งแรกอาจจะยังไม่สามารถหาความเชื่อถือได้หลังจากนำไปใช้แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อถือได้ ข้อสอบข้อใดมีความเชื่อถือได้สูงควรเก็บไว้ใช้ต่อไป ข้อใดมีค่าความเชื่อถือต่ำ ควรมีการปรับปรุงหรือไม่ควรใช้ต่อไป

2. **วิธีการวัดและการประเมินผล** โดยทั่วไปการวัดและการประเมินผลควรกระทำในสองลักษณะคือการวัดและประเมินผลเป็นระยะๆ ในระหว่างเรียน หรือการวัดและประเมินผลเชิงกระบวนการ (formative evaluation) และการวัดและประเมินผลรวมหลังจากการเรียนเสร็จสิ้นลง หรือการประเมินผลเชิงผลงาน (summative evaluation) ซึ่งการวัดและการประเมินผลทั้งสองลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้สอนได้ผลการประเมินที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในทุกด้าน

3. **ความครบถ้วน** การวัดและประเมินผลดนตรีที่ดีควรวัดและประเมินผลให้ได้ความครบถ้วนของสาระดนตรี กล่าวคือ ควรจะใช้วิธีการวัดผลหลากหลายรูปแบบ เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในเรื่องเกี่ยวกับวิชาความรู้ที่เรียนไปให้มากที่สุด ทั้งนี้จะช่วยให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงขึ้น การเรียนการสอนดนตรีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สามารถวัดผลโดยใช้ข้อทดสอบต่างๆได้ นอกจากนี้ในด้านทักษะดนตรี เป็นการปฏิบัติที่ต้องมีการวัดผลโดยผู้เรียนปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นรายบุคคล ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการใช้แบบทดสอบ และส่วนสุดท้ายคือด้านเจตคติซึ่งการวัดผลมักจะได้มาจากการสังเกต สัมภาษณ์ ตลอดระยะเวลาการเรียนการสอน การวัดผลในลักษณะต่างๆนี้ทำให้ได้ผลรวมที่เป็นตัวแทนของผู้เรียน ซึ่งใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ความสามารถหรือมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนดนตรีอยู่ในระดับใดตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนด

4. **ความสะดวก** หลักในการประเมินผลประการสุดท้ายคือ ความสะดวกและเหมาะสมของการวัดและประเมินผล (practicality) ในการวัดผลผู้สอนควรคำนึงด้วยว่าควรใช้การวัดผลวิธีใด หรืออย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการประเมินผลได้อย่างครบถ้วน และไม่ลำบากต่อการปฏิบัติ การกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผลจึงอยู่ในดุลยพินิจของผู้สอนว่า การปฏิบัติในลักษณะใดจะช่วยให้การประเมินผลไม่ยุ่งยากจนเกินไป ไม่เช่นนั้นกระบวนการประเมินผลจะกลายเป็นกระบวนการที่สร้างปัญหาให้การเรียนการสอนดนตรี แทนที่จะเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้การเรียนการสอนดนตรี

การประเมินผลดนตรี

การประเมินผลดนตรี ควรแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ การประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี การประเมินผลเกี่ยวกับทักษะดนตรี และการประเมินผลเกี่ยวกับเจตคติดนตรี

การประเมินผลเนื้อหาดนตรี

เนื้อหาดนตรี ได้แก่ องค์ประกอบดนตรี (จังหวะ, ทำนอง, เสียงประสาน, รูปพรรณ, รูปแบบ, สีสันท และลักษณะของเสียง) และวรรณคดีดนตรี (บทเพลง และประวัติดนตรี)

การประเมินผลเนื้อหาดนตรีควรประเมินระดับการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ในแง่มุมต่างๆ รวมทั้งความเข้าใจและแนวคิดด้วยน้ำหนักของระดับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งในที่นี้สำหรับการจัดการเรียนรู้นักดนตรีในระดับปฐมวัย ผู้สอนควรมุ่งเน้นในส่วนขององค์ประกอบดนตรีเป็นหลัก โดยมี

เนื้อหาดนตรีในเรื่องวรรณคดีดนตรีอยู่บ้าง เพราะเด็กในระดับปฐมวัยยังไม่มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ในเรื่องของประวัติดนตรีอย่างลึกซึ้ง อาจแทรกประวัติดนตรีบ้างตามสมควร แต่ที่ควรเน้นคือ บทเพลง ซึ่งเป็นบทเพลงร้องที่มีคุณค่าและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย รวมไปถึงองค์ประกอบดนตรีในเรื่องต่างๆ ที่ควรจัดกิจกรรมเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ดนตรีในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะเห็นได้จากตารางตัวอย่างอัตราส่วนคะแนนในการวัดและประเมินผลในเรื่องเนื้อหาดนตรี ดังนี้

ตารางที่ 23 ตัวอย่างอัตราส่วนคะแนนในการวัดและประเมินผลในเรื่องเนื้อหาดนตรี

หัวข้อเนื้อหา	ความรู้	ความเข้าใจและแนวคิด	รวม
1. องค์ประกอบดนตรี (70)			
1.1 จังหวะ	5	5	10
1.2 ทำนอง	5	5	10
1.3 เสียงประสาน	5	5	10
1.4 รูปพรรณ	5	5	10
1.5 รูปแบบ	5	5	10
1.6 สีสีน	5	5	10
1.7 ลักษณะของเสียง	5	5	10
2. วรรณคดีดนตรี (30)			
2.1 บทเพลง	10	10	20
2.2 ประวัติดนตรี	5	5	10
รวม	50	50	100

หลังจากกำหนดน้ำหนักอัตราส่วนเนื้อหาดนตรีแล้ว ขั้นตอนมาของการประเมินผลคือการกำหนดวิธีการวัดผล ซึ่งสำหรับปฐมวัยวิธีการวัดผลที่เหมาะสม คือ การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะการทดสอบสั้นๆ หรือการสัมภาษณ์ เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังเล็กอยู่ ไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการวัดผลโดยการให้ข้อทดสอบลักษณะต่างๆ

การประเมินผลทักษะดนตรี

การประเมินผลทักษะดนตรี ควรมีการประเมินผลทักษะต่างๆครบทุกประเภทตามที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน กล่าวคือ ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับทักษะการฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์

การวัดผลทักษะดนตรีควรแบ่งคะแนนของการวัดผลออกเป็นสองส่วนคือเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติทักษะ (เชิงปริมาณ) ได้แก่ ทักษะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติได้หลังจากเรียนรู้ไปแล้ว และคุณภาพของการปฏิบัติ (เชิงคุณภาพ) ได้แก่ ความไพเราะของการร้องเพลง ลีลาการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ และลีลาการทำสัญญาณมือ

การประเมินผลเจตคติดนตรี

การประเมินผลเจตคติดนตรีจัดเป็นการประเมินผลอีกลักษณะหนึ่งที่แตกต่างไปจากสองลักษณะที่กล่าวมา เจตคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ความมีสุนทรีย์ และความซาบซึ้งซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ อารมณ์ ซึ่งผู้เรียนอาจจะแสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างเด่นชัด หรือไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมก็ได้ ดังนั้นในการวัดผลเจตคติดนตรีจึงควรหาวิธีการที่จะวัดเจตคติของผู้เรียนให้ได้อย่างแท้จริงเท่าที่จะทำได้ ในการวัดเจตคติจึงควรวัดโดยใช้วิธีการหลายลักษณะ และการประเมินผลเจตคติ ควรกระทำเป็นรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลมากกว่าการให้เป็นคะแนน อย่างไรก็ตามเกณฑ์เหล่านี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเห็นสมควรเป็นสำคัญ

วิธีการที่ใช้ประเมินเจตคติดนตรี ควรเป็นวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงเจตคติที่ตนมีในเรื่องเกี่ยวกับดนตรีออกมา และควรเป็นการประเมินผลที่กระทำสม่ำเสมอเป็นลักษณะของการประเมินผลเชิงกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

สำหรับการประเมินผลเด็กปฐมวัยนั้นสามารถประเมินผลได้ทั้งแบบไม่เป็นทางการคือสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตลอดระยะเวลาระหว่างการเรียนรู้และนอกเวลาเรียน และแบบเป็นทางการคือ ผู้สอนสามารถประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ เช่นผู้สอนแสดงระดับเสียงโดยใช้การเคลื่อนไหวของมือให้มีระดับสูง-ต่ำ ต่างๆกัน โดยผู้สอนกำหนดระดับเสียงพร้อมกับระดับของมือให้ผู้เรียนทราบก่อน และให้ผู้เรียนร้องระดับเสียงเป็นเสียงลา หรือกำหนดให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวร่างกายแสดงความรู้สึกของบทเพลงที่ผู้สอนนำมาให้ฟัง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทั่วประเทศไทย ประจำปีการศึกษา 2553 จำนวน 85 โรงเรียน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 85 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ตอนที่ 3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (Internal Consistency) แบบ Coefficiency ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 85 ฉบับ โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ไปด้วยเพื่อการส่งคืนทางไปรษณีย์ และบางส่วนจัดส่งและรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยวิธีทางสถิติ โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชนสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ผลจากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 85 คน พบว่า ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.88 น้อยที่สุดคือมีอายุมากกว่า 41 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.94 โดยครูทั้งหมดแบ่งเป็นเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.24 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.76 ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.29 รองลงมาคือในระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 24.71 ตำแหน่งหน้าที่งานในปัจจุบันของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่เป็นครูประจำวิชาดนตรี คิดเป็นร้อยละ 48.24 รองลงมาเป็นครูพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 34.12 และเป็นครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ

31.76 ในเรื่องของความรู้ทางด้านดนตรี มีครูที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 50.59 และมีครูที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 49.41 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับความรู้ทางด้านดนตรีมาจากการอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 44.71 ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.29 รองลงมาคือมีประสบการณ์ 10 – 15 ปี น้อยที่สุดคือ ไม่มีประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 2.35 ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่ใช้หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยเอกชน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.94 และสั่งซื้อจากต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 9.41 จำนวนครั้ง/สัปดาห์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลส่วนใหญ่คือ 1 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 71.76 รองลงมาคือ 2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 23.53 ซึ่งระยะเวลาที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้งส่วนใหญ่คือ 50 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 57.65 รองลงมาคือ 30 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 22.35 และ 40 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 5.88

1.2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี, ด้านสาระดนตรี, ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

ในเรื่องของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมายที่ครูส่วนใหญ่กำหนดคือเรื่องสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 96.47 รองลงมาคือเรื่องกล่อมเกลาคิดใจให้มีความงดงาม เพื่อเป็นผู้มีสุนทรียะทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือเรื่องการฝึกการใช้เครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 1.18 โดยครูส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนก่อนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 89.41 และไม่เคยจัดทำแผนการสอนก่อนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.59 ในส่วนของการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้นั้น ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.12 และมีการจัดเตรียมความพร้อมนานๆครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.88

ด้านสาระดนตรี

ในส่วนของสาระดนตรีนั้นได้แบ่งรายละเอียดเป็น เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี โดยเนื้อหาดนตรีนั้น แยกออกเป็น องค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี

ในเรื่องของเนื้อหาดนตรีซึ่งประกอบไปด้วย 7 เรื่องคือ 1) เรื่องจังหวะ (Rhythm) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องความคงที่ของจังหวะ หรือจังหวะตบ (Beat or Pulse) คิดเป็นร้อยละ 83.53 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องจังหวะ 2) เรื่องทำนอง (Melody) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องความแตกต่างของเสียง (Pitch) เช่น เหมือนกัน – แตกต่างกัน (same – Different Pitch) สูง – ต่ำ (High - Low) คิดเป็นร้อยละ 87.06 และมีครูจำนวนร้อยละ 12.94 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องทำนอง 3) เรื่องเสียงประสาน (Harmony) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องเพลงที่มีลักษณะแนวทำนองเดียว (Monophonic) คิดเป็นร้อยละ 63.53 และมีครูจำนวนร้อยละ 27.06 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องเสียงประสาน 4) เรื่องรูปแบบ (Form) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องรูปแบบของเพลงที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น AA หรือ AA' คิดเป็นร้อยละ 49.41 และมีครูจำนวนร้อยละ 38.82 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องรูปแบบ 5) เรื่องสีสัน (Tone Color หรือ Timbre) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องเสียงจากเครื่องดนตรีต่างๆ เช่น เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องตี เครื่องประกอบจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 87.06 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องสีสัน 6) เรื่องลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดัง – ค่อย (Dynamics) เช่น ดัง (Forte) เบา (Piano) คิดเป็นร้อยละ 76.47 และมีครูจำนวนร้อยละ 7.06 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องลักษณะของเสียง 7) เรื่องวรรณคดีดนตรี (Music literature) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเพลงเด็ก (Children Songs) คิดเป็นร้อยละ 87.06 และมีครูจำนวนร้อยละ 5.88 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องวรรณคดีดนตรี

ในเรื่องของทักษะดนตรีได้แบ่งออกเป็น 6 ทักษะคือ 1) เรื่องการฟัง (Listening) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือให้นักเรียนฟังทำนอง หรือจังหวะสั้นๆ และขยับร่างกายตามลักษณะทำนอง หรือจังหวะที่ได้ยิน คิดเป็นร้อยละ 84.71 และมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการฟัง 2) เรื่องการร้อง (Singing) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องและให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค คิดเป็นร้อยละ 89.41 3) เรื่องการเล่น (Playing) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือให้นักเรียนใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 84.71 4) เรื่องการเคลื่อนไหว (Moving) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง คิดเป็นร้อยละ 87.06 และมีครูจำนวนร้อยละ 3.53 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหว 5) เรื่องการสร้างสรรค์ (Creating) ที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว คิดเป็นร้อยละ 82.35 และมีครูจำนวนร้อยละ 12.94 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างสรรค์ 6) เรื่องการอ่าน (Reading) ที่ครูส่วนใหญ่ให้

ความสำคัญมากที่สุดคือการใช้ขนาดความใหญ่ – เล็ก แทนค่าของตัวโน้ต คิดเป็นร้อยละ 41.18 และมีครูจำนวนร้อยละ 15.29 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน

ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่

ประเภทของสื่อการสอนดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือสื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือหนังสือนิทาน เครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 4.71 โดยแหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือสั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยงบประมาณของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือนำมาจากผลงานนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.18 ในส่วนของปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุดคือขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ถูกต้องและเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 29.41 และน้อยที่สุดคือสื่อการสอนอยู่ในสภาพชำรุดไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ในด้านสถานที่ที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สถานที่ที่ใช้มากที่สุดคือห้องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 65.88 และใช้น้อยที่สุดคือห้องประชุม คิดเป็นร้อยละ 1.18

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 97.65 และน้อยที่สุดคือวัดผลจากบทเรียน หรือจัดการแสดง คิดเป็นร้อยละ 4.71 โดยแหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือสร้างขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 72.94 และน้อยที่สุดคือซื้อจากภายนอก หรือนำมาจากกองอำนวยการกลางของเครือโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 20.00 ในด้านจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และน้อยที่สุดคือเพื่อประเมินความสามารถทางการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 45.88

1.3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี, ด้านสาระดนตรี, ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

ระดับของปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.78$, $S.D. = 0.87$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องไม่มีการนำเอาเทคนิควิธีสอนที่เป็นที่ยอมรับทั้งในไทยและต่างประเทศมาใช้ ($M = 2.15$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องขาดแผนการสอนดนตรีที่มีความเหมาะสมกับเด็กและมีประสิทธิภาพ ($M = 1.93$, $S.D. = 0.86$) และแผนการสอนที่มีอยู่ขาดองค์ประกอบพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ใน 4 อย่าง ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ($M = 1.55$, $S.D. = 0.89$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องไม่มีการจัดทำแผนการสอนก่อนชั่วโมงเรียน ($M = 1.49$, $S.D. = 0.89$)

ด้านสาระดนตรี

ระดับของปัญหาในด้านสาระดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.88$, $S.D. = 0.86$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องมีความยากลำบากในการเลือกสาระดนตรีที่เหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย ($M = 2.19$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องครูขาดความรู้ในการสร้างสรรค์กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย ($M = 1.96$, $S.D. = 0.86$) และเนื้อหาของสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ($M = 1.93$, $S.D. = 0.86$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องครูขาดความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีที่จะสอน ($M = 1.45$, $S.D. = 0.90$)

ด้านสถานที่ และสื่อการสอนดนตรี

ระดับของปัญหาในด้านสถานที่และสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.72$, $S.D. = 0.88$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องสื่อการสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ($M = 2.06$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือเรื่องครูขาดความรู้และทักษะในการการผลิตสื่อการสอนดนตรี ($M = 1.76$, $S.D. = 0.88$) เครื่องดนตรีมีขนาดที่ไม่เหมาะสมกับรูปร่าง และวัยของเด็ก ($M = 1.72$, $S.D. = 0.88$) ขาดการซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรีให้ใช้งานได้ อยู่สม่ำเสมอ ($M = 1.67$, $S.D. = 0.88$) และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแล บำรุงรักษาสื่อการสอนดนตรี ($M = 1.62$, $S.D. = 0.89$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องสถานที่การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรียังไม่เหมาะสม และมีไม่เพียงพอ ($M = 1.49$, $S.D. = 0.89$)

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ระดับของปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ($M = 1.68$, $S.D. = 0.88$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องการสร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี ($M = 1.79$, $S.D. = 0.87$) รองลงมาคือเรื่องขาดการนิเทศการสอนจากหน่วยงาน หรือศึกษานิเทศก์ ($M = 1.74$, $S.D. = 0.88$) ครูขาดความรู้ความ

เข้าใจในการวัดและประเมินผล ($M = 1.71, S.D. = 0.88$) และได้ผลการประเมินที่ไม่เที่ยงตรง ขาดความน่าเชื่อถือ ($M = 1.66, S.D. = 0.88$) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องขาดความรู้ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี ($M = 1.52, S.D. = 0.89$)

1.4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ความคิดเห็น และความต้องการของครูในเรื่อง จำนวนครั้ง/สัปดาห์ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่างานครั้งที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลมากที่สุดคือ 2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 49.41 และระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่างานระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากลมากที่สุดคือ 50 นาที/คาบ คิดเป็นร้อยละ 29.41 ในส่วนของกิจกรรมดนตรีที่ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือเรื่องต้องการให้จัดกิจกรรมดนตรีในด้านการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 94.12 สิ่งที่ควรปรับปรุงในโรงเรียนของตัวเอง ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่างานที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือปรับปรุงเรื่องกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรี คิดเป็นร้อยละ 49.41 และมีครูจำนวนร้อยละ 2.35 ที่เห็นว่าไม่มีสิ่งที่ต้องปรับปรุง ในส่วนของการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่างานกิจกรรมเสริมพิเศษทางด้านดนตรีที่ควรจัดให้มีมากที่สุดคือให้มีการนำกิจกรรมดนตรีบูรณาการกับวิชาอื่น คิดเป็นร้อยละ 63.53

ข้อเสนอแนะอื่นๆของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรที่สอนควรมีความรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง และควรมีสื่อการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อย่างครบถ้วน ควรจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ดี สถานที่ที่มีความเหมาะสม ตกแต่งสวยงาม โรงเรียนควรใช้หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจริงๆ ควรมีการฝึกอบรมครูผู้สอนโดยวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีในระดับปฐมวัยโดยตรง โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับนักเรียน สื่อการสอนดนตรีที่ใช้ควรมีคุณภาพดี ราคาถูก และหาซื้อได้ง่าย เพื่อให้โรงเรียนต่างๆมีมาตรฐานของสื่อการสอนเท่าเทียมกัน และรัฐบาลควรมีโครงการจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีในระดับปฐมวัยให้กับครูอนุบาลทั่วประเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 หลักการและสาระสำคัญในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ เราคำนึงถึง 1) หลักการ ทฤษฎีทางด้านดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในระดับปฐมวัย และ 2) คำนึงถึงบริบทในสังคมไทย ซึ่งในที่นี้หมายถึงบริบทซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่บนรากฐานของสังคมไทย วัฒนธรรมและแนวคิดที่มีความเป็นไทย รวมไปถึงสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้จำเป็นที่จะต้องมีความสอดคล้อง มีความสัมพันธ์กัน และจึงนำมาพัฒนาเป็นกรอบในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยรูปแบบดังกล่าว ประกอบด้วยข้อมูลจาก 2 ส่วนคือ

1. หลักการ ทฤษฎีทางด้านดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในระดับปฐมวัย
2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี
2. สาระดนตรีและ กิจกรรมดนตรี
3. สื่อการสอนดนตรีและสถานที่
4. การวัดและประเมินผลดนตรี

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 4 เรื่อง โดยบางเรื่องได้นำเสนอทั้งเนื้อหาสาระสำคัญ และสัดส่วนเชิงปริมาณที่ควรเน้น และบางเรื่องจะนำเสนอเพียงเนื้อหาสาระสำคัญเท่านั้น

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล 2 ครั้ง/สัปดาห์ และในแต่ละครั้งควรใช้เวลา 50 นาที/คาบ โดยควรมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าเสมอ และในการจัดทำแผนการสอนจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย และมีสาระดนตรีครบถ้วน โดยมีหลักการสอนดนตรีที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติคือ

- 1.1 สอนเสียงก่อนสัญลักษณ์
- 1.2 นำเสนอดนตรีให้เป็นรูปธรรม
- 1.3 พัฒนาและฝึกทักษะดนตรีพื้นฐานให้ครบถ้วนโดยเน้นการร้องเพลง
- 1.4 เรียนรู้โดยกระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรี
- 1.5 สอนอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยสอดแทรกความสนุกสนาน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ดนตรีทั้งในส่วนของ การจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และการเตรียมกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการ จัดการเรียนรู้ดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าครูที่มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าจะมีเป้าหมายในการสอนที่ชัดเจน และมีเนื้อหาที่สอนนั้น ประกอบด้วยสาระดนตรีที่ครบถ้วน และมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ดนตรีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับครู ที่ไม่มีการจัดเตรียมการสอนล่วงหน้า

ในการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ดนตรีนั้นควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อการเรียนรู้สาระดนตรี
2. เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมทางดนตรี
3. เพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี
4. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. สาระดนตรีและกิจกรรมดนตรี

ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี สาระดนตรีเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวกำหนดกรอบในการจัด กิจกรรมดนตรี ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน

สาระดนตรีประกอบด้วยเนื้อหาและทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรีประกอบด้วยองค์ประกอบ ดนตรีและวรรณคดีดนตรี องค์ประกอบดนตรีเป็นเรื่องของจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน สี สัน รูปพรรณ ลักษณะของเสียง และรูปแบบ วรรณคดีดนตรีเป็นเรื่องของบทเพลง และประวัติดนตรี ประวัติผู้ประพันธ์เพลง ในเรื่องทักษะดนตรี ได้แก่ ทักษะพื้นฐานหกทักษะ คือ การฟัง การร้อง การ เคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน

ผู้เรียนในระดับปฐมวัยสามารถเรียนรู้สาระดนตรีได้ทั้งหมด โดยมีการจัดสาระให้มีความ เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของเด็ก ในระยะแรกของการสอน ควรเน้นการเตรียมความพร้อมทาง ดนตรี เมื่อเด็กเริ่มมีความพร้อมทางดนตรี จึงเริ่มสอนสาระดนตรีง่ายๆ ตามความสามารถของเด็ก เพื่อให้การสอดนตรีครอบคลุมทั้งสาระดนตรี และช่วยให้เด็กเรียนรู้ดนตรีด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

กิจกรรมดนตรีเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี กิจกรรมดนตรีแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์และลักษณะแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งาน ดังนั้นการสร้างกิจกรรมดนตรีจึงควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

กิจกรรมดนตรีในห้องเรียนที่ดี ควรได้รับการกำหนดรูปแบบโดยใช้ ทักษะดนตรี เป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะ ดังนั้นถ้าผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติทักษะดนตรีตามความสามารถของตน หรือตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ย่อมเป็นหลักประกันเบื้องต้นได้ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ดนตรีอย่างแน่นอน การจัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะดนตรีเป็นหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมดนตรีที่คำนึงถึงทักษะดนตรีทั้งหกประเภท คือ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ทักษะดนตรีทั้งหกประเภทนี้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถทางดนตรีครบถ้วน อันเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีขั้นสูงต่อไปตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน

3. สื่อการสอนดนตรีและสถานที่

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่เรียนรู้เรื่องต่างๆรอบตัว และการใช้สื่อกับเด็กในวัยนี้ ควรใช้ภาพที่สื่อความหมายชัดเจน สีเส้นควรสดใส ดึงดูดผู้เรียน และควรมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนมองเห็น หรือหยิบจับได้ สื่อที่เข้าแทนในแนวคิดหนึ่ง ๆ ควรเป็นรูปแบบเดียวกันโดยตลอดไม่ควรเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียนรู้ได้ ซึ่งสื่อการสอนดนตรีที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้คือ

1. บทเพลง
2. แผนภูมิและแผนภาพ
3. เครื่องดนตรี
4. สื่อประเภทเสียง
5. สิ่งพิมพ์
6. คอมพิวเตอร์
7. สถานที่

ในการนำสื่อการสอนดนตรีดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะที่เรียนในแต่ละคาบ โดยไม่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนให้ครบทุกอย่างในแต่ละคาบที่จัดกิจกรรม ผู้สอนควรเลือกนำมาใช้

แค่บางอย่าง หรือสลับใช้สื่อการสอนให้ไม่ซ้ำกันในแต่ละคาบ เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดการเบื่อหน่าย และช่วยดึงความสนใจให้ผู้เรียน จะช่วยให้การใช้สื่อการสอนดนตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมดนตรีเป็นอย่างดี

4. การวัดและประเมินผลดนตรี

ในการวัดและประเมินผลดนตรี ควรคำนึงถึงโครงสร้างของสาระดนตรีเป็นหลักร่วมไปกับหลักในการวัดและประเมินผล (ธนุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2544) ในส่วนของสาระดนตรีควรมีการวัดและประเมินผลทางด้านเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรี รวมทั้งเจตคติของผู้เรียนต่อดนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งในดนตรีด้วย ผลจากการประเมินสามารถใช้เป็นการประเมินประสิทธิภาพของสาระดนตรีและกิจกรรมดนตรีที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาสิ่งที่บกพร่องให้ดีขึ้น ส่วนในด้านหลักการของการวัดและประเมินผล ควรคำนึงถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบ วิธีการวัดผล ตลอดจนเกณฑ์การประเมินผล

หลักของการวัดและประเมินผล

1. **คุณสมบัติของการวัดและประเมินผล** คุณสมบัติสำคัญอันได้แก่ ความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของการวัดและประเมินผล ถ้าหากมีสองสิ่งนี้เป็นพื้นฐาน ผลที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วัดบอกความสามารถและความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน

2. **วิธีการวัดและการประเมินผล** โดยทั่วไปการวัดและการประเมินผลควรกระทำในสองลักษณะคือการวัดและประเมินผลเป็นระยะๆ ในระหว่างเรียน หรือการวัดและประเมินผลเชิงกระบวนการ (formative evaluation) และการวัดและประเมินผลรวมหลังจากการเรียนเสร็จสิ้นลง หรือการประเมินผลเชิงผลงาน (summative evaluation) ซึ่งการวัดและการประเมินผลทั้งสองลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้สอนได้ผลการประเมินที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในทุกด้าน

3. **ความครบถ้วน** การวัดและประเมินผลดนตรีที่ดีควรวัดและประเมินผลให้ได้ความครบถ้วนของสาระดนตรี กล่าวคือ ควรจะใช้วิธีการวัดผลหลากหลายรูปแบบ เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในเรื่องเกี่ยวกับวิชาความรู้ที่เรียนไปให้มากที่สุด ทั้งนี้จะช่วยให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงขึ้น การเรียนการสอนดนตรีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สามารถวัดผลโดยใช้ข้อทดสอบต่างๆ ได้ นอกจากนี้ในด้านทักษะดนตรี เป็นการปฏิบัติที่ต้องมีการวัดผลโดยผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการใช้แบบทดสอบ และส่วนสุดท้ายคือด้านเจตคติซึ่งการวัดผลมักจะได้อาจมาจากการสังเกต สัมภาษณ์ ตลอดระยะเวลาการเรียนการสอน

4. **ความสะดวก** หลักในการประเมินผลประการสุดท้ายคือ ความสะดวกและเหมาะสมของการวัดและประเมินผล (practicality) ในการวัดผลผู้สอนควรคำนึงด้วยว่าควรใช้การวัดผลวิธีใด หรืออย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการประเมินผลได้อย่างครบถ้วน และไม่ลำบากต่อการปฏิบัติ

การประเมินผลดนตรี

การประเมินผลดนตรี ควรแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ การประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี การประเมินผลเกี่ยวกับทักษะดนตรี และการประเมินผลเกี่ยวกับเจตคติดนตรี

การประเมินผลเนื้อหาดนตรี

เนื้อหาดนตรี ได้แก่ องค์ประกอบดนตรี (จังหวะ, ทำนอง, เสียงประสาน, รูปพรรณ, รูปแบบ, สีค้ำ และลักษณะของเสียง) และวรรณคดีดนตรี (บทเพลง และประวัติดนตรี) สำหรับปฐมวัยวิธีการวัดผลที่เหมาะสม คือการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน, การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะการทดสอบสั้นๆ หรือการสัมภาษณ์ เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังเล็กอยู่ ไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการวัดผลโดยการใช้ข้อทดสอบลักษณะต่างๆ

การประเมินผลทักษะดนตรี

การประเมินผลทักษะดนตรี ควรมีการประเมินผลทักษะต่างๆครบทุกประเภทตามที่ผู้สอนได้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน กล่าวคือ ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับทักษะการฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์

การวัดผลทักษะดนตรีควรแบ่งคะแนนของการวัดผลออกเป็นสองส่วนคือเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติทักษะ (เชิงปริมาณ) ได้แก่ ทักษะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติได้หลังจากเรียนรู้ไปแล้ว ในที่นี้คือการวัดผลทักษะจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว โดยวัดผลจากการปฏิบัติ เช่น นักเรียนสามารถร้องเพลงได้ครบทั้งหมด 3 เพลงจากเพลงที่สอนในภาคการศึกษานี้ หรือนักเรียนสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ตรงจังหวะกับบทเพลงที่สอนในภาคการศึกษานี้ และคุณภาพของการปฏิบัติ (เชิงคุณภาพ) ได้แก่คุณภาพในการปฏิบัติทักษะที่ผู้เรียนปฏิบัติได้หลังจากเรียนรู้ไปแล้วเช่น ความไพเราะของการร้องเพลง สีลาการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ และสีลาการทำสัญญาณมือ เป็นต้น

การประเมินผลเจตคติดนตรี

วิธีการที่ใช้ประเมินเจตคติดนตรี ควรเป็นวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงเจตคติที่ตนมีในเรื่องเกี่ยวกับดนตรีออกมา และควรเป็นการประเมินผลที่กระทำสม่ำเสมอเป็นลักษณะของการประเมินผลเชิงกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชนมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
ในส่วนต่อไปเป็นการนำเสนอรายละเอียดของการอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลจากการสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในปัจจุบัน

1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี มีเพียงส่วนน้อยที่มีอายุมากกว่า 41 ปี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่มีอายุน้อย และยังมีอายุงานอีกมากซึ่งเป็นผลดีกับการศึกษาเพราะทำให้การจัดการเรียนการสอนในอนาคตมีความต่อเนื่อง ไม่ขาดช่วง แต่อีกด้านหนึ่งการที่ครูส่วนใหญ่อายุน้อยก็อาจจะไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมากเท่ากับครูที่มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป และจากการสำรวจ พบว่า ครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูประจำวิชาดนตรี และส่วนใหญ่จบการศึกษาทางด้านดนตรี มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรี (ร้อยละ 7.06) ซึ่งเป็นผลดีในการจัดการเรียนสอนเนื่องจากครูประจำวิชาดนตรีจะมีความรู้เฉพาะทางในการสอนดนตรีและสามารถสอนดนตรีได้อย่างถูกต้องตามหลักการมากกว่าครูประจำชั้น (ธนรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2535) แต่อีกด้านหนึ่งถึงแม้ว่าจะมีครูบางส่วนที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรี แต่ก็อาจจะมีประสบการณ์ในการสอนที่ช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสังเกตได้จากข้อมูลในแบบสอบถามซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน 10 ปีขึ้นไปจะมีแนวคิด และวิธีการสอนที่ตรงตามทฤษฎีมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีเป็นต้น ในส่วนของประสบการณ์ทางด้านดนตรีพบว่าครูมีประสบการณ์หลายด้าน เช่น เคยอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรี จบการศึกษาทางด้านดนตรี และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีจุดที่น่าสังเกต คือมีจำนวนครูที่เคยอบรมเกี่ยวกับดนตรีมากกว่าจำนวนครูที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยยังขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญและจบการศึกษาทางด้านดนตรีโดยตรงอีกมาก

1.2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ในส่วน of ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี, ด้านสาระดนตรี, ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

จากการวิจัยพบว่าครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่ มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยคือ สร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งนอกเหนือจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายที่ควรให้ความสำคัญคือ พัฒนาสาระดนตรีให้กับนักเรียน และกล่อมเกลาจิตใจให้มีความงดงาม เป็นผู้ที่มีสุนทรียะทางด้านดนตรี ดังนั้นจากการวิจัยจะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสาระดนตรีน้อยมาก แต่ให้ความสำคัญกับความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มากกว่า ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักควรคำนึงถึงการเรียนรู้ดนตรีเป็นอันดับแรก เช่น เพื่อความรู้ ความเข้าใจในสาระดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี เพื่อซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี และเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อดนตรี นอกจากนี้การเรียนรู้อาจจะช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถ ค่านิยมในด้านอื่นด้วย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541) เช่น เพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นเป็นเพียงจุดประสงค์รอง มิใช่จุดประสงค์หลัก จึงเป็นเรื่องที่ควรทำความเข้าใจกับครูผู้สอนให้เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่สำคัญควรประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง ในส่วนของการเตรียมความพร้อมก่อนสอนพบว่าครูส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า ทุกคาบ และมีการจัดเตรียมความพร้อมล่วงหน้าทุกครั้ง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันครูมีความรับผิดชอบในการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และมีความกระตือรือร้นในการเตรียมกิจกรรมให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีเพราะจะทำให้การจัดกิจกรรมดนตรีมีความพร้อม มีความหลากหลายของกิจกรรมดนตรี และที่สำคัญที่สุดคือครูจะมีความพร้อมและมีเวลาเพื่อเตรียมตัวจัดกิจกรรมดนตรีให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้เรียน และผู้สอน

ด้านสาระดนตรี

ในการอภิปรายผลด้านสาระดนตรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีต่างๆ และรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสาระดนตรีบางเรื่องมีความถูกต้อง ตรงกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลด้านสาระดนตรีบางเรื่องที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจ มีความน่าสนใจ และต้องการนำเสนอ ดังนี้

ในเรื่องจังหวะ (Rhythm) ที่ครูมีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือความคงที่ของจังหวะ หรือจังหวะตบ (Beat or Pulse) โดยมีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องจังหวะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีครูที่ไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของออร์ฟที่กล่าวว่า จังหวะเป็นส่วนประกอบที่เป็นหลักที่สุดของดนตรี การตอบสนองทางดนตรีของมนุษย์ที่เป็นธรรมชาติที่สุดและสามัญที่สุดคือจังหวะเนื่องจากจังหวะเป็นส่วนประกอบสำคัญที่อยู่ทั้งในคำพูด การเคลื่อนไหว

และในดนตรี (ธวัชชัย นาควงษ์, 2542) ในเรื่องเสียงประสาน (Harmony) พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ร้องเพลงที่มีลักษณะแนวทำนองเดียว (Monophonic) ซึ่งมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพราะยังเล็กอยู่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเด็ก ๆ ก็ควรที่จะได้ร้องประสานเสียงเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) บทเพลงที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการเรียนรู้คือ เพลงเด็ก (Children Song) และเพลงพื้นบ้านซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโคดายที่มีความคิดว่าเพลงที่นำมาใช้ในการร้อง ควรเป็นเพลงเด็กหรือเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีคุณค่า เพราะง่ายต่อการร้องและการทำความเข้าใจ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

ในส่วนของการฟัง (Listening) พบว่าครูส่วนใหญ่คือให้นักเรียนฟังทำนอง หรือจังหวะสั้นๆ และขยับร่างกายตามลักษณะทำนอง หรือจังหวะที่ได้ยิน แต่มีครูจำนวนร้อยละ 4.71 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการฟัง ซึ่งทักษะการฟังถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องเรียนรู้ โดยหลักการของโคดายได้ให้ความสำคัญกับการฟัง และเชื่อว่าเด็กควรได้รับฟังดนตรีก่อนแสดงออกในด้านการร้องหรือการเล่น (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2551) และการฟังควรได้รับการเน้นเสมอ เพราะช่วยพัฒนาการรับรู้ด้านดนตรีอย่างแท้จริง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

ในเรื่องของการร้อง (Singing) พบว่าครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องและให้นักเรียนร้องตามทีละวรรค และให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องตั้งแต่ต้นจนจบและจึงร้องตามตั้งแต่ต้นจนจบเช่นกันเพื่อให้เด็กซึมซับคุณค่าของเพลงได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของโคดายที่เน้นการร้องเพลงเป็นหลัก โดยเริ่มต้นจากแนวคิดที่ง่ายและไม่ซับซ้อน คือการใช้หลักการของการเรียนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2551)

ทักษะดนตรีประเภทการเล่น (Playing) ของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือให้นักเรียนใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี คิดเป็นร้อยละ 84.71 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของออร์ฟที่มุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องจังหวะโดยการใช้ร่างกายทำจังหวะ (ธวัชชัย นาควงษ์, 2542) ซึ่งการประกอบจังหวะโดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายแทนเครื่องดนตรี สามารถทำจังหวะและใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความสูงต่ำของเสียงดนตรีได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

ทักษะดนตรีประเภทการเคลื่อนไหว (Moving) ของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง แต่มีครูจำนวนร้อยละ 3.53 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหว แสดงให้เห็นว่ายังมีครูอยู่จำนวนหนึ่งที่ยังไม่ทราบถึงความสำคัญของการสอนการเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมดนตรี โดยจะเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเคลื่อนไหวได้จากหลักการสำคัญของดาลโครซ คือ ยูริธึมมิคส์ ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี โดยดาลโครซได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญและพัฒนาความสามารถใน

การแสดงออกของตนทางการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่องเป็นลำดับ (ธนรุทธ์ สุทธจิตต์, 2551)

ในส่วนของการสร้างสรรค์ (Creating) มีครูจำนวนร้อยละ 12.94 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่ายังมีครูจำนวนไม่น้อยที่ไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการ และทฤษฎีในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี โดยทั้งในหลักการของดอลโคโรซ และออร์ฟ ต่างก็มุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้ดนตรีผ่านทางการสร้างสรรค์เป็นสำคัญ โดยจุดมุ่งหมายพื้นฐานของออร์ฟในการสอนดนตรี คือ การพัฒนาความสามารถในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี (Landis and Carder, 1972 อ้างถึงในธนรุทธ์ สุทธจิตต์, 2551) ในส่วนของการอ่าน พบว่ามีครูจำนวนร้อยละ 15.29 ที่ไม่ได้จัดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน จึงทำให้ทราบว่ายังมีครูจำนวนไม่น้อยที่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการอ่านซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของโคตายวังกกล่าวไว้ว่า การอ่านและการประพันธ์เพลงเป็นวิถีทางในการแสดงออกทางดนตรีอย่างมีปัญญา (ธนรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่

ประเภทของสื่อการสอนดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือสื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้เครื่องดนตรีเป็นสื่อการสอนหลักในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีเครื่องดนตรีที่ทำตนเองได้

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละ โดยแหล่งที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือสร้างขึ้น และจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรีของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่คือเพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล สร้อยพวง (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการวัดผลและประเมินผลสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลในระดับมาก และมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง โดยครูส่วนใหญ่เลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่มีความหลากหลายในแต่ละสาระดนตรี

1.3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี, ด้านสาระดนตรี, ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

โดยเฉลี่ยแล้วครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในระดับน้อย โดยรายการที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ 'ไม่มีการนำเอาเทคนิควิธีสอนที่เป็นที่ยอมรับทั้งในไทยและต่างประเทศมาใช้' ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการนำเอาเทคนิคการสอนและแนวคิดทางด้านการสอนดนตรี มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมดนตรีของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญให้มากขึ้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมดนตรีในระดับปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ด้านสาระดนตรี

ในด้านสาระดนตรี ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องมีความยากลำบากในการเลือกสาระดนตรีที่เหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสาระดนตรีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัย รองลงมาคือเรื่องครูขาดความรู้ในการสร้างสรรค์กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย และเนื้อหาของสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูควรได้รับการพัฒนาในเรื่องของการสร้างสรรค์กิจกรรมให้มีความเหมาะสม ครบถ้วนในทุกสาระดนตรี และต้องสอดคล้องกับวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านสถานที่และสื่อการสอนในระดับน้อย โดยรายการที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ สื่อการสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าครูสอนวิชาดนตรีขาดแคลนเครื่องดนตรีที่ทำทำนอง และขาดแคลนเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสื่อการสอนดนตรีมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการ

เรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษาควรที่จะให้ความสำคัญกับจำนวนของสื่อการสอนให้มีจำนวนเพียงพอ และมีคุณภาพ

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านสถานที่และสื่อการสอนในระดับน้อย โดยรายการที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือเรื่องการสร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี เนื่องจากครูยังไม่มีความรู้และความชำนาญในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลทางดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล สร้อยพวง (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการวัดผลและประเมินผลสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี) ของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูดนตรีส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรีทำให้ไม่มีความรู้ และความชำนาญในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลทางดนตรี ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำกลับไปสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลในแต่ละโรงเรียนของตนเองได้

1.4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสัปดาห์ 2 ครั้ง/สัปดาห์ และระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้งส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสัปดาห์ 50 นาที/คาบ ครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมดนตรีที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมดนตรีในด้านการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ คิดเป็นร้อยละ 94.12 และสิ่งที่ควรปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนของตัวเองส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงเรื่องกิจกรรมเสริมพิเศษทาง ในส่วนของการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ควรจัดให้มีในโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการนำกิจกรรมดนตรีบูรณาการกับวิชาอื่นเช่น วาดรูปประกอบการฟังเพลง ฟังนิทานประกอบเสียงดนตรี

ข้อเสนอแนะอื่นๆของครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรที่สอนควรมีความรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง และควรมีสื่อการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ อย่างครบถ้วน ควรจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ดี สถานที่ที่มีความเหมาะสม ตกแต่งสวยงาม โรงเรียนควรใช้หลักสูตรดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยจริงๆ ควรมีการฝึกอบรมครูผู้สอน

โดยวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัยโดยตรง โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมดนตรีให้กับนักเรียน สื่อการสอนดนตรีที่ใช้ควรมีคุณภาพดี ราคาถูก และหาซื้อได้ง่าย เพื่อให้โรงเรียนต่างๆมีมาตรฐานของสื่อการสอนเท่าเทียมกัน และรัฐบาลควรมีโครงการจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีในระดับปฐมวัยให้กับครูอนุบาลทั่วประเทศ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ เราคำนึงถึง 1) หลักการ ทฤษฎีทางด้านดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในระดับปฐมวัย และ 2) คำนึงถึงบริบทในสังคมไทย ซึ่งในที่นี้หมายถึงบริบทซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่บนรากฐานของสังคมไทย วัฒนธรรมและแนวคิดที่มีความเป็นไทย รวมไปถึงสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีในประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 สิ่งนี้จำเป็นที่จะต้องมีความสอดคล้อง มีความสัมพันธ์กัน และจึงนำมาพัฒนาเป็นกรอบในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

จากผลการวิจัย พบว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล 2 ครั้ง/สัปดาห์ และในแต่ละครั้งควรใช้เวลา 50 นาที/คาบ เนื่องจากการเรียนดนตรี 1 ครั้งสัปดาห์อาจน้อยเกินไป และจำนวนเวลาในการสอนที่น้อยกว่า 50 นาทีก็จะทำให้การจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกสาระดนตรีเป็นไปได้ยาก และสิ่งที่สำคัญคือ ควรมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าเสมอ และในการจัดทำแผนการสอนจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย และมีสาระดนตรีครบถ้วน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ทั้งในส่วนของการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า และการเตรียมกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ดนตรีให้กับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่าครูที่มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าจะมีเป้าหมายในการสอนที่ชัดเจน และมีเนื้อหาที่สอนนั้นประกอบด้วยสาระดนตรีที่ครบถ้วน และมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้น้อยกว่าเมื่อเทียบกับครูที่ไม่มีการจัดเตรียมการสอนล่วงหน้า

ผู้เรียนในระดับปฐมวัยสามารถเรียนรู้สาระดนตรีได้ทั้งหมด โดยมีการจัดสาระให้มีความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของ ดังนั้นการสร้างกิจกรรมดนตรีจึงควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนเป็นสำคัญ เพื่อการดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

สาระดนตรีที่ควรเน้นในส่วนของเนื้อหาดนตรีนั้น คือ จังหวะ ทำนอง และสีสันทัน เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเดินเข้าจังหวะตามเสียงกลองได้สม่ำเสมอ สามารถเลียนแบบรูปแบบของจังหวะที่ได้ฟังอย่างถูกต้องและสามารถจดจำเสียงต่างๆรอบตัวหรือความเจ็บได้ เด็กในวัยนี้สามารถเกิดการเรียนรู้ว่าการตบมือเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจในเรื่องรูปแบบของจังหวะ อย่างไรก็ตามเด็กปฐมวัยยังไม่สามารถแยกแยะในเรื่องความยาวของจังหวะ ความเหมือนกันของระดับเสียง และความดัง-ค่อยได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องจัดกิจกรรมดนตรีให้มืองค์ประกอบดนตรีทุกด้านเท่าๆกัน ควรจัดให้มีสัดส่วนที่ต่างกันโดยเน้นในเรื่องที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติและเข้าใจได้อย่างเหมาะสมกับวัย ไม่ยากเกินความสามารถของเด็กในวัยนี้

สำหรับสัดส่วนปริมาณของสาระดนตรีในแต่ละเรื่องที่เหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กนั้นผู้สอนควรคำนึงถึงวัย และความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยสัดส่วนปริมาณเนื้อหาดนตรีที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนในระดับปฐมวัยนั้น ควรเน้นในเรื่องของจังหวะ ทำนอง และสีสันทันให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยสามารถเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้เร็ว และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ดนตรี ส่วนเนื้อหาดนตรีที่ควรมีในสัดส่วนรองลงมาคือเรื่องรูปพรรณและลักษณะของเสียง เพื่อฝึกให้เด็กได้แยกแยะเสียงต่างๆรวมไปถึงลักษณะบทเพลงอย่างง่ายๆ แต่ยังไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมมากเท่ากับเรื่องของจังหวะ ทำนอง และสีสันทัน ในเรื่องของรูปพรรณและลักษณะของเสียง เราสามารถไปมุ่งเน้นในกิจกรรมการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาได้ และเนื้อหาดนตรีที่ควรจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยแต่ยังไม่จำเป็นต้องมีมากคือเรื่องรูปแบบและเสียงประสาน เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีความสามารถในการแยกเสียงประสาน และยังไม่สามารถแบ่งลักษณะรูปพรรณของบทเพลงประเภทต่างๆได้ และเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับเด็กในวัยนี้ ดังนั้นจึงยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นในเรื่องของรูปแบบและเสียงประสาน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เนื้อหาดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับมากที่สุดคือเรื่องจังหวะ ทำนอง และสีสันทัน ส่วนเนื้อหาดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับปานกลางคือเรื่องรูปแบบและเสียงประสาน และเนื้อหาดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับน้อยคือเรื่องรูปแบบและเสียงประสาน

สาระดนตรีที่ควรเน้นในส่วนของทักษะดนตรีนั้น คือ การสร้างสรรค์ การร้อง การฟัง และการเคลื่อนไหว เนื่องจากเด็กปฐมวัยสามารถสนองตอบโดยการเคลื่อนไหวอย่างอิสระต่อเสียงเพลงที่ได้ยิน มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเจริญมากพอที่จะเดินย่ำเท้าหรือขยับแขนได้ สามารถสร้างสรรค์ทำนองง่ายๆ โดยใช้เครื่องดนตรีหรือรฟได้ ชอบมีส่วนร่วมและรู้สึกสนุกสนานในการร้องเพลงประกอบการละเล่นในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน และคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีในลักษณะต่างๆเช่น การเคลื่อนไหว การเล่นดนตรี มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ในการใช้เครื่องดนตรีเพื่อให้

เกิดเสียงต่างๆแปลกออกไป ดังนั้นสิ่งที่ควรมุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรเน้นที่การฝึกให้เด็กรู้จักการใช้ความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการร้องหรือการเคลื่อนไหว

สำหรับสัดส่วนปริมาณทักษะดนตรีที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียนในระดับปฐมวัยนั้น ควรเน้นในเรื่องการสร้างสรรค์ และการร้องให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติได้ทันที ช่วยฝึกการคิดอยากสร้างสรรค์ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ดนตรี ส่วนทักษะดนตรีที่ควรมีในสัดส่วนรองลงมาคือเรื่องการฟัง และการเคลื่อนไหว เพื่อฝึกให้เด็กได้แยกแยะเสียงต่างๆและฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายให้เข้ากับจังหวะของดนตรี หรือฝึกใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี ทั้งยังเป็น การช่วยฝึกในเรื่องของจังหวะด้วย และทักษะที่ควรจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยแต่ยังไม่จำเป็นต้องมีมากคือเรื่องการเล่น และการอ่าน เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังมีกล้ามเนื้อที่เล็ก และยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ เด็กปฐมวัยจึงสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้เพียงบางชนิด เช่น เครื่องดนตรีออร์แกน กรับ กลอง แทมบูริน และในส่วนของการเล่นก็ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ในวัยนี้ เพราะในระยะเริ่มต้นสิ่งที่สำคัญคือการสอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับมากที่สุดคือเรื่องการสร้างสรรค์ และการร้อง ส่วนทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับปานกลางคือเรื่องการฟัง และการเคลื่อนไหว และทักษะดนตรีที่ควรมุ่งเน้นในระดับน้อยคือเรื่องการเล่น และการอ่าน

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่เรียนรู้เรื่องต่างๆรอบตัว และการใช้สื่อกับเด็กในวัยนี้ ควรใช้ภาพที่สื่อความหมายชัดเจน สีสันควรสดใส ดึงดูดผู้เรียน และควรมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนมองเห็น หรือหยิบจับได้ สื่อที่ใช้แทนในแนวคิดหนึ่ง ๆ ควรเป็นรูปแบบเดียวกันโดยตลอดไม่ควรเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียนรู้ได้ ซึ่งสื่อการสอนดนตรีที่ควรใช้ในการจัดการเรียนรู้คือ บทเพลง แผนภูมิและแผนภาพ เครื่องดนตรี สื่อประเภทเสียง สิ่งพิมพ์ และคอมพิวเตอร์ สำหรับสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจากข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่าห้องดนตรีเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ดนตรีมากที่สุด เนื่องจากห้องดนตรีมีอุปกรณ์สื่อการสอนดนตรี และมีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กที่เหมาะสม มีความเงียบ ปราศจากการรบกวนจากสิ่งใดๆ เมื่อเทียบกับห้องเรียนปกติซึ่งมีโต๊ะเรียน และชั้นวางของต่างๆซึ่งอาจทำให้การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กซึ่งต้องมีการเคลื่อนไหว และใช้พื้นที่กว้าง อาจจะไม่สะดวกนัก

ในการวัดและประเมินผลดนตรี ควรคำนึงถึงโครงสร้างของสาระดนตรีเป็นหลักร่วมไปกับหลักในการวัดและประเมินผล (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544) ในส่วนของสาระดนตรีควรมีการวัดและประเมินผลทางด้านเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรี รวมทั้งเจตคติของผู้เรียนต่อดนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งในดนตรีด้วย ผลจากการประเมินสามารถใช้เป็นการประเมิน

ประสิทธิภาพของสาระดนตรีและกิจกรรมดนตรีที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาสิ่งที่บกพร่องให้ดีขึ้น ส่วนในด้านหลักการของการวัดและประเมินผล ควรคำนึงถึงหลักในการสร้างแบบทดสอบ วิธีการวัดผล ตลอดจนเกณฑ์การประเมินผล สำหรับในระดับปฐมวัยนั้นวิธีการวัดผลที่เหมาะสม คือการสังเกต พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะการทดสอบสั้นๆ หรือ การสัมภาษณ์ เนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังเล็กอยู่ ไม่เหมาะที่จะใช้วิธีการวัดผลโดยการให้ข้อทดสอบ ลักษณะต่างๆ ในส่วนของการประเมินผลทักษะดนตรี ควรมีการประเมินผลทักษะต่างๆครบทุกประเภทตามที่คุณสอนได้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน กล่าวคือ ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับทักษะการฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ สำหรับวิธีการที่ใช้ประเมินเจตคติดนตรี ควรเป็นวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงเจตคติที่ตนมีในเรื่องเกี่ยวกับดนตรีออกมา และควรเป็นการประเมินผลที่กระทำสม่ำเสมอเป็นลักษณะของการประเมินผลเชิงกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

สำหรับการประเมินผลเด็กปฐมวัยนั้นสามารถสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตลอดระยะเวลาระหว่างการเรียนและนอกเวลาเรียน และผู้สอนสามารถประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวร่างกายแสดงความรู้สึกรักของบทเพลงที่คุณสอนนำมาให้ฟัง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครู

1.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้เห็นถึงสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่าการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีของครูยังขาดองค์ประกอบดนตรีบางเรื่อง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการจัดกิจกรรมดนตรีที่ไม่สอดคล้องกับหลักการหรือทฤษฎีที่ถูกต้อง รวมไปถึงครูยังมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ทั้งในด้านงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอนและความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในอนาคต จึงควรคำนึงถึงสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาของประเทศไทย และดูแลแก้ไขปัญหานั้นที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมอย่างแท้จริง

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชนในปัจจุบัน ในแต่ละโรงเรียนยังมีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้อง และเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน รวมทั้งยังมีปัญหา และความต้องการอื่นๆ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการประชุมร่วมกัน โดยใน

ปัจจุบันได้มีการจัดสัมมนาทางด้านดนตรีศึกษาซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยมหิดล และจัดโดยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยได้พูดคุย และทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละโรงเรียน มีรูปแบบที่ถูกต้อง เหมาะสม และอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผู้สอนควรทำความเข้าใจในแนวคิด ส่วนประกอบ และเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยให้เข้าใจอย่างลึกก่อนนำไปใช้ และสามารถยืดหยุ่นเพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนต้องมีองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีที่ครบถ้วน

2.2 ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้อัตนตรีในระดับชั้น และกลุ่มอายุอื่นได้แต่ต้องศึกษาถึงองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีในแต่ละกลุ่มอายุให้เข้าใจ และมีสาระดนตรีครบถ้วน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เพื่อหาข้อสรุป และเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับเรื่องผลของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งการนำไปใช้โดยตรง และการนำไปบูรณาการกับกลุ่มวิชาอื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาเพื่อหาสาเหตุ และปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีของผู้สอน เพื่อผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อัตนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีของผู้สอน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนก ศิริกุล. 2546. *การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โกวิทย์ ชันธุศิริ. 2550. *ดุริยางคศิลป์ตะวันตก (เบื้องต้น)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรฎา จินตนาการ. 2549. *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นอนุบาลที่ใช้แนว การศึกษามอนเตสซอรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชา ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรนนท์ อิมสกุล. 2548. *ความคิดเห็นของครูศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ศิลปะตามแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุข โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และ นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จีระพันธ์ พูลพัฒน์. 2540. *การสอนแบบมอนเตสซอรีจากทฤษฎีสู่แนวทางนำไปปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2532. "การรับรู้เรื่องระดับเสียงของเด็กปฐมวัย." *ดนตรีศึกษา: หลักการและ สารสำคัญ*, 259. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2535. *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2535. *สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2537. *หลักการของโคดาเยสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2544. *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2548. "ดนตรีในปฐมวัยศึกษา." *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 34 (กรกฎาคม 2548) : 1-19.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2550. *สังคีตนิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2551. *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา ไสคติยานุรักษ์. 2547. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา ไสคติยานุรักษ์. 2550. *ทฤษฎีดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์ภา เศรษฐ์ไชวาลิต. 2541. *จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. หาดใหญ่: ชานเมืองการพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. 2536. *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นาควงษ์. 2541. *การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวคิดของโคโค*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัชชัย นาควงษ์. 2542. *การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของ คาร์ล ออร์ฟ (Orff - Schulwerk)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัทธี เชียงชนะนา. 2550. *การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา: การวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันท์รัตน์ คมขำ. 2538. *การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ ดนตรี ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล สร้อยพวง. 2551. *การศึกษากระบวนการวัดผลและประเมินผลสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประยูร ศรีประสาธน์. 2529. *ผลกระทบของการจัดการศึกษาเอกชนที่มีต่อสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- พงษ์ลดา นาควิเชียร. 2537. *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของโคโคายกับการสอนตามแนวคิดของเบอร์เกตันและ บอร์ดแมน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. 2548. การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศบนฐานการวิจัยสหวิทยาการ. *จุฬาสัมพันธ์* 48,39 (ตุลาคม)
- พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์. 2550. ชุดการสอนวิชาดนตรี สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องระดับเสียง และ จังหวะ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- แพง ชินพงศ์. 2551. “ดนตรี: อาหารสมองเด็ก.” *วารสารสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล* (ตุลาคม 2551): 19 - 22
- วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล. 2547. การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางการขับร้องของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กวัยอนุบาลโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีของโคดาเย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540. *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. 2546. *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548. *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมบัติ กระจ่างยุทธ. 2542. *การศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สมปอง สีนวน. 2546. *การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สมสุดา มัชยมจันทร์. 2544. *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการใช้การสอนแบบโครงการในโรงเรียนอนุบาล* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2540. การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเรกจิโอ เอมิเลีย. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*.1,1: 52-58.
- สุชา จันทน์เอม. 2540. *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2547. *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยปัญหาปัจจุบันและการวิจัยอนาคตกาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สามลดา.
- สุดารัตน์ เพชรรุจี. 2539. *สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรา คงเรือง. 2549. *การเรียนรู้ของครูและเด็กวัยอนุบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรกานันท์. 2549. *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสน่ห์ บุญช่วย. 2538. *สภาพ ปัญหา และความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ลาดพร้าว.
- อรอำไพ อัครนนท์. 2549. *ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานมาเรียนดนตรี หลักสูตรดนตรีเด็กปฐมวัย ของสถาบันดนตรียามาฮ่ากรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีสยามกลการพระราม 3 สถาบันดนตรียามาฮ่า*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชญา สุตมาตโร. 2546. *การศึกษาหลักสูตรและกระบวนการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กเล็กของสถาบันจินตการดนตรี สถาบันดนตรีมีฟ้า และสถาบันดนตรีเคพีเอ็น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อาภากร เป็รียวนิม. 2551. *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.

อุษณีย์ จันทรวัดักษณ์. 2533. *การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต,ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Erikson, E. H. 1979. *Dimensions of a New Identity: The Jefferson Lectures in the Humanities*. W. W. Norton & Company, Inc.

Forrai, K. 1998. *Music in Preschool*. Translated by Jean Sinor. Australia: Clayfield School of Music.

Guilmartin, K. 2000. "Early childhood music education in the new millennium." *The American Music Teacher*. 49: 40 – 41. อ้างถึงใน วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล. *การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางการขับร้องของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กวัยอนุบาลโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีของโคดาเย*. 2547. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต,สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Dales, H. L.,and Ruth J, eds. 1967. *School for Young Children*. New York: Mac Millan Publishing Co., Inc.

Kelly, S. N. 1998. "Preschool Classroom Teachers' Perceptions of Useful Music Skills and Understandings." *Journal of Research in Music Education*. 46: 374-383.

Landis, B.,and Carder, P. 1972. *The Eclectic Curriculum in American Music Education: Contributions of Dalcroze, Kodály, and Orff*. Washington, DC: Music Educators National Conference. อ้างถึงใน ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2551. *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Metz, E. 1989. "Movement as a Musical Response Among Preschool Children." *Journal of Research in Music Education*. 37: 48-60.

Miranda, M. L. 2004. "The Implications of Developmentally Appropriate Practice for the Kindergarten General Music Classroom." *Journal of Research in Music Education*. 52: 43-63.

- Nye, V. T. 1983. *Music for Young Children*. (3rd. ed.) Dubuque, Iowa: Wm. C Brown Company Publishers. อ้างถึงในธนุรักษ์ สุทธิจิตต์. 2535. *สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Piaget, J. 1971. *Biology and Knowledge*. Chicago: University of Chicago Press.
- Rauscher, F. H., Shaw, G.L., and Ky, K.N. 1995. "Listening to Mozart enhances spatial-temporal reasoning." *Neuroscience Letters*. 185: 44-47.
- Yamane, T. 1960. *Statistics: An Introductory Analysis*. Singapore: Harper International Edition. อ้างถึงในสุวิมล ตีรกานันท์. 2549. *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Zais, R. S. 1976. *Curriculum: Principles and Foundations*. New York: Longman Higher Education.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์ลดดา ธรรมพิทักษ์กุล
 - อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์นิลวรรณมา โจรนเสถียร อึ้งอำพร
 - ผู้อำนวยการสถาบันยูริทมิคเซ็นเตอร์ (Eurhythmics Center)
3. อาจารย์บุญนาค ทับทิมไทย
 - ครูใหญ่โรงเรียนอำนวยการศิลป์ (ปทุมวัน)

ภาคผนวก ข.

ตารางที่ 24 รายชื่อโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 จำนวน 85 โรงเรียน

ที่	โรงเรียน	จังหวัด
	<u>กรุงเทพมหานคร</u>	
1	กรพิทักษ์ศึกษา	กรุงเทพมหานคร
2	กรุงเทพวิเทศศึกษา	กรุงเทพมหานคร
3	กสินธรอนุสรณ์	กรุงเทพมหานคร
4	จินดามณี	กรุงเทพมหานคร
5	ฉัตรวิทยา	กรุงเทพมหานคร
6	ฐานปัญญา	กรุงเทพมหานคร
7	ทิวไผ่งาม	กรุงเทพมหานคร
8	เทพสัมฤทธิ์วิทยา	กรุงเทพมหานคร
9	บางกอกแอดเวนต์	กรุงเทพมหานคร
10	ปาณยาพัฒนาการ	กรุงเทพมหานคร
11	ปิยะพัฒน์	กรุงเทพมหานคร
12	พระแม่มาลีสาร	กรุงเทพมหานคร
13	พระฤทัยคอนแวนต์	กรุงเทพมหานคร
14	พระฤทัยพัฒนเวศน์	กรุงเทพมหานคร
15	ภูมิสมิทธ์	กรุงเทพมหานคร
16	ยุวทูตศึกษา	กรุงเทพมหานคร
17	เลิศล้ำ	กรุงเทพมหานคร
18	เลิศล้ำถนนกาญจนาภิเษก	กรุงเทพมหานคร
19	เลิศล้ำถนนเกษตร-นวมินทร์	กรุงเทพมหานคร

20	ศรัวิกรม์	กรุงเทพมหานคร
21	สตรีวีรนาถบางเขน	กรุงเทพมหานคร
22	สารสาสน์พิทยา	กรุงเทพมหานคร
23	สารสาสน์วิเทศธนบุรี	กรุงเทพมหานคร
24	สารสาสน์วิเทศนิมิตใหม่	กรุงเทพมหานคร
25	สารสาสน์วิเทศบางบอน	กรุงเทพมหานคร
26	สารสาสน์วิเทศร่มเกล้า	กรุงเทพมหานคร
27	สารสาสน์วิเทศสายไหม	กรุงเทพมหานคร
28	สารสาสน์เอกตรา	กรุงเทพมหานคร
29	อนุบาลเจริญพงศ์	กรุงเทพมหานคร
30	อนุบาลเด็กสากล	กรุงเทพมหานคร
31	อนุบาลประนันทนิจ	กรุงเทพมหานคร
32	อนุบาลपालิณา	กรุงเทพมหานคร
33	อนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม	กรุงเทพมหานคร
34	อนุบาลสาริน	กรุงเทพมหานคร
35	เอกบูรพา วิเทศศึกษา	กรุงเทพมหานคร
36	อำนวยการศิลป์	กรุงเทพมหานคร
	<u>ภาคเหนือ</u>	
37	ปิติศึกษา	เชียงใหม่
38	ยุวทูตศึกษาพัฒนา	เชียงใหม่
39	สารสาสน์วิเทศเชียงใหม่	เชียงใหม่
40	อนุบาลนภา	เชียงใหม่
41	ภัทรวิทยา	ตาก
42	นิธิวิทย์	น่าน
43	เซนต์นิโกลาส	พิษณุโลก
44	เทพนารี	แพร่

	<u>ภาคกลาง</u>	
45	กสิณธร	นนทบุรี
46	เซนต์ฟรังซิสเซเวียร์	นนทบุรี
47	เด่นหล้าพระราม 5	นนทบุรี
48	พระฤทัยนนทบุรี	นนทบุรี
49	สาธิตคริสเตียนวิทยา	นนทบุรี
50	สารสาสน์วิเทศบางบัวทอง	นนทบุรี
51	สารสาสน์วิเทศราชพฤกษ์	นนทบุรี
52	อนุบาลจตุพร	นนทบุรี
53	อนุบาลสุรียลักษณ์	นนทบุรี
54	เอเชียเอกตรา	นนทบุรี
55	พระแม่มาลีอุปถัมภ์	ปทุมธานี
56	สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต	ปทุมธานี
57	สารสาสน์วิเทศคลองหลวง	ปทุมธานี
58	สารสาสน์วิเทศรังสิต	ปทุมธานี
59	อนุบาลปาริชาติ	ปทุมธานี
60	สมถวิลวิเทศศึกษา ห้วยมงคล	ประจวบคีรีขันธ์
61	สมถวิล หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
62	ดรุณราชบุรีแผนกสองภาษา	ราชบุรี
63	นันทวรรณวิภาฯ	สมุทรปราการ
64	ประกามนตรี 2	สมุทรปราการ
65	ประกามนตรี 3	สมุทรปราการ
66	สาธิตบางนา	สมุทรปราการ
67	สารสาสน์วิเทศศึกษา	สมุทรปราการ
68	สารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ	สมุทรปราการ
	<u>ภาคตะวันออก</u>	

69	บูรพาพัฒนศาสตร์	ชลบุรี
70	สาธิตอุดมศึกษา	ชลบุรี
71	สองภาษาระยอง <u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>	ระยอง
72	ขอนแก่นวิเทศศึกษา	ขอนแก่น
73	เมทนีดล	ขอนแก่น
74	สองภาษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น
75	ยุวทูตศึกษา 2 <u>ภาคใต้</u>	อุบลราชธานี
76	ศรีธรรมราชศึกษา	นครศรีธรรมราช
77	สิทธาภัทร์	นครศรีธรรมราช
78	ขจรเกียรติศึกษา	ภูเก็ต
79	ดาราสมุทรภูเก็ต	ภูเก็ต
80	อนุบาลบุงบง	ภูเก็ต
81	กิตติวิทย์บ้านพรุ	สงขลา
82	พลวิทยาระบบสองภาษา	สงขลา
83	อนุบาลภูริภรณ์ชัยศึกษา	สตูล
84	อนุบาลอุ้นรักเกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี
85	อุ้นรัก 2 ภาษา	สุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ค.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กปฐมวัย
ของครูในโรงเรียนเอกชน

ผู้วิจัย

นายศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ ออยุธยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้คือ ครูประจำชั้น หรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรีให้กับเด็กปฐมวัย ของโรงเรียน

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ตอนที่ 3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

3. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยนี้

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุ 3-5 ปี และกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครู หมายถึง ครูประจำชั้นหรือครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ให้กับเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ในโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ทั่วประเทศไทย

สภาพ หมายถึง ลักษณะทั่วไปของการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน

ปัญหา หมายถึง อุปสรรค และข้อขัดข้องในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ครูเห็นว่าควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ครูต้องการให้มีและปรับปรุงเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูผ่านการปฏิบัติกิจกรรมดนตรีในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง โครงสร้างที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี สาระดนตรี สื่อการสอนดนตรี การวัดและประเมินผลดนตรี เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

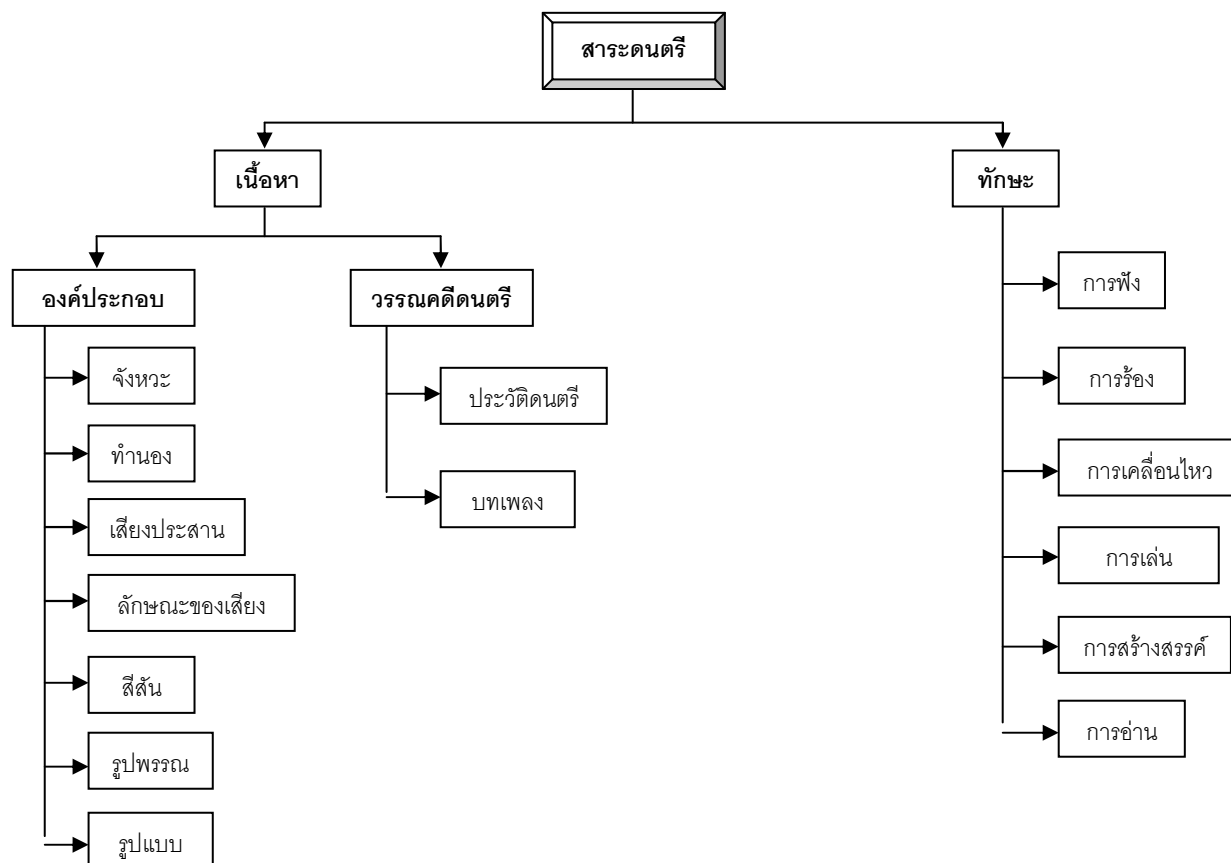
สาระดนตรี หมายถึง องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี ประกอบด้วย เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี

เนื้อหาดนตรี ประกอบด้วย องค์ประกอบดนตรี และ วรรณคดีดนตรี

องค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณ สี สัน
ลักษณะของเสียง และรูปแบบ

วรรณคดีดนตรี ประกอบด้วย บทเพลง และประวัติดนตรี

ทักษะดนตรี ประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และ
การอ่าน

4. ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงาน และสถานภาพงานของท่านแต่อย่างใด

5. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกขั้นตอน ทุกข้อ ให้ครบถ้วน เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบมีประโยชน์และมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของแต่ละท่านไว้เป็นความลับ และจะนำเสนอผลโดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นคำตอบจากบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ผลของคำตอบจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้อาเซียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

(ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้)

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง 1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดเพื่อแสดงข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

2. แบบสอบถามบางข้อ ท่านสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. เพศ 1 () ชาย 2 () หญิง

2. อายุ 1 () 20 – 25 ปี 2 () 26 – 30 ปี

3 () 31 – 35 ปี 4 () 36 – 40 ปี

5 () 41 – 45 ปี 6 () 45 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

1 () ต่ำกว่าปริญญาตรี

วิชาเอก..... วิชาโท.....

2 () ปริญญาตรี

วิชาเอก..... วิชาโท.....

3 () สูงกว่าปริญญาตรี

วิชาเอก..... วิชาโท.....

4. ตำแหน่งหน้าที่งานในปัจจุบัน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 () ครูประจำวิชาดนตรี 2 () ครูประจำชั้น

3 () ครูพิเศษ 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ทางด้านดนตรี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 () จบการศึกษาทางด้านดนตรี 2 () เคยอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรี

3 () ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 4 () ไม่มีประสบการณ์

5 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล

1 () 5 – 10 ปี

2 () 10 – 15 ปี

3 () 15 – 20 ปี

4 () 20 ปีขึ้นไป

5 () ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในระดับชั้นอนุบาล

7. หนังสือที่ท่านใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล

1 () หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษา

2 () หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย

3 () หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยเอกชน

4 () สั่งซื้อจากต่างประเทศ

5 () เขียนขึ้นเอง

6 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. โรงเรียนของท่านจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล จำนวนครั้ง/สัปดาห์

1 () 1 ครั้ง/สัปดาห์

2 () 2 ครั้ง/สัปดาห์

3 () 3 ครั้ง/สัปดาห์

4 () 4 ครั้ง/สัปดาห์

5 () มากกว่า 4 ครั้ง/สัปดาห์

9. ระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอนใน 1 ครั้ง

1 () 20 นาที/คาบ

2 () 30 นาที/คาบ

3 () 40 นาที/คาบ

4 () 50 นาที/คาบ

5 () 60 นาที/คาบ

6 () มากกว่า 60 นาที

7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรี ด้านเนื้อหาดนตรี ด้านทักษะดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรี ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

คำชี้แจง

1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด
2. แบบสอบถามบางข้อ ท่านสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ก. การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรี

1. จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนของท่านมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () เพื่อพัฒนาสาระดนตรีให้กับนักเรียน
- 2 () เพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้อิชาตดนตรีกับวิชาอื่นๆ
- 3 () เพื่อสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 4 () เพื่อกล่อมเกลาจิตใจให้มีความงดงาม เป็นผู้ที่มีสุนทรียะทางด้านดนตรี
- 5 () เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง
- 6 () เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
- 7 () เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 8 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ในการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรี ท่านเคยจัดทำแผนการสอนหรือไม่

- 1 () ไม่เคย
- 2 () เคย (โปรดให้ข้อมูลเพิ่มเติม)

ถ้าเคยจัดทำแผนการสอน ท่านจัดทำอย่างไร

- 1 () จัดทำทุกคาบ
- 2 () จัดทำเป็นบางคาบ

3. ก่อนการจัดการเรียนรู้อิชาตดนตรี ท่านจัดเตรียมความพร้อมล่วงหน้าหรือไม่

- 1 () ทุกครั้งที่จัด
- 2 () นานๆ ครั้ง
- 3 () ไม่เตรียมเพราะไม่จำเป็น
- 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ข. ด้านสภาวะดนตรี แบ่งออกเป็น 2 สภาวะคือ

เนื้อหาดนตรี

1. เนื้อหาดนตรีประเภทจังหวะ (Rhythm) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ความคงที่ของจังหวะ หรือจังหวะตบ (Beat or Pulse)
- 2 () ความเร็วของจังหวะ (Tempo) ได้แก่ ช้า – ปานกลาง – เร็ว
- 3 () จังหวะตก จังหวะยก (Down beat and Up beat)
- 4 () จังหวะหนัก จังหวะเบา (Strong beat and Weak beat)
- 5 () จังหวะยาว จังหวะสั้น (Legato and Staccato)
- 6 () อัตราจังหวะ (Meter)
- 7 () จังหวะหยุด (Rest)
- 8 () จังหวะที่มีการเร่งให้เร็วขึ้น (Accelerando)
- 9 () จังหวะที่มีการหน่วงให้ช้าลง (Ritardando)
- 10 () รูปแบบจังหวะ เช่น $\text{♩} \text{♩} | , \text{♩} \text{♩} | , \text{♩} \text{♩} | , \text{♩} |$ เป็นต้น
- 11 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 12 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทจังหวะ
(โปรดระบุเหตุผล).....

2. เนื้อหาดนตรีประเภททำนอง (Melody) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ความแตกต่างของเสียง (Pitch) เช่น เหมือนกัน – แตกต่างกัน (Same Pitches – Different Pitches) สูง – ต่ำ (High – Low)
- 2 () การเคลื่อนที่ของแนวทำนอง (Melodic Contour or Shape) โดยใช้แผนภาพ หรือ สัญลักษณ์มือ สูง – ต่ำ
- 3 () ช่วงกว้างของเสียง (Range) ระยะระหว่างเสียงต่ำสุดจนถึงเสียงสูงสุด
- 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภททำนอง
(โปรดระบุเหตุผล).....

3. เนื้อหาดนตรีประเภทเสียงประสาน (Harmony) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมี
อะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () เพลงที่มีลักษณะแนวทำนองเดียว (Monophonic)
- 2 () เพลงที่มีลักษณะของการใส่เสียงประสานให้กับทำนองเพลง (Homophonic)
- 3 () เพลงที่มีลักษณะของการสอดประสานของทำนองเพลงสองทำนอง (Polyphonic)
- 4 () ความกลมกลืนและความไม่กลมกลืน (Consonance and Dissonance)
- 5 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 6 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทเสียงประสาน
(โปรดระบุเหตุผล).....

4. เนื้อหาดนตรีประเภทรูปแบบ (Form) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น AA หรือ AA'
- 2 () รูปแบบของเพลงที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน เช่น AAB หรือ ABB
- 3 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 4 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทรูปแบบ
(โปรดระบุเหตุผล).....

5. เนื้อหาดนตรีประเภทสีสัน (Tone Color หรือ Timbre) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียน
มีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () เสียงต่างๆในสภาพแวดล้อม
- 2 () เสียงจากเครื่องดนตรีต่างๆ เช่น เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องตี เครื่องประกอบ
จังหวะ

- 3 () เสียงร้องของมนุษย์ เช่น เสียงร้องของผู้ชาย และเสียงร้องของผู้หญิง
- 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 5 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทสีสัน
(โปรดระบุเหตุผล).....

6. เนื้อหาดนตรีประเภทลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดัง – ค่อย (Dynamics) เช่น ดัง (Forte) เบา (Piano)
- 2 () ค่อยๆดังขึ้นเรื่อยๆ (Crescendo) ค่อยๆเบาลงเรื่อยๆ (Diminuendo)
- 3 () ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้สึก (Expressions) เช่น มีชีวิตชีวา (Vivo) ตื่นเต้น (Agitato) เป็นต้น
- 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 5 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทลักษณะของเสียง
(โปรดระบุเหตุผล).....

7. เนื้อหาดนตรีประเภทวรรณคดีดนตรี (Music Literature) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กทั้งของไทยและของต่างชาติในห้องเรียนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () เพลงเด็ก (Children Songs)
- 2 () เพลงพื้นบ้าน (Folk Music)
- 3 () เพลงร่วมสมัย (Contemporary) เช่น เพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 4 () เพลงยอดนิยม (Popular or Rock Music)
- 5 () เพลงอมตะ (Time-honored) เช่น เพลงคลาสสิก เพลงไทยสำหรับดนตรีไทย

- 6 () ประวัติดนตรี (Music history) เป็นเรื่องราวของประวัติบทเพลง ประวัตินักดนตรี
 ประวัตินักประพันธ์เพลง ประวัติเครื่องดนตรี ที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับนักเรียน
 อนุบาล
- 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 8 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทวรรณคดีดนตรี
 (โปรดระบุเหตุผล).....

ทักษะดนตรี

8. ทักษะดนตรีประเภทการฟัง (Listening) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง
 (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1 () ฟังดนตรีหรือเพลงอย่างใดอย่างหนึ่ง จนนักเรียนรู้ว่าเพลงที่ฟังคือเพลงอะไร หรือ
 เล่นด้วยเครื่องดนตรีอะไร
- 2 () ให้นักเรียนฟังทำนอง หรือจังหวะสั้นๆ และขยับร่างกายตามลักษณะทำนอง หรือ
 จังหวะที่ได้ยิน
- 3 () ให้นักเรียนฟังและวิเคราะห์เสียงดนตรีที่ได้ยิน โดยให้นักเรียนฝึกแยกแยะเสียง
 หนัก – เบา, ดัง – ค่อย, สนุกสนาน – เศร้าสร้อย และสามารถตอบคำถามแสดง
 ความรู้สึกได้
- 4 () ให้นักเรียนฟังรูปแบบของเพลง (เช่น AA, AA', AAB หรือ ABB เป็นต้น)
- 5 () ฝึกให้เด็กรู้จักแยกแยะเสียงต่างๆที่ได้ยินทั้งจากธรรมชาติ และเสียงที่มนุษย์ทำขึ้น
 ในสภาพแวดล้อมต่างๆ
- 6 () ฝึกให้เด็กรู้จักแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีแต่ละประเภท เช่น เครื่องสาย, เครื่องเป่า,
 เครื่องเคาะ ฯลฯ
- 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 8 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการฟัง
 (โปรดระบุเหตุผล).....

9. ทักษะดนตรีประเภทการร้อง (Singing) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องและให้นักเรียนร้องตามที่ฉวรวรรค
- 2 () ให้นักเรียนฟังเพลงที่ครูร้องตั้งแต่ต้นจนจบและจึงร้องตามตั้งแต่ต้นจนจบเช่นกัน
เพื่อให้เด็กซึมซับคุณค่าของบทเพลงได้อย่างเต็มที่
- 3 () พูดหรือท่องคำคล้องจอง หรือบทกลอน
- 4 () ให้นักเรียนร้องเพลงร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงกันได้
- 5 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 6 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการร้อง
(โปรดระบุเหตุผล).....

10. ทักษะดนตรีประเภทการเล่น (Playing) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ฝึกให้นักเรียนรู้จักและทดลองเล่นเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างของเสียง
- 2 () เล่นเครื่องดีหรือเครื่องประกอบจังหวะ ประกอบกับการร้อง หรือบทเพลงที่ฟัง
- 3 () เล่นเครื่องดีหรือเครื่องประกอบจังหวะในลักษณะผสมวง
- 4 () ครูแนะนำชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้กันโดยทั่วไปให้นักเรียนรู้จัก และฝึกให้นักเรียนจดจำ สามารถบอกชื่อของเครื่องดนตรีนั้นๆได้ โดยใช้ภาพประกอบ และเสียงของเครื่องดนตรี
- 5 () ให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรี เช่น เครื่องเคาะจังหวะ โดยครูเป็นผู้สอนวิธีการจับและวิธีการเล่นเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง
- 6 () ให้นักเรียนใช้ร่างกายแทนเครื่องดนตรี เช่น ตีตบมือ ตบตัก กระทุบเท้า
- 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 8 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการเล่น
(โปรดระบุเหตุผล).....

11. ทักษะดนตรีประเภทการเคลื่อนไหว (Moving) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง
- 2 () ให้นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ตามที่ครูเสนอแนะ ทั้งลักษณะการเคลื่อนไหวแต่ละบุคคล และการเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม
- 3 () ให้นักเรียนแสดงออกถึงความรู้สึกที่ได้จากบทเพลง เช่น สนุกสนาน เศร้าสร้อย เป็นต้น
- 4 () ให้นักเรียนเคลื่อนไหวเป็นกลุ่ม โดยสมมติเป็นเรื่องราวต่างๆ หรือเลียนแบบสัตว์ชนิดต่างๆ ตามนิทานประกอบเพลงที่ได้ฟัง
- 5 () ให้นักเรียนเคลื่อนไหวเข้าจังหวะ หรือเดินรำประกอบดนตรีตามแบบแผนของเพลงพื้นเมืองไทย เช่น รำวง และจังหวะอื่นๆ เช่น จังหวะวอลทซ์ เป็นต้น
- 6 () ให้นักเรียนเคลื่อนไหวแสดงรูปแบบของเพลง เช่น AB, ABA เป็นต้น
- 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 8 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการเคลื่อนไหว (โปรดระบุเหตุผล).....

12. ทักษะดนตรีประเภทการสร้างสรรค์ (Creating) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () สร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว เช่น ให้นักเรียนออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะตามเพลงที่ได้ยิน
- 2 () สร้างสรรค์ด้านการแต่งคำร้องประกอบทำนองเพลง เช่น ให้นักเรียนทดลองคิดคำร้องใหม่ ใส่เข้าไปแทนคำร้องเก่าในท่วงทำนองเดิม
- 3 () ให้นักเรียนกำหนดตัวละคร หรือคิดเรื่องราวจากเพลงที่ฟัง
- 4 () สร้างสรรค์ด้านการประพันธ์ทำนอง, จังหวะง่ายๆ เช่น ให้นักเรียนแต่งเพลง หรือทำนองสั้นๆ

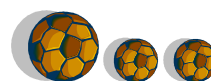
5 () ครูเล่นทำนองให้นักเรียนฟังสั้นๆ และให้นักเรียนแต่งทำนองต่อจากทำนองที่ครูเล่นให้ฟัง

6 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการสร้างสรรค์ (โปรดระบุเหตุผล).....

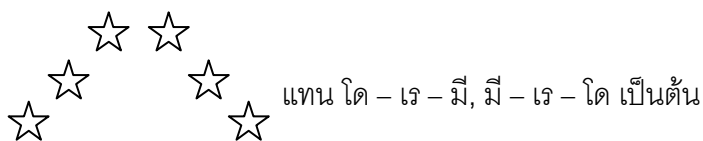
13. ทักษะดนตรีประเภทการอ่าน (Reading) ที่ท่านจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในห้องเรียนมีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 () การใช้ขนาดความใหญ่ – เล็ก แทนค่าของตัวโน้ตเช่น

แทนโน้ตตัวดำและตัวเข็บบิต ♩ ♪ (อ่านว่า ทา ทีที) เป็นต้น

2 () การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ตามระดับสูง – ต่ำ แทนระดับเสียงสูง – ต่ำ เช่น

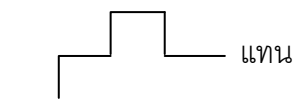
3 () การใช้สัญลักษณ์มือเคลื่อนไหว สูง – ต่ำ ตามแนวทำนอง

4 () การใช้ตัวเลขหรือ สีต่างๆ แทนรูปแบบทำนอง เช่น หมายเลข 1 แทน ทำนองแรก, หมายเลข 2 แทน ทำนองที่เปลี่ยนไป หรือ สีแดง แทน ทำนองแรก, สีเขียว แทน ทำนองที่เปลี่ยนไป เป็นต้น

5 () การใช้สัญลักษณ์หรือ รูปภาพ แทนรูปแบบทำนอง เช่น

แทน รูปแบบ ABA

6 () การใช้เส้นแทนแนวทำนองเช่น

7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8 () ไม่ได้จัดการเรียนรู้ด้านทักษะดนตรีประเภทการอ่าน

(โปรดระบุเหตุผล).....

ง. ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่

1. ในโรงเรียนของท่านมีสื่อการสอนดนตรีประเภทใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 () สื่อการสอนประเภทบทเพลง เช่น บทเพลงร้อง บทเพลงประกอบการฟัง บทเพลงประกอบการเคลื่อนไหว เป็นต้น

2 () สื่อการสอนประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพ เช่น แผนภูมิเพลง แผนภูมิสัญลักษณ์ทางดนตรี แผ่นภาพเครื่องดนตรี เป็นต้น

3 () สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี เช่น เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (กลอง, กรับ, แทมบูรีน) เครื่องดนตรีที่ทำทำนองได้ (เปียโน, อีเลคโทน, ซะโลโฟน) เป็นต้น

4 () สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง เช่น เครื่องรับวิทยุ เครื่องเล่นเพลง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

5 () สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือแบบเรียนวิชาดนตรี หนังสือคู่มือการสอนวิชาดนตรี หนังสืออ้างอิงทางดนตรี หนังสือสารานุกรมหรือพจนานุกรมทางด้านดนตรี วารสารทางดนตรี เป็นต้น

6 () สื่อการสอนอีเลคทรอนิกส์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายวีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนดนตรี เป็นต้น

7 () สื่ออื่นๆที่ไม่ใช่เครื่องดนตรี แต่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ลูกบอล, ยางยืด, ผ้าสี ฯลฯ

8 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9 () ไม่มีสื่อการสอนดนตรี

(โปรดระบุเหตุผล).....

2. สื่อการสอนที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบัน ท่านได้มาจากแหล่งใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () สั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยเงินส่วนตัว
- 2 () สั่งซื้อมาจากภายนอกด้วยงบประมาณของโรงเรียน
- 3 () ครูผลิตสื่อการสอนใช้เอง
- 4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนของท่าน ท่านประสบปัญหาด้านสื่อการสอนดนตรีอย่างไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () ขาดแคลนสื่อการสอนดนตรีประเภทต่างๆ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับซื้อ หรือผลิตสื่อการสอนดนตรี
- 2 () สื่อการสอนอยู่ในสภาพชำรุดไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรี
- 3 () ขาดความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อการสอนดนตรี
- 4 () ขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอนดนตรีที่ถูกต้อง และเหมาะสม
- 5 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านใช้ห้องใดในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

1 () ห้องเรียนประจำชั้น	2 () ห้องดนตรี
3 () ห้องประชุม	4 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๑. ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

1. ในการวัดและประเมินผลดนตรีของเด็กปฐมวัย ท่านใช้วิธีใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน
- 2 () การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถาม
- 3 () การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะการทดสอบสั้นๆ
- 4 () การวัดและประเมินผลด้วยข้อสอบทั้งชั้นเรียน

- 5 () การวัดและประเมินผลในรูปลำดับการรับรู้หรือการแสดงผลของผู้เรียนจากมากไป
น้อย โดยแทนตัวเลข 5 – 1
- 6 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 7 () ไม่มีการวัดและประเมินผลใดๆทั้งสิ้น
(โปรดระบุเหตุผล).....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ท่านได้มาจากแหล่งใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () สร้างขึ้นเอง
- 2 () สร้างร่วมกับครูในโรงเรียนที่สอนกิจกรรมดนตรีในระดับชั้นเดียวกัน
- 3 () ได้มาจากแหล่งอื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ในการวัดและประเมินผลดนตรีของเด็กปฐมวัยนั้น ท่านมีจุดประสงค์อย่างไร (เลือกตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () เพื่อประเมินผลการเรียนว่าจัดได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่
- 2 () เพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน
- 3 () เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี
- 4 () เพื่อตัดสินผลการเรียนว่านักเรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับใด
- 5 () เพื่อประเมินศักยภาพการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ต่อไปในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียน
- 6 () เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
- 7 () เพื่อประเมินความสามารถทางการสอนของครู
- 8 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยแยกเป็นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ด้านสาระดนตรี ด้านสื่อการสอนดนตรีและสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีหมายเลขซึ่งตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับของปัญหา
5	มีปัญหามากที่สุด
4	มีปัญหามาก
3	มีปัญหปานกลาง
2	มีปัญหาน้อย
1	มีปัญหาน้อยที่สุด
0	ไม่มีปัญหา

ตัวอย่าง

ปัญหา	ระดับคะแนน					
	5	4	3	2	1	0
5. มีงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป			✓			

ก. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี

ปัญหา	ระดับคะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. ไม่มีการจัดทำแผนการสอนก่อนชั่วโมงเรียน						
2. แผนการสอนที่มีอยู่ ขาดองค์ประกอบพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 อย่าง ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล						
3. ขาดแผนการสอนดนตรีที่มีความเหมาะสมกับเด็ก และมีประสิทธิภาพ						
4. ไม่มีการนำเอาเทคนิควิธีสอนที่เป็นที่ยอมรับทั้งในไทยและต่างประเทศมาใช้ เช่น หลักการสอนของ ออร์ฟ, หลักการสอนของโคดาัย, หลักการสอนของ ดาลโครซ เป็นต้น						

ปัญหาอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข. ด้านสาระดนตรี

ปัญหา	ระดับคะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. เนื้อหาของสาระดนตรีไม่ครบถ้วน ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน						
2. มีความยากลำบากในการเลือกสาระดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย						
3. ครูขาดความรู้ในการสร้างสรรค์กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย						
4. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีที่จะสอน						

ปัญหาอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ค. ด้านสถานที่และสื่อการสอน

ปัญหา	ระดับคะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. สถานที่ที่การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรียังไม่เหมาะสม และมีไม่เพียงพอ						
2. สื่อการสอนดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน						
3. เครื่องดนตรีมีขนาดที่ไม่เหมาะสมกับรูปร่าง และวัยของเด็ก						
4. ครูขาดความรู้และทักษะในการการผลิตสื่อการสอนดนตรี						
5. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแล บำรุงรักษาสื่อการสอนดนตรี						
6. ขาดการซ่อมแซมสื่อการสอนดนตรีให้ใช้งานได้อยู่เสมอ						

ปัญหาอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ง. ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

ปัญหา	ระดับคะแนน					
	5	4	3	2	1	0
1. การสร้างแบบทดสอบไม่ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรี						
2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล						
3. ได้ผลการประเมินที่ไม่เที่ยงตรง ขาดความน่าเชื่อถือ						
4. ขาดความรู้ในการวัดและประเมินผลทางด้านดนตรี						
5. ขาดการนิเทศก์การสอนจากหน่วยงาน หรือศึกษานิเทศก์						

ปัญหาอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้อิชาดนตรี
สำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง 1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงกับความคิดเห็น และความต้องการของท่านมากที่สุด

2. แบบสอบถามบางข้อ ท่านสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. ท่านคิดว่ากิจกรรมดนตรีที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยในโรงเรียนของท่าน มีอะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () การฝึกให้รู้จักฟังเพลง
- 2 () การร้องเพลงง่ายๆ
- 3 () การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ
- 4 () การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ เช่น เครื่องประกอบจังหวะ ระนาดออร์ฟ ฯลฯ
- 5 () การฟังนิทานประกอบดนตรี
- 6 () การเล่นเกมประกอบดนตรี
- 7 () การจัดมุมดนตรีในห้องเรียนประจำชั้น
- 8 () การคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี
- 9 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล จำนวนกี่ครั้ง ต่อสัปดาห์

1 () 1 ครั้ง/สัปดาห์	2 () 2 ครั้ง/สัปดาห์
3 () 3 ครั้ง/สัปดาห์	4 () 4 ครั้ง/สัปดาห์
5 () มากกว่า 4 ครั้ง/สัปดาห์	

3. ท่านคิดว่าจำนวนเวลาที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในแต่ละครั้ง ควรใช้เวลาที่
 นานี่

- 1 () 20 นาที/คาบ 2 () 30 นาที/คาบ
 3 () 40 นาที/คาบ 4 () 50 นาที/คาบ
 5 () 60 นาที/คาบ 6 () มากกว่า 60 นาที
 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านคิดว่าในโรงเรียนของท่านควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
 ด้านใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 () สถานที่ที่ใช้จัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี
 2 () สื่อการสอนดนตรี
 3 () กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี
 4 () หลักสูตรดนตรี
 5 () กิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรี
 6 () ความรู้ความสามารถของผู้สอน
 7 () ความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน
 8 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ ท่านคิดว่าควรจะจัด
 อะไรบ้าง

- 1 () การออกกำลังกายด้วยการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะตอนเช้าทุกวัน
 2 () แนะนำให้นักเรียนรู้จักการทำเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอย่างง่ายในช่วงโมงงาน
 ประดิษฐ์
 3 () การประกวดแข่งขันร้องเพลงทั้งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน
 4 () การจัดให้เด็กได้ชมการแสดงคอนเสิร์ตในสถานที่และบรรยากาศจริง

- 5 () การเปิดสอนพิเศษทางด้านดนตรี เช่น เปียโน อีเลคโทน พื้นฐานดนตรีสำหรับเด็ก เป็นต้น
- 6 () นำกิจกรรมดนตรีบูรณาการกับวิชาอื่นเช่น วาดรูปประกอบการฟังเพลง ฟังนิทาน ประกอบเสียงดนตรี เป็นต้น
- 7 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาควิชาศิลปปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีสากลระดับอนุบาล

เนื่องด้วยกระผม นาย ศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง “การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยของครูในโรงเรียนเอกชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากลสำหรับเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากลสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

เมื่อท่านทำแบบสอบถามดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาท่านช่วยพับแบบสอบถามและใส่ซองจดหมาย (ได้แนบมากับเอกสารฉบับนี้แล้ว) ส่งคืนกลับมาที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์ โดยซองจดหมายได้เขียนที่อยู่ผู้รับและ ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ท่านสามารถหย่อนจดหมายลงตู้ไปรษณีย์ได้เลย หากเกิดข้อสงสัยประการใด ท่านสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่หมายเลข 081-4561588

อนึ่งในการตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่กระทบกระเทือนหรือเกิดความเสียหายต่อท่านและโรงเรียนของท่านแต่ประการใด กลับจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากลสำหรับเด็กปฐมวัยโดยส่วนรวม จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ในการตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา)

ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายศราพงศ์ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา เกิดเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2525 สำเร็จการศึกษา
ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2549 ได้เข้าทำงานในโรงเรียนอำนวยการศิลป์ในตำแหน่งครูวิชา
ดนตรีสากล ในปี พ.ศ. 2550 และได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาดนตรีศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย